Începutul documentului1

Saint John Perse

Poeme Alese

CUPRINS

ELOGII
IMAGINI PENTRU CRUSOE
Clopotele
Peretele
Oraşul
Vineri
Papagalul
Umbrela de capră
Arcul
Grăuntele
Cartea

SPRE-A SERBA O COPILĂRIE
I Palmieri...! Te scăldau atunci în apă-de-frunze-verzi
II Şi slujitoarele mamei mele, mari fete lucitoare
III Apoi muştele, acel soi de muşte, şi etajul din urmă al grădinii...
IV Şi totul era doar domnii şi confinii de licăriri
V O! am de ce să laud!
VI Palmieri! şi pe casa trosnind, atâtea lănci de flăcări!

ELOGII
I Cărnurile sfârâie în vânt,
II Îndrăgisem un cal – era, cine?
III Ritmurile orgoliului coboară muncelele roşii
IV Azur! caii noştri încărcați de-un țipăt!
V Ci apele acestea liniştite sunt de lapte
VI Şi alții, la rândul lor, urcă pe punte
VII O fâşie de cer albăstrind pe versantul unghiei noastre
VIII Negustorului, porticul spre mare
IX Oh, isprăviți! dacă mai vorbiți de acostare
X Pentru o debarcare de boi şi de catâri
XI Ca talaze puternice
XII Avem preoți, var
XIII Capul de peşte rânjeşte
XIV Liniştit merge seva
XV Copilărie, dragostea mea
XVI Cei ce sunt vechi în ținut
XVII Când vei sfârşi de-a mă pieptăna
XVIII Şi acum mă lăsați, merg singur

EXIL

EXIL
I Porți deschise înspre nisipuri

II Nici unor maluri închinat, nici unor pagini încredințat
III Totdeauna a fost acest vuiet
IV Ciudată fu noaptea când atâtea suflări se rătăciră
V Cum cel ce se dezbracă la vederea mării
VI Cel ce rătăceşte, la mijlocul nopții, pe galeriile de piatră
VII Sintaxă a fulgerului! o, pur limbaj de exil!

PLOI
I Banyanul ploii pune stăpânire peste Oraş
II Doici prea suspecte, Slujitoare cu ochi adumbriți de vârstă
III Surori ale războinicilor din Asur
IV Rapoarte făcute Edilului
V Că apropierea vă fu plină de măreție
VI Un om atins de atâta singurătate
VII Ni-s fără de număr căile, şi lăcaşurile nesigure
VIII Banyanul ploii îşi pierde stăpânirea peste Oraş
IX Noaptea sosită, obloanele lăsate

ZĂPEZI
I Şi apoi veniră zăpezile, primele zăpezi ale absenței
II Ştiu că vapoare în pericol printre acest plancton palid
III Nu a fost destul că atâtea mări
IV Singur socotind, din înaltul acestei odăi de colț

POEM CĂTRE STRĂINĂ
I Nici nisipul, nici miriştile nu vor fermeca pasul veacurilor
II Nu lacrimi – ai fi crezut?
III Zei apropiați, zei sângerânzi, fețe pictate şi închise!

Vânturi

I
1 Erau foarte mari vânturi pe toate fețele acestei lumi
2 O, voi pe care furtuna vă-mprospătează
3 Erau foarte mari forțe în creştere pe toate cărările acestei lumi....
4 Totul de relua!. Totul de spus din nou. Iar coasa privirii, peste tot a fi purtat!
5 E-à, zeu al adâncului, căscatul tău nu e mai vast
6 Beat, spuneai, mai beat, de a renega beția
7 E-à, zeu al adâncului, ispitele îndoielii ar fi sigure

II
1 Pământuri noi, prin departe, într-un foarte intens parfum de frunzişuri si de humus
2 Mai departe, mai sus, unde merg oamenii zvelți în şaua lor
3 Pietre înalte în vânt mi-ar ocupa încă tăcerea
4 Călăuziți, oh, norocuri, spre apa verde, marile plavii
5 Astfel în înmulțirea zeului
6 Şi de arsurile ciumei un întreg ținut lovit

III
1 Oameni în timp au avut acest fel de a ține piept vântului
2 Oameni, în vânt, au mai avut acest fel de a trăi şi de a urca
3 Şi iată cum alte forțe se răscoală sub paşii noştri

4 Ci de om e vorba!
5 Nu te cunosc, litigiu. Şi părerea mea este să se trăiască!
6 Astfel e instanța extremă unde Poetul a stat martor

IV
1 Era ieri. Vânturile tăcură
2 Şi omul mai face umbră pe drumul oamenilor
3 Era în acest punct al visării tale când faptul surveni
4 Ne vom întoarce, într-o seară de Toamnă, pe ultimele rostogoliri ale furtunii
5 Cu voi, şi însoțindu-ne Vânt ui, pe drumul oamenilor din rasa mea!
6 Erau foarte mari vânturi pe pământul oamenilor
7 Când urgia isprăvi de primenit patul oamenilor pe pământ

Semne de Mare
Invocație
Şi voi, Mări...
1 Şi voi, Mări, care citeați în cele mai vaste vise
2 Vă voi face să plângeți, e prea mult har printre noi
3 Poezie spre-a însoți mersul unei recitări în cinstea Mării
4 Astfel slăvită, vei fi încinsă, oh Mare, cu o slăvire fără greşeală . .
5 ...Ori de atâta vreme-mi pofteam acest poem
6 Şi Marea veni spre noi pe gradenele de piatră ale dramei

Strofă
I Oraşe înalte se luminau pe toată fruntea lor de mare...
1 Oraşe înalte se luminau pe toată fruntea lor de mare
2 Arhitectură mărginaşă. Lucrări mixte din porturi
3 Povestea, în alte părți, fu mai puțin limpede
4 Tu ajungeai, râs al apelor
II De la maestrul de astre şi de navigație
III Tragedienele au venit
IV Patricienele aşijderi sunt pe terase
V Grai care-a fost Poeta
VI Şi-această fată la Preoți
VII O seară dăruită de-o mână divină
VIII Străin, a cărui velă
IX Strâmte sunt corăbiile
I
...Strâmte sunt corăbiile, strâmt aşternutul nostru
II
1 ...Iubire, iubire, care ții atât de sus strigările naşterii melc....
2 ...În inima omului, singurătate. Ciudat omul, fără țărm, lângă femeie, a țărmului
III
1 ...Dinții mei sunt curați sub limba ta. Tu mi te laşi pe inimă şi-mi cârmuieşti membrele
2 ...Amant, eu nu voi zidi lăcaş pentru Amantă
IV
1 ...Plângeri de femeie pe nisip, horcăieli de femeie-n noapte...
2 ...Corabie ce se deschide pe chila ei, luminată de jar şi aur
V
1 ...Lângă tine-aşezată, ca vâsla pe fundul bărcii
2 ...Singurătate, oh, inimă de om! Cea care adoarme pe

umăru-mi stâng

VI

1 ...Puțin înaintea zorilor şi spadelor zilei

2 ...Arme rupte-n adânc de zori – o, splendoare! o, tristețe!....

VII

Iarna sosită, marea vânând, noaptea şuie estuarele

COR

1 Mare a lui Baal, Mare a lui Mammon

2 Cu cei care, plecând, îşi lasă-n nisip sandalele

3 ...Fără număr imaginea, şi metrul, risipitor

4 – Şi noi Aceleia îi spunem vârsta noastră de oameni

5 – Pe Oraşul pustiu, deasupra arenei, o frunză rătăcind prin aurul serii

DEDICAȚIE

Amiază, fiarele ei, foamea ei, şi Anul de mare la culmea-i, pe masa Apelor

Cronică

I Vârstă mare, iată-ne. Răcoare a serii pe înălțimi

II Vârstă mare, tu minteai, drum de jar, nu de scrumuri

III Vârstă mare, venim de pe toate țărmurile pământului

IV Pribegi, o, Pământ, noi visam

V Vârstă mare, iată-ne. Întâlnirea fixată, şi de mult timp

VI Cum cel ce, cu mâna pe coama calului

VII Şi strângând în sfârşit pulpana unei pariuri mai largi

VIII Vârstă mare, iată-ne – şi paşii noştri de oameni spre ieşire

Cânt la un echinox

Secetă

Elogii

Imagini pentru Crusoe

Clopotele

Bătrân cu mâinile goale,
reîntors printre oameni, Crusoe!
plângeai, presupun, când din turlele Mănăstirii, ca un flux, răbufnea suspin de clopote pe Oraş...
O, Prădatule!
Plângeai dus cu gândul la brizanți sub lună; la şuierări de țărmuri mai depărtate; la muzici ciudate ce se nasc şi se sting sub aripa strânsă a nopții,
asemeni cercurilor legate care sunt undele unui ghioc, cu prelungiri de vuiri sub mare...

Peretele

Colțul de zid e în față, spre a frânge cercul visului tău.
Dar imaginea dă un țipăt.
Cu capul înspre urechea unui fotoliu slinos, încerci dinții cu limba: gustul grăsimilor şi al sosurilor îți pătrunde-n gingii.

Şi visezi la nori albi peste insula ta, când verde aurora se limpezeşte-n sânul apelor nepătrunse.

...E năduşeala de seve-n exil, sucul amar al plantelor cu silicve, acra vecinătate a cărnoşilor mango şi acida fericire a unei substanțe negre de prin păstăi.

E mierea roşcată a furnicilor în scorburile copacului mort.

E un gust de fruct verde, care-nzăcreşte zorii ce-i sorbi: aerul ca un lapte, greu de sarea alizeelor...

Bucurie! bucurie dezlegată-n înaltul cerului! Pânzele pure strălucesc, piața bisericii, nevăzută, e semănată cu ierburi şi verzile desfătări ale țărânii se piaptănă la veacul unei lungi zile...

Oraşul

Tabla le-mbracă acoperişul, sau poate țigla unde moțăie muşchiul.

Răsuflarea li se scurge prin hornuri.

Grăsimi!

Miros de bărbați grăbiți, ca de-un searbăd abator! Acre trupuri de femei sub fuste!

Oraş pe cer!

Grăsimi! răsuflări repetate, şi fumul unui neam prea suspect – căci oraşu-l încinge murdăria.

Peste lucarna magherniței – peste pubelele ospiciului – peste izul de vin prost din cartierul marinarilor – peste fântâna ce suspină în curțile de poliție – peste statuile sfărâmicioase şi peste câinii de pripas – peste copilul care fluieră, şi cerşetorul cu obrajii tremurând în adânciturile maxilarelor,

peste pisica bolnavă ce are trei încrețiri pe frunte,

seara cade, în fumul oamenilor...

– Oraşul prin fluviu se scurge spre mare ca un abces...

Crusoe! – astă-seară lângă Insula ta, cerul ce se apropie va aduce laudă mării, şi tăcerea va înmulți strigarea astrelor singuratice.

Trage storurile; n-aprinde:

E seara peste Insula ta şi în necuprins, peste tot unde-n pace se rotunjeşte vasul fără cusur al mării; e seara de culoarea pleoapelor, pe drumurile țesute cu cer şi mare.

Greu totul, vâscos şi sărat ca viața plasmelor.

Pasărea se leagănă în penele ei, sub un vis uleios; fructul găunos, asurzit de insecte, cade-n micile golfuri, ascultându-se.

Insula adoarme în ocol de ape vaste, spălată de curenți calzi şi de tulburi lapți, în dezmierdarea bogată a nămolurilor.

Sub manghierii ce-o răspândesc, peşti leneşi printre mâl au stârnit băşici cu capul lor turtit; iar alții care sunt leneşi şi pătați ca nişte reptile, veghează. – Sunt mâlurile fecundate – Auzi cum clănțănesc vietățile goale-n cochiliile lor – Zăreşti pe o fâşie de cer verde un fum grăbit care-i zborul încâlcit al țânțarilor – Lăcuste sub frunze se cheamă blând – Şi alte vietăți blânde, atente la înserare, cântă un cânt mai pur ca vestirea ploii: e înghițirea a două perle ce le umflă gâtlejul galben...

Geamăt al apelor rotitoare şi luminoase!

Corole, guri de moaruri: doliul ce sparge şi înfloreşte! Sunt mari flori în mişcare şi la drum, flori în viață pe totdeauna, şi care nu vor conteni de a creşte prin lume...

O, culoarea brizelor în mers peste ape calme,

crengile palmierilor ce se clatină!

Şi nici un lătrat depărtat, trădând coliba; trădând coliba şi fumul serii şi cele trei pietre negre sub miros de ardei.

Dar liliecii destramă seara moale cu strigăte mici.

Bucurie! bucurie dezlegată-n înaltul cerului!

… Crusoe! eşti aici! Şi fața ta dăruită semnelor nopții, ca o palmă întinsă.

Vineri

Râsete-n soare,

ivoriu! sfioase îngenuncheri, mâinile-n lucrurile pământului…

Vineri! cum frunza era verde şi umbra-ți nouă, atât de lungi mâinile spre pământ, când, lângă omul taciturn, îți duceai în lumină şerpuirea albastră a membrelor!

– Acum ți-a fost dată în dar o zdreanță roşie. Bei uleiul din lămpi şi vânezi prin cămară; adulmeci fustele grasei bucătărese duhnind a peşte; îți răsfrângi în arama livrelei ochii, acum fățarnici, şi râsul, vicios.

Papagalul

E un altul.

Un marinar bâlbâit îl dăduse bătrânei care-l vându. Stă acolo pe palier lângă lucarnă, unde bate în negru pâcla tulbure a zilei ca mâzga ulițelor.

Cu un dublu strigăt, noaptea, el te salută, Crusoe, când urci din gropile curții şi împingi uşa gangului şi ridici în mâini astrul precar al lămpii. Îşi întoarce capul spre a-şi întoarce privirea. Omule cu lampă! Ce vrei de la el?… Priveşti ochiul rotund sub polenul uscat al pleoapei; priveşti cercul de-al doilea, un inel de sevă moartă. Şi pana bolnavă cade-n mustul de găinaț.

O, mizerie! Lampa suflă. Şi pasărea dă un țipăt.

Umbrela de Capră

E în mirosul de praf cenuşiu, într-un colț al podului. E sub o masă cu trei picioare; e-ntre lădița cu nisip pentru pisică şi butoiul dogit, plin cu pene.

Arcul

Dinaintea şuierăturilor vetrei, zgribulit în şuba-nflorată, priveşti unduind înotătoarele blânde ale flăcării. – Dar un pocnet despică umbra cântătoare: e arcul, din cui, ce plesneşte. Şi se deschide în lungul fibrei sale secrete, ca păstaia uscată în mâinile arborelui războinic.

Grăuntele

L-ai înfipt într-o oală, grăuntele purpuriu, rămas în straiul tău de capră. N-a încolțit.

Cartea

Şi ce plâns atunci, la gura vetrei, într-o seară cu lungi ploi în mers către oraş, îți stârnea în piept naşterea obscură a graiului:

«…Dintr-un surghiun luminos – mai depărtat ca furtuna ce se roteşte – cum să păzesc, Doamne, căile tale?

…Nu-mi vei lăsa decât negurile serii – după ce, o atât de lungă zi, mă hrăniseşi cu sarea singurătății tale,

martor al tăcerilor tale, al umbrei tale şi al marilor tale zbucniri de glas?»

– Astfel te jeluiai, printre negurile serii.
Dar sub fereastra obscură, față-n față cu vechiul zid, când n-ai putut să învii tulburarea pierdută,
atunci, deschizând Cartea,
un deget uscat petreceai printre prorociri, apoi, cu privirea fixată-n larg, aşteptai secunda plecării, ridicarea înaltului vânt ce să te smulgă deodată, ca un taifun, despărțind norii-n fața aşteptării ochilor tăi.

1904

Spre-a serba o copilărie

«*King Light's Settlements*»

I

Palmieri...!
Te scăldau atunci în apă-de-frunze-verzi; şi însăşi apa era soare verde; şi slujitoarele mamei tale, mari fete lucitoare, îşi mişcau picioarele calde lângă tine, ce tremurai...
(Vorbesc de un înalt privilegiu, atunci, printre rochii, în domnie de rotitoare lumini.)

Palmieri! şi blândețea
unei bătrâneți a rădăcinilor!... Pământul
îşi dori atunci să fie mai surd, iarăşi cerul mai adânc, unde arbori prea mari, istoviți de un țel ascuns, legau un pact de nedesfăcut...
(Am avut acest vis, în gând: o adăstare fără griji între pânze însuflețite.)

Şi înaltele
rădăcini arcuite celebrau
fuga căilor minunate, invenția bolților şi a navelor
şi lumina atunci, în mai pure fapte rodnică, punea temeliile albei împărății unde-mi duceam poate un corp fără umbră...
(Vorbesc de un înalt privilegiu, odinioară, între oameni şi fiicele lor, ce mestecau acea frunză.)

Atunci, bărbații aveau
o gură mai gravă, femeile aveau brațe mai domoale; atunci, cum se hrăneau ca şi noi cu rădăcini, mari vietăți tăcute se-nnobilau;
şi mai lungi peste umbră mai multă se-nălțau pleoapele... (Am avut acest vis, ne-a mistuit pe de-a-ntregul.)

II

Şi slujitoarele mamei mele, mari fete lucitoare... Şi pleoapele noastre fabuloase... O, clarități! o, favoruri!
Numind orice lucru, spuneam că era mare, şi orice vietate, că era bună şi frumoasă.

O, prea marile-mi
flori vorace, printre frunzele roşii, stând să-nghită prea frumoasele
insectele mele verzi! În grădină buchetele miroseau a cimitir de familie. Şi o mică surioară era moartă: îmi stătuse, frumos mirositor, sicriul ei de mahon între oglinzile a trei odăi. Şi nu trebuia să ucizi cu o piatră pasărea-muscă... Dar pământul în jocurile noastre se îndoia, ca slujitoarea
ce are dreptul la un scaun când stăm în casă.

...Vegetale fervori, o, clarități, o, favoruri!...
Şi apoi muştele, acel soi de muşte, spre etajul din urmă al grădinii, de parcă lumina ar fi cântat!

...Îmi amintesc de sare, îmi amintesc de sarea pe care doica mea galbenă trebui să mi-o zvânte în colțul ochilor.
Vrăjitorul negru rostea în timpul slujbei: „Lumea-i ca o pirogă, ce, rotindu-se şi rotindu-se, a uitat dacă vântul voia să râdă sau să plângă..."
Şi de îndată ochii mei căutau să plăsmuiască
o lume legănând între ape scânteietoare, cunoşteau catargul lucios al tulpinilor, gabia sub frunze, şi ghiurile şi vergile, şarturile de liană,
unde, prea lungi, florile
se terminau în strigăt de papagali.

III

...Apoi muştele, acel soi de muşte, şi etajul din urmă al grădinii... Mă cheamă. Voi merge... Îmi spun în gând.
– Dacă nu copilăria, ce era atunci, iar astăzi nu e?
Câmpii! Povârnişuri! Era
rânduială mai multă! Şi totul era doar domnii şi confinii de licăriri. Şi umbra şi lumina erau atunci mai aproape de-a fi unul şi-acelaşi lucru... Vorbesc de-un gând... La hotare fructul
putea să cadă
fără ca bucuria să putrezească pe buzele noastre.
Şi bărbații mişcau mai multă umbră cu o gură mai gravă, femeile mai mult vis cu brațele lor mai domoale.

...Crească oasele mele, şi se facă mai grele, hrănite de vârstă! Nu voi mai cunoaşte un loc de mori şi de trestii atât de bine împărțit, pentru visul copiilor, prin ape vii şi cântătoare... La dreapta
strângeau cafeaua, la stânga maniocul
(o, pânze la ghilit, o, lucruri de slăvit!)
Şi pe aici erau caii bine-nfierați, şi catârii cu părul scurt, şi pe dincolo boii;
aici biciul, şi-acolo țipătul păsării Annao – şi tot acolo rănirile trestiei prin mori.
Şi un nor
violet şi galben, ca un crâng de icachieri, de se oprea să încunune vulcanul cu aur,
striga-pe-numele-lor, de prin fund de colibe,
slujitoarele!
Dacă nu copilăria, era ce, atunci, iar astăzi nu e?...

IV

Şi totul era doar domnii şi confinii de licăriri. Şi turmele urcau, vacile miroseau a suc de trestie de zahăr... Crească membrele mele
şi se facă mai grele, hrănite de vârstă! îmi amintesc

de lacrimi
pe-o zi prea frumoasă în mare spaimă, în mare spaimă!... de-un cer alb, o, tăcere! ce se aprinse ca o privire în febră... Eu plâng, cum mai plâng,
în căuş de bătrâne blânde mâini...

Oh! e-un suspin curat, care nu se vrea alinat, oh! e chiar asta, şi care-mi leagănă fruntea ca o grea stea a zorilor.

...Cum frumoasă ți-era mama, şi palidă
când atât de înaltă şi ostenită, înclinându-se,
îți potrivea pălăria-ți mare de pai sau de soare, împodobită cu-o dublă frunză de sigua,
şi când, străpungând un vis umbrelor închinat, lucirea muslinelor
îți inunda somnul!

...Bonă-mi fu o metisă, mirosea a ricin; mult i-am privit pe frunte şi-n jurul ochilor perlele de sudoare strălucitoare – şi-atât de caldă, gura-i avea un gust ca de rodie, în râu, dimineața.

...Cât de bunica îngălbenind,
care ştia atât de bine să te-ngrijească de-nțepăturile de țânțari,
voi spune că e frumos când poți purta ciorapi albi, şi când vine, prin jaluzele, blânda floare de foc înspre lungile tale pleoape de ivoriu.

...Şi eu n-am cunoscut toate vocile Lor, şi n-am cunoscut toate femeile, toți bărbații care slujeau în înalta casă
de lemn; însă mult timp voi duce amintirea
unor fețe tăcute, de culoarea papaiei şi-a plictiselii, ce se opreau în dosul scaunelor noastre ca aştri morți.

V

...O! am de ce să laud!
Frunte a mea sub mâini galbene,
frunte a mea, îți recheamă ele-n minte sudori de noapte?
miez de noapte pustiu de febră şi un gust ce cisternă?
şi flori de zori albaştri jucând pe golfurile dimineții
şi ceas de prânz mai sonor ca un țânțar, şi săgeți azvârlite de marea de culori...?

O, am de ce! am de ce să laud!
Lângă chei erau înalt e corăbii cu muzică. Erau promontorii din lemn de Mexic; fructe de lemn ce străluceau... Dar ce s-a făcut din înaltele corăbii cu muzică, adăstând lângă chei?

Palmieri...! Atunci
o mare mai crezătoare şi bântuită de plecări nevăzute,
clădită ca un cer peste livezi,
se ghiftuia cu fructe de aur, cu peşti violeți şi cu păsări.
Atunci, mai suave parfumuri, unindu-se pe cele mai faste culmi,
răspândeau acea boare de-o altă vârstă,
şi prin singurul meşteşug al copacului de scorțişoară din grădina tatălui meu – o, amăgiri!
glorioasă de solzi şi de armuri, o lume tulbure delira.

(...O, am de ce să laud! O, basm generos, o, masă a belşugului!)

VI

Palmieri!
şi pe casa trosnind, atâtea lănci de flăcări!

...Vocile un zvon luminos erau sub vânt... Barca tatălui meu, silitoare, aducea mari figuri albe: poate îngeri, de fapt, despletiți; sau poate oameni sănătoşi, în frumoase pânzeturi şi sub căşti de soc (la fel cu tatăl meu, care fu nobil şi decent).

...Căci dimineața, pe întinderile pale de Apă goală, eu am văzut, prin Apus, mergând Prinți şi-ai lor Gineri, oameni de rang înalt, în haine scumpe şi tăcuți, căci marea înspre amiază e o duminică unde somnul s-a întrupat într-un zeu, îngenunchind.

Şi torțe, în amiază, se înălțară pentru fugile mele. Şi cred că Arcade, că Odăi de abanos şi de tablă se luminară seară de seară la visul vulcanilor,
la ceasul când mâinile ni le împreunau în fața idolului în strai de gală.

Palmieri! şi blândețea
de-o bătrânețe a rădăcinilor...! Suflările alizee, porumbeii şi pisica sălbatică
găureau când şi când rămurişul amar unde-n tăria unei seri cu mireasmă de Diluviu
lunile verzi şi roz atârnau ca nişte mangre.

*

...Iar Unchii vorbeau mamei mele, cu glas încet. Îşi legaseră calul la poartă. Şi Casa dăinuia, sub copacii cu pene.

1907

ELOGII

I

Cărnurile sfârâie în vânt, sosurile se-ngroaşă
şi fumul suie drumurile abrupt şi îl ajunge pe cel care mergea.
Atunci Visătorul cu obraji murdari
se smulge
dintr-un vechi vis brăzdat de asprimi, de vicleşug şi de străluciri,
şi ornat de sudori, spre mirosurile cărnii
coboară
ca o femeie care-şi târăşte: pânzeturi, văluri şi păr despletit.

II

Îndrăgisem un cal – era, cine? – m-a privit drept în ochi de sub smocurile-i de păr.
Găurile vii ale nărilor lui erau două lucruri frumoase la privit – cu acele găuri vii ce se umflă deasupra fiecărui ochi.
După fugă, asuda: şi-asta-nseamnă a luci! – şi lucitoare luni i-am presat pe

spinare sub genunchii-mi de copil...
îndrăgisem un cal – era, cine? – şi uneori (căci o vită ştie mai bine ce forțe sunt pe plac),
ridica spre zeii lui un cap trufaş: suflător, brăzdat de un pețiol de nervuri.

III

Ritmurile orgoliului coboară muncelele roşii.
Broaşte țestoase se rostogolesc pe poteci ca aştri bruni.
Radele au un vis plin de capete de copii...

Fii un om cu ochi blânzi, care râde,
tăcut care râde sub aripa blândă a sprâncenei, perfecțiune a zborului (şi din marginea nemişcată a genei se întoarce la lucrurile ce le-a văzut, luând drumurile mării înşelătoare... şi din marginea nemişcată a genei ne-a făcut
mai mult de-o făgăduință de insule,
ca unul ce-i spune mai tânărului: «Vei vedea!»
Şi e cel ce se are bine cu stăpânul vasului).

IV

Azur! caii noştri încărcați de-un țipăt!
Mă trezesc, visând la fructul negru al Anibei în cupa lui ciuntită şi cu negi... Ei bine! crabii au devorat în întregime un copac cu fructe moi. Un altul e numai cicatrici, florile îi spărgeau zemoase, pe trunchi. Iar un altul, nici nu-l poți atinge cu mâna, cum l-ai lua martor, fără să nu ploaie pe dată cu muşte, culori!... Furnicile fug în toate sensurile. Femei înde ele râd vesel prin floarea-crucii, aceste flori galbene-pătate-cu-negru-purpuriu şi bune-n bolile de pântec la cornute ...Şi sexul miroase frumos. Sudoarea-şi taie drum de răcoare. Un om singur şi-ar pune nasu-n îndoitura brațului. Malurile acestea se umflă, se surpă, sub rânduri de insecte în stranii nunți. Vâsla a-nmugurit în mâna vâslaşului. Un câine viu la vârful cârligului e cea mai bună nadă pentru rechin...
– Mă trezesc visând la fructul negru al Anibei; la flori în mănunchi la subsuoara frunzelor.

V

...Ci apele acestea liniştite sunt de lapte
şi tot ce se varsă în sihăstriile moi ale dimineții.
Puntea spălată, înaintea zilei, cu-o apă ce-n somn pare un amestec al zorilor, face o frumoasă poveste despre cer. Şi copilăria de farmec a zilei, prin bolta-mpletită a corturilor strânse, coboară până-n cântecul meu.

Copilărie, dragostea mea, era numai atât?...

Copilărie, dragostea mea... acel inel dublu al ochiului şi uşurința de a iubi...
E atât de liniştit şi-apoi atât de cald,
e atât de la fel, totodată,
că e de-a dreptul ciudat să te afli acolo, cu mâinile în unda uşoară a zilei...

Copilărie, dragostea mea! nu-i decât să cedezi... Şi am spus-o, atunci? nu mai

vreau aceste rufe
clătite în incurabil, la sihăstriile verzi ale dimineții... Şi am spus-o, atunci? nu-i decât să slujeşti
ca de funie veche... Şi această inimă, şi această inimă, acolo! se târască pe punți, mai supusă şi mai sălbatică şi, decât o mătură roasă,
mai istovită...

VI

Şi alții, la rândul lor, urcă pe punte
şi eu mă mai rog să nu se întindă pânza... cât de acest felinar, puteți să-l stingeți...
Copilărie, dragostea mea! e dimineața, sunt lucruri gingaşe care imploră, ca sila de a cânta,
gingaşe ca sfiala, care tremură pe buze, lucruri spuse pieziş,
o, gingaşe, şi care imploră, ca vocea, între toate mai gingaşă, a bărbatului când se-ndură să-şi plece sufletul aspru spre cea care se pleacă...
Şi acum vă întreb, nu e oare dimineața... o uşurință a suflării
şi copilăria provocatoare a zilei, gingaşă ca un cântec ce subțiază ochii?

VII

O fâşie de cer albăstrind pe versantul unghiei noastre. Ziua va fi caldă unde focul se întețeşte. Iată lucrurile cum vor sta:
un țârâit prin genunile sângerii, hăul bătătorit de bourii bucuriei (o, bucurie, de explicat doar prin lumină!) Şi bolnavul, în larg, va stărui
să oprească vaporul, ca să se caute.
Şi mare răgaz, atunci pe cei din spate, iureşele tăcerii lovindu-ne fruntea... O pasăre venită pe urma noastră, zborul o poartă deasupra capetelor, ocoleşte catargul, trece, arătându-şi picioarele roz de porumbel, sălbatic precum Cambyse şi blând precum Assuerus... Şi călătorul cel mai tânăr, stând pe marginea balustradei:«Aş vrea să vă vorbesc despre izvoare sub mări...» (e rugat să povestească)
– Între timp vaporul face o umbră verde-albastră; liniştită, strălimpede, saturată de glucoze unde pasc
în stoluri suple şi şerpuind
peştii care se duc precum tema de-a lungul cântului.

...Iar eu, plin de sănătate, văd acestea, mă apropii
de bolnav, i le spun:
şi el iată că mă urăşte.

VIII

Negustorului, porticul spre mare; şi-acoperişul, făcătorului de-almana-huri!... Dar pentr-un altul, vasul cu pânze în fundul micilor golfuri de vin negru, şi-acest miros! şi-acest miros lacom al lemnului uscat, care duce cu gândul la petele din Soare, la astronomi, la moarte...

– Acest vas e-al nostru şi copilăria mea n-are sfârşit.
Am văzut mulți peşti, mă-nvățau să-i numesc. Am văzut şi-alte lucruri, ce se văd doar în Larg; şi altele ce sunt moarte; şi altele care-nşală... Şi nici

păunii lui Solomon, nici floarea pictată pe eşarfa Rasilor[1], nici pisica-tigru, hrănită de Montezuma cu carne omenească, sub ochii zeilor de aramă,
nu întrec în culori
acest peşte stufos, tras pe bord ca s-o amuze pe mama care-i tânără şi care cască.

...Copaci putrezeau în fundul micilor golfuri de vin negru.

IX

...Oh, isprăviți! dacă mai vorbiți
de acostare, să se ştie,
mă arunc uite-acolo, sub ochii voştri.

Vela spune un cuvânt sec, şi recade. Ce ne facem? Câinele sare-n apă şi înconjoară Arca.
Să cedăm! precum scota

...Dezlegați şalupa
sau nu, sau hotărâți
să ne scăldăm ... Mi-e totuna.

...întreg lăuntrul apei se gândeşte în linişte la țările pânzei.
Zău, o frumoasă poveste se pregăteşte,
– o, spondeu al tăcerii întins pe silabele-i lungi!

...Şi eu care vă vorbeam, eu nu ştiu nimic, nici atât de puternic, nici atât de deschis
decât de-a latul corăbiei, ciliată de terțarolă şi străbătându-ne, limita noastră,
marea velă arțăgoasă şi de culoarea creierului.

...Fapte, sărbători ale frunții, şi sărbători ale cefei!...
şi aceste strigăte, şi aceste linişti! şi aceste noutăți în drumeție şi aceste vestiri prin maree, o, libații ale zilei!... şi prezența velei, mare suflet strâmtorat, vela stranie, acolo, şi caldă, dezvăluindu-se, ca prezența unui obraz... O,
suflări!... Cu-adevărat trăiesc în pieptul unui zeu.

X

Pentru o debarcare de boi şi de catâri,
sunt dați la apă, peste bord, aceşti zei turnați în aur şi frecați cu răşina.
Apa îi laudă! tresaltă!
şi noi i-aşteptăm pe chei, cu paloşe ridicate în chip de facle; şi ochii ni-i ținem pe steaua acestor frunți – fiind acolo un întreg popor despuiat, încins în luciul lui, şi sobru.

XI

Ca talaze puternice
sunt scoase din magazine enorme foi suple de metal: uscate, foşnitoare şi care varsă, captat, un întreg versant de cer.
Ca să priveşti, te tragi la umbră. Altfel, nu-i chip.

[1] În original, *Ras* – prinți etiopieni, marii şefi feudali din această țară.

Oraşul stă galben de ranchiună. Soarele îmbrânceşte în dane o gâlceavă de tunete. Un vas cu grăsimi curge-n capătul străzii

zgrunțuroase, ce la celălalt, în pantă, se mai îmbuna printre praful mormintelor.

(Căci acolo e Cimitirul, domnind atât de sus, pe coasta de piatră ponce: găurit de încăperi, plantat cu arbori ca spinări de cazuari.)

XII

Avem preoți, var.
Văd arzând focurile unei taberi de Sudori...

– Răpuşii de cataclism, ca dobitoace jupuite,

în aceste cutii de zinc ce le poartă Notabilii în ocol dinspre Primărie pe strada-mare barată de apă verde (oh, prapuri încrețiți ca spinări de omizi, şi-o cernită copilărie spânzurată de franjuri de aur!)

sunt puşi grămadă, pentru o clipă, în locu-nvelit al Pieții:

unde stând în picioare

şi viu

şi încins c-un sac vechi mirosind plăcut a orez,

un negru al cărui păr e de lână de oaie neagră se înalță ca un profet ceva să strige-ntr-o scoică – pe când cerul cu nori mărunți prevesteşte pentru deseară

un alt cutremur de pământ.

XIII

Capul de peşte rânjeşte

între țâțele pisicii vlăguite care se umflă – verzi sau mov? – Blana, culoare de solzi, jalnică, lipeşte,

ca şuvița pe care-o suge o prea bătrână fetiță osoasă, cu mâini albe de lepră.

Cățeaua roz târăşte, în nasul săracului, o carnație de mamele. Şi femeia ce vinde dulciuri

se apără

de viespile al căror zbor e ca-nțepăturile zilei pe spatele mării. Un copil vede acestea,

atât de frumos

încât nu-şi poate-nchide degetele... Dar nuca de cocos ce a fost suptă şi aruncată acolo, cap orb care strigă desprins de trup,

abate de la țeava de scurgere a corăbiei

splendoarea apelor purpurii irizate de grăsimi şi de urine, unde săpunul urzeşte ca nişte pânză de păianjen.

*

Pe şoseaua de cornalină, o fată îmbrăcată ca un rege al Lydiei.

XIV

Liniştit merge seva şi se varsă la malurile înguste ale frunzei.
Iată un cer de pai unde s-arunci, o, s-arunci, din răsputeri, torța!
Eu, unul, eu m-am retras,
O, prieteni! unde sunteți voi pe care nu vă cunosc?

...Nu vedeți şi acestea?... limanuri trepidând, frumoase ape de-aramă moale unde amiaza sfărâmătoare de țimbale îşi sapă arşița fântânii... Este ora

când prin oraşele supraîncălzite, în fund de curți lipicioase, sub bolți de viță reci, apa curge, în bazinele închise, pângărită

de trandafirii verzi ai amiezii... şi apa goală e ca miezul unui vis, şi Visătorul e acolo, culcat, şi în plafon îşi ține ochiul auriu ce se războieşte...

Şi copilul ce se întoarce de la şcoala Preoților, drăgăstos mergând de-a lungul dragostei Zidurilor cu miros de pâine caldă, vede în capul străzii unde coteşte

marea pustie mai zgomotoasă ca o vânzare de peşte.

Si butoaiele de zahăr curg, pe Cheiurile de marcasită pictate, în largi izvoade, cu petrol,

şi negri purtători de animale jupuite îngenunchează la faianțele Măcelăriilor Model, descărcând o povară de os şi de istov,

şi în mijlocul Halei de bronz, înalt lăcaş întărâtat unde spânzură peştii, şi pe care-l auzi cântând din frunza-i de fier, un om spân, în stambă galbenă, dă un țipăt: sunt Dumnezeu! iarăşi ceilalți: e nebun!

iar un altul, cuprins de pofta de a ucide, porneşte spre Castelul de Apă cu trei boabe de otravă: roz, verde, indigo.

Eu, unul, eu m-am retras.

XV

Copilărie, dragostea mea, îmi fu dragă şi seara: e ora ieşirii.

Bonele au intrat în corolele rochiilor... şi lipiți de jaluzele, sub tresele noastre lucii, am văzut

cum netede, cum goale ridicau în vârf de brațe inelul moale al rochiei.

Mamele noastre vor coborî parfumate cu l'herbe-à-Madame-Lalie... Gâtul îl au frumos. Mergi înainte şi-anunță: Mama mea e cea mai frumoasă! – Chiar aud

inurile scrobite

cum târăsc prin odăi un dulce zvon de furtună...

Şi Casa! Casa?... se iese!

Bătrânul chiar mi-ar pizmui o pereche de hârâitoare

şi că ştiu suna din mâini ca o liană cu boabe, ghilandina sau mucuna[2].

Cei ce sunt vechi în ținut trag un scaun în curte, beau punch-uri de culoarea puroiului.

XVI

...Cei ce sunt vechi în ținut s-au sculat iarăşi primii

să împingă oblonul şi să privească cerul, marea ce-şi schimbă fața

şi insulele, zicând: va fi ziua frumoasă, după aceşti zori.

Îndată e ziuă! şi tabla pe-acoperişuri se aprinde-n nelinişti, şi rada e pradă larmei, şi cerul, însufleții, iar Povestitoru-şi începe veghea!

Marea, între insule, stă rozăde desfrâu; plăcerea-i e subiect de discuție, s-ar fi dat pentru câteva brățări de aramă!

Copii fug spre țărmuri! cai fug spre țărmuri!... un milion de copii purtându-şi

[2] În original, *guilandine* şi *mucune* – plante şi arbuşti din zona tropicală.

genele ca umbele... şi-notătorul

are un picior în apă caldă, dar celălalt i-e prins de-un val rece; şi gonfrenele[3], ramia[4],
acalifa[5] cu flori verzi şi urzicile *pilea* ce sunt barba vechilor ziduri
înnebunesc pe acoperişuri, în margini de burlane,

căci un vânt, cel mai rece din an, se ridică de pe albastrul dintre insule, şi venind rostogol spre aceste joase *cayes,* casele noastre, curge-n sânul bătrânului
prin limanul de pânză până la locul plin de coamă dintre cele două sfârcuri.

Şi ziua a început, lumea nu-i aşa bătrână
ca să nu izbucnească deodată-n râs...

*

E când aroma de cafea urcă scara.

XVII

«Când vei sfârşi de-a mă pieptăna, voi sfârşi de a te urî.»
Copilul vrea să-l piepteni în pragul uşii.
«Nu-mi trage părul atât de tare. Destul că trebuie să fiu atins. Când mă vei pieptăna, te voi urî.»

Între timp cumințenia zilei ia forma unui copac
şi copacul în clătinare
care pierde câteva păsări
prin lagunele cerului descojeşte un verde atât de fraged cum mai vezi doar la ploşnițele de apă.

«Nu-mi trage părul de aşa departe...»

XVIII

Şi acum mă lăsați, merg singur.
Voi ieşi, căci am treabă: o insectă mă aşteaptă ca să tratăm. Îmi voi face o sărbătoare
din marele ochi în fațete: unghiular, neprevăzut, precum fructul chiparosului.
Ori am o alianță cu pietrele străbătute de vine albastre: şi la fel mă lăsați,
aşezat, în tovărăşia genunchilor mei.

1908

EXIL

[3] Plantă din familia amarantaceelor (ca ştirul).
[4] Urticacee textilă.
[5] Gen de euforbiacee, cuprinzând arbuşti şi ierburi ornamentale din zonele tropicale.

Exil

Lui Archibald MacLeish

I

Porți deschise înspre nisipuri, porți deschise înspre exil,
Cheile la oamenii farului, şi astrul tras pe roată pe piatra pragului:
Gazda mea, lasă-mi locuința ta de sticlă în nisipuri...
Vara de gips îşi ascute vârful lăncilor în rănile noastre,
Aleg un loc flagrant şi nul ca osuarul anotimpurilor,
Şi, pe toate țărmurile acestei lumi, spiritul zeului fumegând îşi părăseşte aşternutul de amiantă.
Spasmele fulgerului sunt spre încântarea Prinților în Taurida.

II

Nici unor maluri închinat, nici unor pagini încredințat, începutul pur al acestui cânt...
Alții în temple cuprind cornul zugrăvit al altarelor:
Gloria mea-i pe nisipuri! gloria mea-i pe nisipuri!... Şi asta nu-nseamnă a rătăci, Peregrinule,
Cât a râvni țărmul cel mai pustiu spre-a potrivi între sirtele exilului un mare poem născut din nimic, un mare poem făcut din nimic...
Şuierați, o, praştii, prin lume, cântați, o, ghiocuri, peste ape!
Am clădit pe abisul şi bura şi fumul nisipurilor. Mă voi culca în cisterne şi-n vasele adinei,
În orice locuri sterpe şi fade unde stăruie gustul măreției.

«...Mai puține suflări linguşeau familia Iuliilor; mai puține alianțe sprijineau marile caste preoțeşti.
Unde merg nisipurile la cântul lor merg Prinții exilului,
Unde au fost încordatele pânze merge epava mai mătăsoasă ca un vis de lutier,
Unde au fost înaltele fapte de război albeşte falca de măgar,
Şi marea împrejur îşi rostogoleşte zgomotul de cranii peste prundişuri,
Şi că deşertăciune sunt toate pe lume, într-o seară, la marginea lumii,
ne povestiră
Legiunile vântului în nisipurile exilului...»

Înțelepciune a spumei, o, molimi ale spiritului în scrâşnetul sării şi în laptele de var nestins!

O ştiință mi-e dată din caznele sufletului... Vântul ne povesteşte
hrăpirile lui, vântul ne povesteşte greşelile lui!
Asemeni Călărețului, cu frâul în pumni, la intrarea deşertului,
Pândesc în arena cea mai vastă un semn dinspre ziua cea mai fastă.
Şi dimineața pentru noi îşi duce degetul de augur printre sfinte scripturi
Exilul nu-i de ieri! exilul nu-i de ieri! «O, vestigii, o, premise»,
Spune Străinul printre nisipuri, «orice lucru în lume îmi este nou...» Şi naşterea propriului cântec nu-i e mai puțin străină.

III

«...Totdeauna a fost acest vuiet, această splendoare totdeauna,

Şi ca o înaltă faptă de arme în mers prin lume, ca o numărătoare de popoare în exod, ca o fundare de imperii prin tumult pretorian, ha! ca o umflare de buze la naşterea marilor Cărți,

Acest mare lucru surd prin lume şi care creşte dintr-o dată ca o beție.

...Totdeauna a fost acest vuiet, această măreție totdeauna,

Acest lucru prin lume rătăcitor, această înaltă transă prin lume, şi pe toate țărmurile acestei lunii, cu-acelaşi suflu rostită, acelaşi val rostind

O singură şi lungă frază fără cezură, în veci de neînțeles...

...Totdeauna a fost acest vuiet, această frenezie totdeauna,

Şi această înaltă zdrobire de valuri, la culmea turbării, la creasta dorinței, cu acelaşi pescăruş în năpustirea sa, cu acelaşi pescăruş pe nesfârşirea sa, unind dintr-o zbatere stanțele exilului, şi pe toate țărmurile acestei lumi, cu-acelaşi suflu rostită, aceeaşi plângere fără măsură

În urmărirea, pe nisipuri, a sufletului meu numid...»

Te cunosc, monstru! Iată-ne din nou față-n față. Reluăm această lungă dezbatere de unde o lăsarăm.

Şi poți să-ți împingi argumentele ca boturi jos pe apă; nu-ți voi lăsa nici pauză, nici răgaz.

Pe prea multe țărmuri vizitate mi-au fost paşii spălați înaintea zilei, în prea multe culcuşuri părăsite îmi fu sufletul pradă cancerului tăcerii.

Ce mai vrei de ia mine, o, suflu inițial? Şi tu, ce mai crezi să smulgi buzelor mele vii,

O, forța rătăcitoare în pragul meu, o, Cerşetoare în căile noastre şi pe urina Risipitorului?

Vântul ne povesteşte bătrânețea sa, vântul ne povesteşte tinerețea sa... O, Prinț, onorează-ți exilul!

Şi deodată totul îmi e vigoare şi prezență, unde fumegă încă tema neantului.

«...Mai înalt, cu orice noapte, acest vuiet mut pe pragul meu, mai înaltă, cu orice noapte, această răscoală de secole sub ghiocuri,

Şi pe toate țărmurile acestei lumi, un iamb mai sălbatic de hrănit din ființa mea!...

Atâta înălțime nu va putea întrece malul abrupt al pragului tău, o, Apucătorule de paloşe-n zori,

O, Mânuitorule de vulturi prin unghiurile lor, şi Hrănitor al fetelor celor mai aspre sub pana de fier!

Orice lucru în răsărire se-nfiorează la răsăritul lumii, orice carne răsăritoare exultă la cele dintâi focuri ale zilei!

Şi iată că se ridică un freamăt mai larg prin lume, ca o insurecție a sufletului...

Vuiet, tu nu vei tăcea! câtă vreme încă n-am lepădat pe nisipuri orice urmă de supuşenie omenească. (Cine-mi mai ştie locul de obârşie?)»

IV

Ciudată fu noaptea când atâtea suflări se rătăciră la răspântiile odăilor.

Şi cine prin urmare înaintea zorilor rătăceşte la marginea lumii cu acest strigăt pentru mine? Ce fată mare, alungată, se porni, cu foşniri de aripă, să viziteze alte praguri; ce fată mare, neiubită,

La ora când stelele schimbătoare schimbând cuvânt pentru oamenii exilului apun

în nisipuri în căutarea unui loc pur?

Atotrătăcitor îi fu numele de curtezană, la preoți, în grotele verzi ale Sibilelor, şi dimineața pe pragul nostru se pricepu să şteargă urmele de tălpi goale, printre sfinte scripturi...

Slujitoare, voi slujeați, şi în van, întindeați pânzele voastre reci în aşteptarea unui cuvânt pur.

Pe plângeri de fluierari s-au dus zorile plângătoare, se duc hyadele-nlăcrimate în căutarea unui cuvânt pur.

Şi pe țărmurile străvechi îmi auzii strigat numele... Spiritul zeului fumega în cenuşa incestului.

Şi când fu zvântată prin nisipuri substanța palidă a zilei,

Frumoase crâmpeie de poveşti în derivă, pe pale de elice, în cerul plin de rătăciri şi rătăcitoare premise, au prins să vireze spre desfătarea scoliastului.

Şi cine, acolo, se depărta pe aripa sa? Şi cine, azi-noapte, a mai luat pe buza mea de străin, împotriva voinței mele, deprinderea ăstui cânt?

Răstoarnă, o, scrib, pe tăblia prundişului, cu celălalt capăt al stilului tău, ceara întipărită a unui van cuvânt.

Apele largului vor spăla, apele largului pe mesele noastre, cele mai frumoase din scrisurile anului.

Şi e ceasul, o, Cerşetoare, când pe fața închisă a marilor oglinzi de piatră din peşteri,

Magu-ncălțat cu pâslă şi-nmănuşat cu mătase crudă şterge, cu largi căderi de mâneci, urmele semnelor ilicite ale nopții.

Astfel merge orice carne la ciliciul sării, fructul de scrum al vegherilor noastre, trandafirul pitic al nisipurilor voastre, şi soția nocturnă condusă înaintea zorilor...

Ah! totul van în vânturătoarea memoriei, ah! totul nebun la şuierăturile exilului: purul nautil al apelor libere, purul impuls al visărilor noastre,

Şi poemele nopții repudiate înaintea zorilor, aripa fosilă căzută în cursa marilor vecernii de ambră galbenă...

Ah! şi se ardă, ah! şi se ardă, la marginea nisipurilor, toate aceste sfărmuri de pană, de unghie, de bucle vopsite şi de pânze impure.

Şi poemele născute de ieri, ah! poemele născute într-o seară la furca fulgerului, ca o cenuşă în laptele femeilor, vagă urmă...

Şi din tot ce-i înaripat, vouă fără folos, alcătuindu-mi un pur limbaj fără slujire,

Iată că am planul unui mare poem delebil...

V

«...Cum cel ce se dezbracă la vederea mării, cum cel ce s-a sculat spre a cinsti prima briză de uscat (şi te uită, fruntea sub cască i s-a lărgit),

Cu mâinile mai goale ca-n ora când m-am născut, cu buza mai liberă şi urechea la coralii aceştia unde zace plângerea altor vremi,

Iată-mă redat țărmului meu natal... Nu e istorie decât a sufletului, nu e fericire decât a sufletului.

Cu achena şi anofelul, cu paiul şi cu nisipul, cu lucrurile plăpânde între toate ori zadarnice, cu simplul lucru dat, lucrul simplu de sub priviri, simplu fapt de a fi aici, în scurgerea zilei...

Pe schelete de pasări pitice se depărtează copilăria acestei zile, în veşminte de insulă, şi încă mai uşoară decât copilăria pe oasele-i subțiri de pescăruş, de rândunică de mare, briza desfată apele fete în veşminte de solzi pentru insule....

O, pulberi, o, răşini! elitra purpurie a destinului într-o mare pironire a ochiului! şi-n arena fără sânge, exilul şi cheile-i pure, ziua traversată de un os verde ca un peşte al insulelor…

Amiaza cântă, o, tristeţe!… şi minunea e anunţată prin acest ţipăt: o, minune! şi nu e destul să râzi sub lacrimi…

Dar ce-i asta, oh!, ce vorbeşte din orice lucru şi deodată a încetat?»

Ştiu. Am văzut. Nimeni nu recunoaşte! – Şi ziua se-ngroaşă ca un lapte.

Plictisul îşi caută umbra în regatele din Arsace; şi tristeţea rătăcitoare îşi poartă gustul de laptele cucului prin lume, locul unde sunt păsările de pradă cade-n stranii părăginiri…

Îi placă înţeleptului să pândească naşterea schismelor!…

Cerul e un Sahel unde merge azaleea în căutare de sări fosile.

Nu doar un veac se întunecă la căderile istoriei.

Şi soarele îşi îngroapă frumoşii lui sesterţi în nisipuri, la creşterea umbrelor unde se coc sentinţele de furtună.

O, forturi închise sub apa verde! o iarbă ilustră sub mări ne mai spună de exil… şi Poetul devine bănuitor

Printre aceste foi de calcar, şi flori de-abis, mari pe socluri: dantelă cu masca morţii…

VI

«…Cel ce rătăceşte, la mijlocul nopţii, pe galeriile de piatră, să judece titlul unei frumoase comete; cel ce veghează între două războaie, la puritatea enormelor lentile de cristal; cel ce s-a sculat înaintea zilei să cureţe fântânile, şi e sfârşitul marilor epidemii; cel ce lăcuieşte în largul mării cu fiicele şi nurorile sale, şi-a fost atâta cenuşă pe pământ…

Cel ce flatează demenţa în marile ospicii de cretă albastră, şi e duminică pe secară, în ora de mare orbire; cel ce suie spre orgile solitare, la intrarea armatelor; cel ce visează o zi de stranii ocne, şi e puţin după-amiază, în ora de mare viduitate; cel ce pe apă, sub vânt dinspre-o joasă insulă, e trezit de mireasma uscată a unui mic siminoc al nisipurilor; cel ce prin porturi veghează în braţe de femei de altă rasă, şi e un gust de vetivar în mirosul de subsuoară al nopţii joase, şi e puţin după miezul nopţii, în ora de mare opacitate; cel, în somn, ce răsuflă în ritm cu suflarea mării, şi-n răsturnările mareei îl vezi cum se întoarce în aşternut ca un vas care schimbă funiile…

Cel ce pictează semne de ţărm pe fruntea celor mai înalte capuri, cel ce marchează c-o albă cruce faţa recifelor; cel ce spală cu var sărac marile cazemate de umbră la picioarele semafoarelor, şi e un loc de cinerarii şi de molozuri spre delectarea înţeleptului; cel ce ia sălaş pentru sezonul ploilor, cu piloţii de larg şi de coastă, la paznicul unui templu mort de la capătul peninsulei (şi-i pe un pinten de piatră albăstrie ori pe înalta platformă de gresie roşie), cel pe care-l înlănţuie, pe hărţi, circuitul ciclonilor; pentru care se luminează, în nopţile de iarnă, marile căi siderale; sau care în somn descifrează alte legi de transhumantă şi derivare; cel ce caută la capăt de sondă argila roşie a marilor adâncuri spre-a modela faţa visului său; cel ce se îmbie, prin porturi, să regleze busolele în marina de agrement…

Cel ce merge pe pământ la întâlnirea cu marile locuri de iarbă; ce-n drumul său dă sfaturi de lecuirea unui foarte bătrân copac; cel ce urcă în turnurile de fier, după furtună, ca să adulmece gustul de clătită arsă al focurilor de mărăcini în păduri; cel ce veghează, în locuri sterpe, la soarta marilor linii telegrafice; care ştie culcuşul şi zonele de ieşire ale marilor cabluri submarine; ce îngrijeşte sub oraş, printre canale şi osuare (şi-i chiar pe scoarţa descojită a pământului), aparatele cititoare de seisme…

Cel ce are-n seamă, pe timp de invazie, regimul apelor şi merge în vizită la marile bazine filtrante obosite de nunțile efemerelor; cel ce păzeşte pe timp de răscoală, în, dosul dantelăriei de aur verde, marile sere fetide ale Grădinii Botanice; marile Oficii ale Monetăriilor, ale Longitudinilor[6] şi ale Tutunului; şi Depozitul Farurilor, unde zac poveştile, lanternele; cel ce-şi face rondul, pe timp de asediu, în marile săli unde se sfarmă, sub sticlă, panopliile de fasme, de fluturi; şi lampa şi-o duce la dulci jgheaburi de lapis, unde, sfărâmicioasă, ripsată cu aur, prințesa de os coboară cursul veacurilor sub pletele-i de sisal; cel ce salvează de armate un foarte rar hibrid de măceş de Himalaia; cel ce susține cu banii săi, în marile crahuri financiare ale Statului, luxul tulbure al hergheliilor, al marilor grajduri de cărămidă roşcată sub foi, ca trandafiri roşii sub guruitul furtunii, ca frumoase ginecee pline de prinți păgâni, de amurg, de tămâie şi de substanță bărbătească...

Cel ce rânduieşte, pe timp de criză, paza uriaşelor pacheboturi sechestrate, la cotul unui fluviu de culoarea iodului, a mustului de grajd (şi sub limbul vitraliilor, în marile saloane acoperite cu uitare, e o lumină de agavă pentru veacuri şi în veci strajă pe mare); cel ce hoinăreşte, cu oamenii de nimic, pe şantiere şi în calele părăsite de mulțime, după lansarea unei carcase de trei ani: cel ce-şi câştigă traiul din greerea corăbiilor; şi cel ce-ntr-o zi îşi găseşte parfumul sufletului în căptuşeala unei nave cu pânze; cel de gardă la echinox, pe meterezele docurilor, pe lungul piepten sonor al înaltelor baraje de munte şi pe marile ecluze oceanice; cel, dintr-odată, pentru care se revarsă incurabilă suflarea întregii lumi în duhnirea de mari silozuri şi antrepozite de mărfuri coloniale, acolo unde mirodenia şi grăuntele verde se umflă în lunile ploilor ca întreaga creație pe patul ei fad; cel ce declară închiderea marilor congrese de orografie, de climatologie, şi e chiar vremea de-a vizita Arboretul şi Acvariul şi cartierul fetelor, şlefuitorii de pietre rare şi piața bisericii cu marii ei tremurători...

Cel ce deschide un cont la bancă pentru cercetările spiritului; cel ce intră-n arena creației sale noi într-o foarte mare alarmă a ființei şi, de trei zile, nimeni decât buna lui mamă nu-i poate privi tăcerea, nimeni decât cea mai bătrână din slujitoare nu-i poate descuia odaia; cel ce-şi duce la izvor calul fără ca el să bea; cel ce visează, în şelarii, un parfum mai arzător ca al cerii; cel care, asemenea lui Baber, îmbracă mantia poetului, între două mari fapte de război, spre a cinsti frumusețea unei terase; cel ce cade-n visare la sfințirea unei nave şi pe timpan sunt asemenea urcioare, ca urechi, înşirate pentru acustică; cel ce ține prin moştenire, pe teren de mână moartă, cea din urmă rezervație de bâtlani, cu frumoase lucrări de vânătoare, cu şoimărie; cel ce ține vânzare, în oraş, de cărți foarte mari: almageste, portulane şi bestiare; ce se-ngrijeşte de accidente de fonetică, de alterările semnelor şi de marile eroziuni ale graiului; ce participă la marile dezbateri de semantică; ce face vâlvă în matematica uzuală şi se complace în socotirea timpului pentru calendarul sărbătorilor schimbătoare (numărul de aur, indictele romane, epacta şi marile predici de peste an); cel ce dă ierarhie marilor funcții ale vorbirii; cel cărui i se arată, în foarte înalt loc, mari pietre şlefuite prin insistența flăcării...

Aceştia sunt prinți ai exilului şi nu au ce face cu cântul meu.»

Străinule, pe orişice țărm al acestei lumi, lipsit de audiență ori martor, ridică la urechea Asfințitului un ghioc fără memorie:

Oaspăt precar la hotarul oraşelor noastre, tu nu vei trece deloc pragul Lloyds[7]-ilor, unde vorba ta n-are curs şi ți-e aurul fără titlu...

«Voi locui numele meu», îți fu răspunsul la chestionarele portului. Şi pe masa zarafului n-ai de stârnit decât tulburare,

Ca marile monede de fier dezgropate de trăsnet.

---

[6] *Bureau des Longitudes* – societate oficială de specialişti care, la Observatorul din Paris, se ocupă de chestiuni de matematică şi astronomie.

[7] De la numele proprietarului unei cafenele londoneze, unde se adunau în secolul XVIII proprietarii samsarii şi cămătarii din City. Aceştia au fondat ulterior o societate căreia i-au dat numele *Lloyd's*.

VII

«...Sintaxă a fulgerului! o, pur limbaj de exil! Departe e malul celălalt unde mesajul se-nlumineză:

Două frunți de femei sub cenuşă, însemnate de-acelaşi deget; două aripi de femei la fereastră, stârnite de-acelaşi suflu...

Dormeai în această noapte, sub înaltul copac de fosfor, o, inimă în rugă prin lume, o, mamă a Proscrisului, când în oglinzile odăii scris îi fu chipul?

Şi tu, mai zorită sub fulger, o, tu mai zorită să tresari pe celălalt mal al sufletului ei, soață a forței sale şi slăbiciune a forței sale, tu ce suflarea ți-o întregeai cu suflarea ei,

Te vei mai aşeza pe patul său pustiu, în tresăririle sufletului tău de femeie?

Exilul nu-i de ieri! exilul nu-i de ieri!... Urăşte, o, femeie, sub streaşină casei tale, un cântec de pasăre din Barbaria...

Tu n-o să asculți vijelia în depărtare înmulțindu-ne drumurile şi paşii fără ca strigătul tău de femeie, în noapte, să nu asalteze în cuibu-i pajura echivocă a fericirii!...»

...Taci, slăbiciune, şi tu, parfum de soție în noapte ca migdala nopții însăşi.

Pretutindeni pribeagă pe țărmuri, pretutindeni pribeagă pe mări, taci, duioşie, şi prezență greață[8] cu aripi la înălțimea şeii mele.

Voi relua drumul meu de Numid, în lungul mării de ne-nstrăinat... Nici o verbină pe buze, ci pe limbă, ca o sare, încă fermentul acesta al lumii vechi.

Silitra şi natronul sunt teme ale exilului. Gândurile ne fug la faptă pe pârtii de oase. Fulgerul îmi deschide vad de proiecte mai vaste. Furtuna împinge în van bornele absenței.

Cei ce au fost să se-ncrucişeze în marile Indii atlantice, cei ce adulmecă ideea nouă în prospețimile abisului, cei care suflă din cornuri la porțile viitorului

Ştiu că-n nisipurile exilului şuieră marile pasiuni ghemuite sub biciul fulgerului... O, Risipitorule sub sarea şi spuma de iunie! păstrează vie printre noi forța ocultă a cântului tău!

Asemenea celui care spune trimisului, şi acesta îi e mesajul: «Ascundeți fața femeilor noastre; ridicați fruntea fiilor noştri; şi consemnul e de-a spăla piatra pragurilor voastre... Vă voi spune în şoaptă izvoarele unde mâine vom căli o mânie pură.»

*

Şi e ceasul, o, Poete, să-ți spui numele, obârşia, şi rasa...

Long Beach Island (New Jersey)
1941

Ploi

Pentru Katherine şi Francis Biddle

I

Banyanul[9] ploii pune stăpânire peste Oraş,
Un polipier grăbit suie la nunta-i de mărgean prin tot acest lapte de apă vie,
Şi Ideea goală ca un gladiator îşi piaptănă în grădinile poporului coama de fată.

Cântă, poem, la strigarea apelor iminența temei,

[8] "greată" în carte; poate greşeală de tipar? (nota scannatorului)
[9] Smochinul de Indii, cu numeroase rădăcini verticale şi aeriene.

Cântă, poem, la retragerea apelor evadarea temei:
O înaltă destrăbălare în pântecul Fecioarelor profetice,

O încolțire de ovule de aur în noaptea roşcată a nămolurilor
Şi patu-mi, o, fraudă! făcut la hotarul unui atare vis,
Acolo unde se-nfioară şi creşte şi începe să se rotească trandafirul obscen al poemului.

Domn cumplit al râsului meu, iată pământul fumegând cu un gust de vânat,
Sub apa virgină, argila văduvă, pământul spălat de paşii celor fără somn,
Şi, mirosit mai de aproape ca un vin, nu e oare adevărat că duce la pierderea memoriei?

Domn, Domn cumplit al râsului meu! iată cealaltă față a visului pe pământ,
Ca răspunsul înaltelor dune la etajările mării, iată, iată
Pământul la capăt de folosință, ora nouă în scutecele-i, şi inima-mi vizitată de o stranie vocală.

II

Doici prea suspecte, Slujitoare cu ochi adumbriți de vârstă, o, Ploi prin care
Omul ciudat îşi ține casta, ce îi vom spune în astă-seară celui ce-o lua înălțime din veghea noastră?
Pe ce nou culcuş, cărui cap îndărătnic, mai răpi-vom scânteia de nădejde?

Fără grai Andul pe casa mea, am în mine un prea puternic strigăt de aprobare, şi acesta e pentru voi, o, Ploi!
Voi duce în fața voastră cauza mea: la vârful lăncilor voastre, cel mai sigur avut al meu!
Spuma la buzele poemului ca un lapte de corali!

Şi cea care dănțuie ca un psyl[10] la intrarea frazelor mele,
Ideea, mai goală ca o sabie-n jocul facțiunilor,
Va să mă-nvețe ordinea şi măsura împotriva nerăbdării poemului.

Domn cumplit al râsului meu, păzeşte-mă de mărturisire, de primire şi de cântec.
Domn cumplit al râsului meu, şi e ocară la buzele aversei!
Şi câte tâlhării săvârşite sub cele mai mari migrații ale noastre!

În noaptea senină a nămiezii, noi cutezăm mai mult de-o sugestie
Nouă, despre esența ființei... O, fumuri deodată pe piatra vetrei!
Şi ploaia călduță pe-acoperişurile noastre făcu bine stingându-ne lămpile din mâini.

III

Surori ale războinicilor din Asur au fost înaltele ploi în mers pe pământ:
Sub coif de pene şi strâns sumese, împintenate cu argint şi cristal,
Ca Didona călcând fildeşul la porțile Cartaginei,

Ca soția lui Cortez, îmbătată de luturi şi pictată, între lungile-i plante apocrife...

[10] Îmblânzitor şi vrăjitor de şerpi (la vechii egipteni, la chinezi).

Ele-ațâțau cu noapte azurul pe paturile armelor noastre,
Ele vor umple Aprilul în adâncul oglinzilor din odăi!

Şi eu nu pot să le uit tropotirea în pragul tinzilor de abluție:
Războinice, o, războinice prin lance şi săgeată, răzbind până la noi!
Dansatoare, o, dansatoare prin dans şi prin farmec, la sol înmulțite!

Sunt arme cu droaia, sunt fete cu carul, o împărțire de steaguri la legiuni,
O ridicare de suliți prin foburguri pentru cele mai noi popoare ale pământului – rupte mănunchiuri de fecioare dezmățate,
O, grele snopuri nelegate! întinsa şi via recoltă răsturnată în brațele bărbăteşti!

...Şi Oraşul e de sticlă pe soclu-i de abanos, ştiința la gurile fântânilor,
Şi Străinul citeşte pe zidurile noastre enormele liste de prețuri fixe,
Şi răcoarea e-n zidurile noastre, unde la noapte Indiana va locui la colon.

IV

Rapoarte făcute Edilului; spovedanii la porțile noastre... Ucide-mă, fericire!
Un grai nou venind din toate părțile! o boare de respirare prin lume
Ca suflul însuşi al spiritului, ca lucrul însuşi rostit,

În însăşi ființa, esența sa; în însuşi izvorul, ivirea sa:
Ha! toată stropirea zeului salubru pe fețele noastre, şi-această briză în floare.
La firul de iarbă albăstrind, ce întrece şi cele mai depărtate dizidente!

...Doici prea suspecte, o, Semănătoare de spori, de semințe şi de specii uşoare,
Din ce slăvi căzute ne trădați nouă căile,
Ca în urma furtunilor cele mai frumoase făpturi lapidate pe crucea aripilor?

La cine mergeați prin atâta depărtare, de să ne dea de visat până la pierderea vieții?
Şi despre ce altă stare ne vorbiți atât de stins până la pierderea memoriei?
Să faceți trafic de lucruri sfinte printre noi, vă părăseați culcuşurile, o, Simoniace?

La schimbul proaspăt al stropilor de val, acolo unde cerul îşi coace gustul de firn şi porumbul-cucului,
Aveați întâlnire cu fulgerul lasciv, şi în albumul marilor zori sfâşiate,
Pe clarul pergament vărgat de-un amnar divin, ne veți spune, o, Ploi! ce limbaj nou cerea pentru voi uriaşa uncială de foc verde.

V

Că apropierea vă fu plină de măreție, noi ştiam, trăitori ai oraşelor, pe subțirea noastră zgură,
Dar visaserăm mai trufaşe confidențe la cel dintâi suflu al aversei,
Şi voi ne redați, o, Ploi! stării noastre umane, cu acest gust de lut sub mască.

Prin mai nalte meleaguri căuta-vom amintire?... sau mai bine cântăm uitarea în bibliile de aur ale joaselor frunzişuri?...
Febrele noastre pictate la tulipierii visului, albeața pe ochi de iazuri şi piatra prăvălită pe gura puțurilor, iată nu frumoase teme de reluat,

Ca trandafiri ofiliți în mâinile invalidului de război?... Stupul mai e în livadă, copilăria la furcile bătrânului copac, iar scara interzisă în frumoasele văduvii ale fulgerului...

Blândeți de agavă, de aloes... fad anotimp al omului fără pată! E pământul istovit de arsurile spiritului.

Ploile verzi se piaptănă în oglinzile bancherilor. La rufăria călduță a bocitoarelor s-o zvânta fața zeilor-fete.

Şi idei noi le vin, pe masa lor, ziditorilor de Imperii. Un întreg popor mut se-nalță-n frazele mele, la marile margini ale poemului.

Înălțați, înălțați, la capăt de capuri, catafalcurile Habsburgului, înaltele ruguri ale omului de război, înaltele stupării ale imposturii.

Vânturați, vânturați, la capăt de capuri, marile osuare din celălalt război, marile osuare ale omului alb, pe care fu clădită copilăria.

Şi se dezmeticească pe scaunul său de fier, omul pradă vedeniilor ce întărâtă popoarele.

Nu vom isprăvi de a vedea prin largul mărilor târându-se fumul înaltelor fapte unde arde mocnit istoria,

Pe când în Mănăstiri şi în Leprozerii un parfum de termite şi de zmeuri albe face ca Prinții care zac să se ridice pe rogojinile lor:

«Aveam, da, aveam acest gust de-a trăi la oameni, şi iată că pământul îşi dă sufletul său de străin...»

VI

Un om atins de atâta singurătate, încât să meargă şi să atârne în sanctuare masca şi bastonul de comandant!

Eu mergeam cu buretele şi cu fierea la rănile unui copac bătrân împovărat de toate lanțurile pământului.

«Aveam, da, aveam acest gust de-a trăi departe de oameni, şi iată că Ploile...»

Fugari fără mesaj, o, Mimi fără chip, voi duceați la fruntarii atât de frumoase semănături!

Pentru care frumoase focuri de ierburi la oameni vă veți întoarce-ntr-o seară paşii, pentru care poveşti depănate

La foc de trandafiri în odăi, în odăile unde trăieşte sumbra floare a sexului?

Râvneați oare femeile şi fiicele noastre după gratiile visului lor? (Sunt griji de mai vârstnice

în colțuri tainice din odăi, sunt ritualuri pure, de-nchipuit pentru palpele insectelor...)

N-aveți ceva mai bun de făcut, printre fiii noştri, pândind amarul miros bărbătesc al harnaşamentelor de război? (ca un popor de Sfincşi, grei prin număr şi enigme, disputându-şi puterea în porțile aleşilor...)

O, Ploi prin care grânele sălbatice invadează Oraşul, şi şoselele se zbârlesc de arțăgoşi cactuşi,

Sub mii de paşi noi sunt mii de pietre noi de curând vizitate... La galantarele răcorite de o pană nevăzută vă faceți socotelile, vânzători de diamante!

Şi omul dur între oameni, în mijlocul mulțimii, se surprinde visând la perişoral nisipurilor!... «Aveam, da, aveam acest gust de-a trăi fără blândețe, şi iată că Ploile...»

(Viața urcă la furtuni pe aripa refuzului.)

Treceți, Metiselor, şi ne lăsați la pânda noastră... Acela se adapă din divin a cărui mască este de lut.

Pietrele spălate de semnele rutiere, frunzele spălate de semnele adorației, te citim, în sfârşit, pământ purificat de cernelurile copistului...

Treceți, şi ne lăsați la ale noastre mai vechi deprinderi. Cuvântul meu meargă-mi înainte! şi vom mai cânta un cânt al oamenilor pentru cine trece, un cânt al largului pentru cine veghează.

VII

«Ni-s fără de număr căile, şi lăcaşurile nesigure. Se-adapă acela din divin a cărui buză este de lut. Voi, scăldătoarele morților în apele mume ale zorilor – şi e pământul încă-n spinii războiului – spălați, dar, şi fețele celor vii; spălați, o, Ploi! fața tristă a celor cruzi, fața blândă a celor cruzi... căci strâmte le sunt căile, şi lăcaşurile nesigure.

Spălați, o, Ploi! un loc de piatră pentru puternici. La marile mese vor şedea, sub streaşina forței lor, cei pe care nu i-a amețit vinul oamenilor, cei pe care nu i-a pângărit gustul lacrimilor nici al visului, cei ce nu-şi au grija numelui în trâmbițele de os... la marile mese vor şedea, sub streaşina forței lor, în loc de piatră pentru puternici.

Spălați şovăiala şi prudența în mersul faptei, spălați şovăiala şi decența în câmpul văzului. Spălați, o, Ploi! albeața din ochii omului de bine, din ochii omului binegânditor; spălați albeața din ochii omului de bun-gust, din ochii omului binecrescut; albeața omului de merit, albeața omului de talent; spălați solzul din ochiul Maestrului şi-al Mecenei, din ochiul Dreptului şi-al Notabilului... din ochiul oamenilor făcuți pentru prudență şi decență.

Spălați, spălați bunăvoința în inima marilor Mijlocitori, bunăcuviința pe fruntea marilor Educatori, şi petele graiului pe buzele publice. Spălați, o, Ploi, mâinile Judelui şi Armaşului, mâna moaşei şi mâna bătrânei ce scaldă morții, mâinile linse de ologi şi de orbi, şi mâna plecată, spre fruntea oamenilor, visând încă hățuri şi bici... cu încuviințarea marilor Mijlocitori şi Educatori.

Spălați, spălați istoria popoarelor pe marile table ale memoriei: marile anale oficiale, marile cronici ale Clerului, şi buletinele academice. Spălați bulele şi cartele, şi întâmpinările Stării a Treia; Convențiile, Pactele de alianță şi marile acte federative; spălați, spălați, o, Ploi! pergamentele şi hrisoavele de culoarea pereților de azil şi leprozerii, culoarea fildeşului fosil şi a bătrânilor dinți de catâri... Spălați, spălați, o, Ploi! înaltele table ale memoriei.

O, Ploi! spălați în inima omului cele mai frumoase ziceri ale omului: cele mai frumoase sentențe; cele mai frumoase secvențe; frazele mai bine ticluite, paginile mai bine plăsmuite. Spălați, spălați, în inima oamenilor, gustul lor de cantilene, de elegii; gustul lor de vilanele şi de rondeluri; marile lor fericiri de exprimare; spălați sarea aticismului şi mierea eufuismului, spălați, spălați culcuşul visării şi litiera ştiinței: în inima omului fără opunere, în inima omului fără dezgust, spălați, spălați, o, Ploi! cele mai frumoase daruri ale omului... în inima oamenilor celor mai înzestrați pentru marile opere ale minții.»

VIII

...Banyanul ploii îşi pierde stăpânirea peste Oraş. În vântul cerului lucrul rătăcitor şi astfel
Că veni să trăiască printre noi!... Şi nu veți tăgădui, dintr-o dată, că totul sfârşeşte în nimic.
Cine vrea să ştie ce se-alege din ploile în mers pe pământ, vie şi trăiască pe-acoperişul meu, printre semne şi preveşti.

Făgăduieli neținute! Neslăbite semănături! Şi fumuri, ia uite, pe drumul oamenilor!
Vie fulgerul, ha! care ne părăseşte!... Şi vom conduce din nou până la porțile Oraşului
înaltele Ploi în convoi sub April, înaltele Ploi în convoi şi sub bici ca un Ordin al Flagelanților.

Ci iată-ne mai goi dați acestui parfum de humus şi de smirnă unde pământul se trezeşte cu gust de fecioară neagră.
...E pământul mai fraged în miez de ferigării, mijirea de mari fosile prin marne şiroitoare,
Şi-n carnea zdrobită de durere, a trandafirilor, îndată ce furtuna s-a potolit, încă pământul cu gust de femeie făcută femeie.

...E Oraşul mai viu la lucirea a mii de săbii, zborul şoimilor peste marmori, cerul încă în talerele fântânilor,
Şi scroafa de aur la vârf de stelă prin piețe goale. E încă splendoarea pridvoarelor de cinabru; vita neagră ferecată cu argint la cea mai joasă din porțile grădinilor;
E dorința încă-n pântecul văduvelor tinere, tinere văduve de războinici, ca mari urne sigilate a doua oară.

...E răcoarea în iureş pe crestele limbajului, spuma încă la buzele poemului,
Şi omul încă presat de peste tot de gânduri noi, cedând la ridicarea de mari hule ale spiritului:
«Frumosul cânt, frumosul cânt ce iată-l pe risipirea apelor...», şi poemul meu, o, Ploi! care nu a fost scris!

IX

Noaptea sosită, obloanele lăsate, măsoară, ce, apa cerului în lumea de jos a crângurilor?
La vârfuri de lănci, ce-i mai cert din avutul meu!... Şi totul egal, pe cântarul spiritului,
Domn teribil al râsului meu, vei purta în astă-seară scandalul în loc mai înalt.

*

...Căci astfel sunt plăcerile tale, Doamne, în pragul sterp al poemului, unde râsul meu sperie păunii verzi ai gloriei.

Savannah, 1943

ZĂPEZI

Pentru Françoise-Renée Saint-Léger Léger

I

Şi apoi veniră zăpezile, primele zăpezi ale absenței, pe marile urzeli de real şi vis; şi toată suferința întoarsă oamenilor de memorie, fu o răcoare de rufe la tâmplele noastre. Şi aceasta era spre zori, sub sarea sură a zorilor, puțin înainte de ora şasea, ca-ntr-un liman de scăpare, loc de-ndurări şi har unde liber să laşi roiul de mari ode ale tăcerii.

Şi toată noaptea, fără ştirea noastră, sub această înaltă ispravă de condei, purtând foarte sus destrămări şi poveri de suflet, înaltele oraşe de piatră ponce forate de insecte luminoase n-au încetat să crească şi să se-ntreacă în uitarea greutății. Şi singuri aceia au avut cât de cât vestire, căror memoria li-i nesigură şi povestirea rătăcitoare. Partea minții-n aceste lucruri însemnate, o ignorăm.

Nimeni n-a surprins, nimeni n-a cunoscut, pe cea mai înaltă frunte de piatră, întâiul contur al acestei ore mătăsoase, întâia atingere a lucrului acesta fragil şi prea uşor ca o vibrare de gene. Pe-nvelitorile de aramă şi pe avântări de oțel cromat, pe plăci de surd porțelan şi pe țigla de sticlă groasă, pe racheta de marmură neagră şi pe pinteni de alb metal, nimeni n-a surprins, nimeni n-a pângărit

acest abur de suflu la naşterea sa, ca prima înfiorare a unei lame dezgolite... Ningea, şi noi iată vom spune minuni: zorile mute în fulgii lor, mare bufniță fabuloasă, pradă suflărilor spiritului, îşi înfoiau făptura de dalie albă. Şi din toate părțile aveam miracol şi sărbătoare. Şi izbăvirea să fie pe fața teraselor, unde Arhitectul, vara trecută, ne-a arătat ouă de pițigoi!

II

Ştiu că vapoare în pericol printre acest plancton palid scot mugetul lor de animale surde împotriva orbirii oamenilor şi zeilor; şi toată nevoia lumii cheamă pilotul în largul estuarelor. Ştiu că la căderile marilor fluvii se leagă ciudate alianțe-ntre cer şi apă; albe nunți de fluturi de noapte, albe sărbători de frigane. Şi pe vastele gări afumate de zori ca nişte sere de palmieri, noaptea lăptoasă zămisleşte un praznic al vâsculuí.

Şi este şi sirena aceea dinspre uzine, puțin înaintea orei a şasea şi a schimbului de dimineață, acolo sus, în ținutul acela de foarte mari lacuri, unde şantierele luminate toată noaptea întind pe spalierul cerului un înalt sideral umbrar: mii de lămpi mângâiate de borangicurile zăpezii... Mari sidefuri în creştere, mari sidefuri perfecte gândesc un răspuns în străfundul apelor? – o, lucruri sortite să renască, o, voi, doar răspuns! Şi viziunea, în sfârşit, fără nici o fisură!...

Ninge peste zeii de fontă şi-oțelării biciuite de scurte liturghii; pe zgură şi pe gunoaie şi pe iarba rambleurilor: ninge peste febra şi pe uneltele oamenilor – zăpadă mai fină ca sămânța de coriandru în deşert, zăpadă mai proaspătă ca-n april primul lapte de fiare tinere... Ninge încolo spre vest, peste silozuri şi ferme şi pe întinse câmpii fără istorie călărite de stâlpi; peste conture de oraşe în creştere şi pe cenuşa moartă unde au stat tabere;

peste înaltele pământuri înțelenite, înveninate de acizi, şi peste hoardele de negri coniferi înțesați de şoimi țepoşi, ca trofee de război... Ce spuneai, întinzător de capcane,

cu mâinile slobode? Şi pe securea pionierului, ce blândeţe răscolitoare şi-a pus fruntea-n această noapte?... Ninge, în afara creştinătăţii, peste cei mai tineri spini şi peste fiarele cele mai noi. Soţie a lumii prezenţa mea!... Şi aiurea în lume unde tăcerea iluminează un vis de molift, tristeţea îşi scoate masca de slujnică.

III

Nu a fost destul că atâtea mări, nu a fost destul că atâtea ţări ne-au răzleţit mersul anilor. Pe malul nou unde tragem, povară în creştere, năvodul drumurilor noastre, mai trebuia acest imn al zăpezii spre a ne răpi urma paşilor... Pe căile celui mai întins pământ veţi lărgi oare sensul şi măsura anilor noştri, zăpezi risipitoare ale absenţei, zăpezi crude în inima femeilor unde slăbeşte aşteptarea?

Şi Cea la care cuget între toate femeile rasei mele, din adâncul vârstei ei mari îşi înalţă spre Dumnezeul ei faţa de blândeţe. Şi harul ei ţine în mine un neam pur. «Ne lase pe amândoi la acest grai făr-de cuvinte cu care te-ai deprins, o, prezenţă, o, răbdare! Şi ca un mare *Ave* de graţie în paşii noştri cântă încet cântul foarte pur al rasei noastre. Şi-i atât de mult timp de când stă de veghe-n mine acest chin de blândeţe...

Doamnă de naltă stirpe îţi fu sufletul mut sub povara crucii tale; dar carne de biată femeie, bogată-n ani, fu inima-ţi vie de femeie, în toate femeile torturată...în inima frumoasei ţări captive unde vom da foc spinului, e mare păcat de femeile de orice vârstă cărora braţul bărbaţilor le-a lipsit. Şi cine te va conduce, în această văduvie mai mare, la Bisericile-ţi subterane unde lampa e săracă, şi albina, dumnezeiască?

...Şi tot acest timp al tăcerii mele-n pământ străin, la rozele pale ale răsurii am văzut pălind slăbirea ochilor tăi. Şi singură aveai parte de-acest mutism în inima bărbatului ca o piatră neagră... Căci ni-s anii pământuri de feudă, fără stăpân, ci ca un mare *Ave* de graţie în paşii noştri ne urmează din depărtare un cânt de neam pur. Şi e atât de mult timp de când stă de veghe-n noi această spaimă de blândeţe...

Ningea, în această noapte, în partea de lume unde-ţi înalţi a rugă mâinile?... Aici e mult zornăit de lanţuri pe străzi, pe unde merg zoriţi oamenii la umbra lor. Şi nu se ştia să fie-n lume atâtea lanţuri pentru roţile care fug spre zi. Şi-i de asemeni mare larmă de lopeţi, pe la uşi, o, vigili! Negrii lucrând la drumuri merg pe aftele pământului, ca oameni de bir. O lampă

supravieţuieşte cancerului nopţii. Şi-o pasăre de cenuşă viorie, ce-a fost de jar toată vara, luminează deodată criptele iernii, ca Pasărea Fazului[11] în Ceasloavele din Anul o mie... Soţie a lumii prezenţa mea, soţie a lumii aşteptarea mea! Ne mai încânte proaspăta suflare de minciună!... Şi tristeţea oamenilor e în oameni, dar şi această forţă ce n-are nume, şi acest har, când şi când, la care trebuie c-au surâs.»

IV

Singur socotind, din înaltul acestei odăi de colţ pe care o împrejmuie un Ocean de zăpezi. – Oaspăt precar al clipei, om fără dovezi nici martori, voi desprinde patul meu scund ca o pirogă din golful ei?... Cei ce cu fiecare zi poposesc mai departe de meleagul natal, cei ce cu fiecare zi îşi trag luntrea la alte maluri, ştiu mai bine cu fiecare zi cursul lucrurilor de necitit; şi urcând spre izvoare fluviile, printre aparenţele verzi, sunt deodată cuprinşi de acea vuire severă unde orice limbă îşi pierde armele.

[11] *L'Oiseau du Phase*, în original. Deci *le faisan*, fazanul.

Astfel omul aproape gol pe Oceanul zăpezilor, rupând deodată imensa libraţie, urmăreşte un plan singular unde cuvintele nu mai prind. Soţie a lumii prezenţa mea, soţie a lumii prudenţa mea!... Şi dinspre apele prime întorcându-mă cu ziua, ca navigatorul, spre luna nouă, al cărei mers e greşit şi purtarea nesigură, iată că am planul de-a rătăci printre cele mai vechi straturi ale limbajului, printre cele mai înalte structuri fonetice: până la graiuri dintre cele mai depărtate, dintre cele mai întregi şi mai parcimonioase,

ca vechile graiuri dravidiene fără forme aparte pentru „ieri" si pentru ,,mâine"... Veniţi şi ne urmaţi, pe noi ce n-avem de spus cuvinte: noi urcăm această pură desfătare fără scriere unde curge antica frază umană; ne mişcăm printre clare eliziuni, printre urme de vechi prefixe cu iniţiala pierdută, şi devansând strălucitele lucrări de lingvistică, ne facem drum până la acele locuţiuni nemaiauzite, unde aspiraţia trece dincolo de vocale şi modulaţia suflului se propagă, în voia cutăror labiale semisonore, în căutare de pure terminaţii vocalice.

...Şi fu înspre ziuă, sub cel mai pur cuvânt, o ţară frumoasă, fără ură nici zgârcenie, un loc de har şi milostivire pentru suirea semnelor sigure ale spiritului; şi ca un mare *Ave* de mulţumire în paşii noştri, marile ronduri de albi trandafiri ai zăpezii jur-împrejur... Frăgezimi de umbele, de corimburi, frăgezimi de foiţă sub păstăi, ha! atâtea azimi încă la gura rătăcitorului!... Ce nouă floră, în loc mai deschis, ne absolvă de floare şi de fruct? Ce suveică de os, în mâini de femei bătrâne, ce migdală de fildeş în mâini de tinere fete

ne vor ţese învelitori mai răcoroase pentru arsura celor vii?... Soţie a lumii răbdarea noastră, soţie a lumii aşteptarea noastră!... Ah! întreg socul visului peste chiar faţa noastră! Ne mai încânte, o, lume! suflarea-ţi proaspătă, de minciună!... Pe acolo unde fluviile mai pot fi trecute, pe acolo unde zăpezile mai pot fi trecute, noi vom trece în astă-seară un suflet de netrecut... Şi dincolo sunt marile urzeli ale visului, şi acel bun fungibil unde omul îşi pune-n joc soarta...

*

De aici înainte această pagină unde nimic nu se mai înscrie.

New York, 1944

POEM CĂTRE STRĂINĂ

«Alien Registration Act.»

I

Nici nisipul, nici miriştile nu vor fermeca pasul veacurilor ce vin, unde strada fu pavată pentru tine cu o piatră fără memorie – o, piatră ne-nduplecată şi mai verde
decât verdele sânge din Castilii la tâmpla ta de Străină!

O vecie de vreme bună apasă pe membranele închise ale tăcerii, şi casa de lemn care se mişcă, în fund de abis, pe ancorele sale, coace un fruct de lămpi la nămiezi
pentru mai calde clociri de suferinţe noi...

Dar tramvaiele la capătul forței lor, ce plecară într-o seară la cotul străzii, ce plecară pe șine, în țara Atlanților, prin șosele și pe splaiuri

și-n piețe de-Observatoare năpădite de sargase,

prin cartiere de mare flux și de Grădini zoologice frecventate de oameni de circ, prin cartiere de Negri și de-Asiați, cu forfotire de plevuşcă, și prin frumoasele solstiții verzi ale piețelor rotunde ca nişte atoli,

(acolo unde-ntr-o seară cantona cavaleria Federaților – o, capete, mii, de cai de mare!)

cântându-l pe ieri, cântându-l pe aiurea, cântau răul în faşă, și, pe două note de Pasăre-pisică, Vara împădurită a Capitalelor tinere infestate de cicade... Ci iată la poarta ta, lăsate-n seama Străinei,

aceste două șine, aceste două șine – de unde venite? – care nu și-au spus ultimul cuvânt.

*

«Rue Gît-le-cœur... Rue Gît-le-cœur...»[12] cântă încet Înstrăinata[13] sub lămpi, și acestea sunt greşeli ale limbii ei de Străină.

II

«...Nu lacrimi – ai fi crezut? – ci acest rău al vederii ce ne vine, cu vremea, dintr-o prea mare ațintire a spadei pe toate jarurile acestei lumi, (o, sabie a lui Strogoff la înălțimea genelor noastre!)

ori poate spinul, sub carne, dintr-un mai tânăr mărăcine în inima femeilor rasei mele; și cred de asemenea, abuzul de prea lungi țigări de văduvă până-n zori, printre norodul lămpilor mele,

în tot acest zgomot de ape mari ce-l face noaptea Lumii Noi.

...Tu care cânți – este cântecul tău – tu care cânți tot ce-n lume-i surghiunire, nu-mi vei cânta un cânt al serii pe măsura durerii mele? un cântec de har pentru lămpile mele,

un cântec de har pentru aşteptare, și pentru zorile mai negre în inima nalbelor?

Din violență pe pământ ni s-a făcut o atât de largă parte. O, tu om al Franței, încă nu faci s-aud, în omenescul anotimp, printre voci de lăstuni și-atâtea clopote ursuline, urcând în aurul paielor și-n praful Regilor tăi

un râs de spălătorese prin ulicioarele de piatră?

...Nu spune că o pasăre cântă, și că-mi stă pe acoperiş într-un roşu prea frumos, ca un Prinț al Bisericii. Nu spune – o văzuși – că veverița e pe verandă; și copilul cu ziarele, și Surorile cu cheta, și lăptarul. Nu spune că-n largul cerului

o pereche de acvile țin oraşul, de ieri, sub o vrajă de mari gesturi.

Căci toate acestea-s adevărate, care n-au nici istorie și nici sens, nici oprire și nici măsură?... Da, toate acestea care nu sunt desluşite și nu-mi sunt nimic și atârnă mai puțin ca în mâinile-mi goale de femeie o cheie a Europei mânjită cu sânge... Ah! toate acestea-s adevărate?... (și ce-i oare, încă, în pragul meu,

[12] Mică stradă din Paris, de pe malul stâng al Senei.

[13] În original, *l'Alienne* – formă în care este preluat primul cuvânt din motto.

această pasăre verde-arămie, de o ținută puțin catolică, şi căreia aici îi spun *Starling*[14]?)»

*

«Rue Gît-le-cœur… Rue Gît-le-cœur…» cântă încet în exil clopotele, şi acestea sunt greşeli ale limbii lor de străine.

III

Zei apropiați, zei sângerânzi, fețe pictate şi închise! Sub portocalii lămpilor la nămiezi se coace abisul cel mai adânc. Şi-n timp ce valul suie la obloanele tale trase, Vara în scăpătare, virând lanțul ancorelor,
virează spre marii trandafiri de echinox ca spre vitraliile Absidelor.

Şi-i al treilea an de când frăgarul pe strada ta iveşte atât de frumoase pete de vin vechi, cum mai vezi doar în inima nalbelor, cum s-a văzut doar pe sânii născutelor din Eloa. Şi-i al treilea an de când la poarta-ți închisă,
ca un cuib de Sibile, abisul dă naştere la minuni: licurici!

În Vara verde ca o vâlcea, în Vara verde de-un falnic verde, ce zori la straja treia, creanță beată, îşi deschid aripa lor de lăcustă? în curând înaltele brize de septembrie vor ține sfat la porțile Oraşului, pe savanele de aviație, şi într-o mare încoronare de ape libere
Oraşul încă în fluviu îşi va vărsa recolta lui de cicade moarte, de-o Vară.

…Şi mereu e această mare aprindere a sticlei, şi acest înalt suspens. Şi mereu această vuire de ape mari. Iar uneori e duminica, şi prin țevile din odăi, urcând din gropile atlantide, cu acel gust al nefăcutului, ca o suflare din lumea de dincolo,
e un parfum de abis şi de neant printre mucegaiurile pământului…

Poem către Străină! Poem către Emigrată!… Încinsă-n zăbranic sau amarantă între marile tale lăzi nedeschise! O, mare prin inima şi prin țipătul rasei tale!… Europa îți sângerează la sân ca Fecioara Torilului[15]. Pantofii de lemn de aur ți-au fost în vitrinele Europei
şi cele şapte săbii de argint aurit ale Sfintei Tale Maici a Durerilor.

Cavaleriile mai sunt în bisericile părinților tăi, mirosind astrul de bronz printre grilele altarelor. Şi lungile lănci de Breda fac de gardă în pragul porților de familie. Şi nu doar o inimă de neam sfârşi-n mocirlă. Şi erau multe de spus la acest semn al fericirii, pe golfurile tale prea albastre,
ca palmierul de aur pe fundul cutiilor de havane.

Zei apropiați, zei de toate zilele! ce rază de fier ne veți forja mâine? Mierla-zeflemitoare[16] e pe urmele noastre! Şi nu e ceva nou că Lumea Veche roieşte veac de veac, ca un roşu polen… Pe globul învăluit al lămpilor la nămiezi, vom purta nu un doliu, cântându-l pe ieri, cântându-l pe aiurea, cântând răul în faşă
şi splendoarea de a trăi care se exilează departe de oameni în acest an.

---

[14] *Sturz* (în engleză în original).

[15] Loc din arenă unde se țin închişi taurii înainte de luptă.

[16] În original, *l'oiseau-moqueur* – un soi de mierlă din America, excelând prin imitarea glasurilor altor păsări.

Dar în seara aceasta de mare vârstă şi îndurare, în Vara grea de opiu şi de tulburi lapți, spre-a dezlega în adâncuri norodul lămpilor tale, fiind prins, om prea singur, de acest cartier înalt de Fundații ale orbilor, Rezervoare sub linţoliu şi parcele împrejmuite pentru morți, trecând în lung de grilaje şi de pajişti şi de frumoase grădini italieneşti
ai căror stăpâni într-o seară au fugit înspăimântați de un miros de mormânt,

eu plec, o, memorie! cu pas de om liber, fără hoardă nici trib, printre cântece de clepsidre şi, cu fruntea descoperită, încununată de albine de fosfor, în josul cerului foarte vast şi de verde oțel ca pe un fund de mare, fluierând norodul meu de Sibile, fluierând norodul meu de necredincioşi, mai desmierd cu mâna în vis, printre atâtea făpturi de aer,
cățeaua-mi din Europa care era albă şi, mai mult decât mine, poet.

*

« *Rue Gît-le-cœur… Rue Gît-le-cœur…*» îi cântă lui Tobie, încet, Îngerul, şi acestea sunt greşeli ale limbii lui de Străin.

«Georgetown», Washington, 1942

Vânturi

Pentru Atlanta şi Allan P.

I

1

Erau foarte mari vânturi pe toate fețele acestei lumi,
Foarte mari vânturi voioase prin lume, fără cuib nici bârlog,
Fără pază nici măsură, şi ne lăsau pe noi, oameni de paie,
În anul de paie pe urmele lor… Ah! da, foarte mari vânturi pe toate fețele celor vii!

Adulmecând purpura, pănura, adulmecând fildeşul şi ciobul, adulmecând lumea întreagă a lucrurilor,
Şi care fugeau la rostul lor pe cele mai mari versete ale noastre, de atleți, de poeți,
Erau foarte mari vânturi în căutare pe toate cărările acestei lumi,
Pe toate lucrurile pieritoare, pe toate lucrurile în ființă, prin lumea întreagă a lucrurilor…

Şi vânturând amorțeala şi uscăciunea în inima oamenilor de răspundere,
Iată că stârneau acel gust de paie şi mirodenii, pe toate piețele oraşelor noastre,
Ca la ridicarea marilor dale publice. Şi inima noastră urca
La gurile moarte ale Oficiilor. Şi zeul se retrăgea din înaltele lucrări ale spiritului.

Căci un întreg secol se zbătea-n uscăciunea paielor lui, printre stranii desinențe: la capăt de păstăi, de silicve, la capăt de lucruri în fremătare,
Ca un copac înalt sub boarfele şi sub zdrențele lui de an, în livreaua anului mort;
Ca un copac înalt tresăltând din hârâitoarele-i de lemn mort şi din corolele-i de lut ars –
Foarte înalt copac cerşetor ce şi-a tocat întreg avutul, față arsă de dragoste şi

asprime unde dorința va mai cânta.

„O, tu, dorință, ce vei cânta..." Şi foşneşte şi pagina mea,
Ca acest copac înalt, de magie, sub păduchelnița-i iernatică: mândru de partea-i de icoane, de fetişuri,
Legănând rămăşițe şi spectre de lăcuste; legând, transmițând în vântul cerului alianțe de aripi şi de roiuri, urme şi umbre ale celui mai mare verb –
Ha! foarte înalt copac al vorbirii, înțesat de oracole, de proverbe şi zvonind zvon de orb din născare în quinconsurile ştiinței...

2

«O, voi pe care furtuna vă-mprospătează... Prospețime şi garanție de prospețime...» Povestitorul urcă pe metereze. Şi Vântul cu el. Ca un Şaman sub brățările-i de fier:
Îmbrăcat pentru stropirea sângelui nou – haina grea, de un albastru de noapte, panglici de fai stacojiu, şi mantia cu lungi pliuri, adusă în vârful degetelor.
El a mâncat din orezul morților; din giulgiul lor de bumbac şi-a croit drept de folosință. Dar vorba îi este la cei vii; mâinile la fântânile viitorului.
Şi vorba-i ne este mai proaspătă ca apa nouă. Prospețime şi garanție de prospețime... «O, voi pe care furtuna vă-mprospătează...»
(Şi cine n-ar rupe, cu călcâiul n-ar rupe înlănțuirea cântului?) Să te grăbeşti, să te grăbeşti! Vorbă de muritor!
Povestitorul urcă pe metereze în răcoarea ruinelor şi molozului. Fața pictată pentru iubire ca la serbările vinului... «Şi aveți doar atât de puțin timp spre a vă naşte-n această clipă!»

Odinioară, spiritul zeului se oglindea în ficații vulturului, despicați, ca-n lucrăturile de fier ale fierarului, şi Tăria împresura din toate părțile zorii omului.
Prorocire prin măruntaie şi suflare şi prin zbaterea suflării! Prorocire prin apa cerului şi ordalia fluviilor...
Şi astfel de rituri au fost prielnice. Le voi prelua. Mila zeului asupra poemului! Nu-i lipsească!

«Dăruit cu un vis prielnic» au fost cuvintele alese ca să exalte condiția înțeleptului. Şi poetul mai află întărire-n poemul său,
Socotind un noroc această mantică a poemului, şi tot ce un om aude-n apropierea serii;
Sau un om apropiindu-se de marile jertfelnice unde-i junghiat un cal negru. – «Vorbeşte ca stăpân, zice Ascultătorul.»

3

Erau foarte mari forțe în creştere pe toate cărările acestei lumi, şi care izvorau de mai presus de cântul nostru, în locuri de vrajbă şi de ocară;
Care-şi făceau de cap prin lume – o, lumea întreagă a lucrurilor – şi trăiau pe la crestele viitorului ca pe râpele de lut ale olarului...
La cântul înaltelor povestiri ale largului, ele duceau gustul lor de mezat, de falimente, pregăteau, pe orice țărm, mari dezastre intelectuale,
Şi-n paşii grăbiți ai serii, printre cele mai rele vraişti ale minții, porneau un nou fel de măreție unde se înălțau faptele noastre de mâine;
Sau dezbătând, prin pierdute insule, rosturile cerului, ridicau pe înălțimi o gâlceavă de Esenieni unde noi nu aveam acces...

Prin ele prosperau eroarea şi minunea, şi lăcusta verde a sofismului: virulenţele spiritului în margini de ocne şi prospeţimea erotismului la intrări de păduri;

Prin ele nelinişştea la ţărmuri înşelătoare ale Mărilor moarte, pe culmile-mpestriţate de oi de Peru, şi pe orişice lande de vrajă unde se-adună eresurile şi marile rătăciri ale veacului...

Ele-nţesau de idei noi lâna neagră a tifonilor, cerul jos unde cutreieră frumoasele edicte de surghiun,

Şi răspândind peste toate nisipurile guşterița dorinţei, promiteau sămânţă şi sevă de creştere ca un răsfăţ de cuişoare şi de piper,

Promiteau murmurare şi cântec de oameni vii, nu murmurul acela de uscăciune, despre care am mai vorbit.

Sfârşeşte, Povestitorule!... Ele suflau la porţile Curiilor. Culcau zeii de piatră pe feţele lor, baptisterul în urzici, şi sub junglă Bayonul[17],

Dezlegau izvorul din spini şi din pavajul Regilor – în grădinile Curţilor de Conturi şi în Sălile de Jocuri, în iatacurile pline de stampe, de incunabule şi de scrisori de femei.

Îmbrăţişau orice furie a pietrei şi orice sfadă a flăcării; cu mulţimea se afundau în marile visuri benevole, şi, până la Circurile din foburguri, pentru explozia celui mai înalt cort şi despletirea-i de fată, de Menadă, într-o rotire de pânze şi greement...

Se duceau unde merg bărbaţii fără familie şi băieţii fără majorat, cu fetele străzii şi cu fiicele Bisericii, pe Mările catolice de culoarea căştilor, spadelor şi vechilor racle cu moaşte,

Şi în pas cu Păstorul, cu Poetul, pe drum, şi-alăturau pescăruşul violet al Mormonului, albina sălbatică a deşertului şi migrările de insecte peste mări, ca fumuri de lucruri rătăcitoare împrumutând cozoroace şi baldachine visării femeilor pe ţărm.

*

Astfel crescând şi şuierând la răscrucea vârstei noastre, coborau de pe înaltele trecători cu acel şuier nou unde nimeni nu-şi află rasa,

Şi risipind la sălaşul popoarelor, ha! risipind – risipească! ziceam – ha! risipind

Balize şi geamanduri, borne de coastă şi stele votive, cazemate la graniţi şi lămpaşe la recife; cazemate la granţi, scunde ca nişte cocini, şi vămi şi mai scunde la capătul pământului; baterii desuete sub palmieri, în insule de mărgean alb spurcate de orătănii; turele pe ţărmuri şi cruci în răscruci; catarge şi posturi de pază, gabioane, hangare şi barăci, paraclis în pădure şi refugiu pe vârf de munte; locuri de afişaj şi Calvarii printre gunoaie; tablele de orientare ale geografului şi tableta exploratorului; mormanul de pietre late al cartografului şi-al nomadului; sau al catârgiului şi-al paznicului de lame? şi spinii de fier de la marginea ţarcurilor şi forja sub cerul liber a celui înfierând vitele, piatra ridicată a sectantului şi movila moşierului, şi voi, groase gratii de aur ale Industriaşului, şi canatul lucrat în vulturi al marilor firme de familie...

Ha! risipind – risipească! ziceam – tot ce-i piatră jubiliară şi stelă primitivă,

Ne-napoiau într-o seară faţa scurtă a pământului, unde să stârneşti o sută de fecioare şi de zimbri printre isop şi genţiană.

Astfel crescând şi şuierând, ţineau acest cânt foarte pur unde nimeni n-are ştiinţă.

Şi după ce despărţiră de cele moarte pe cele vii, şi de mai-bun făr-de-preţul,

Iată ne-mprospătau cu un vis de făgăduinţi, şi trezeau pentru noi, în cuibul lor mătăsos,

Ca preotese în somn şi fecioare cu aripi în năpârlire, ah! ca nimfe în nimfoză printre rituri de-albinărit – lenjerie de aripi în tocul lor şi mănunchiuri de aripi în tolba

[17] Celebru templu din Angkor.

lor –

Noile scrieri închise în marile şisturi ce au să vină…

O, prospeţime în noapte când fecioară cu aripi se făcu aurora: la cea mai înaltă culme a primejdiei, la cea mai înaltă frunte

De frunze şi ferigi… «Mă încântă, făgăduinţă, până la stingerea visului de a mă fi născut…»

Şi asemeni celui ce-a dojenit pe Regi, voi asculta urcând în mine stăpânirea visului.

Beat, spuneai, mai beat, de a renega beţia… Beat, spuneai, mai beat, de a locui Neînţelegerea.

4

Totul de reluat. Totul de spus din nou. Iar coasa privirii, peste tot a fi purtat!

Un om porni să râdă la galeriile de piatră ale Bibliotecarilor. – Bazilică a Cărţii!… Un om la balustradele de sardonix, sub privilegiul bronzului si-alabastrului. Om nu de mare nume. Cine era, cine nu era?

Şi zidurile sunt de agată unde se lustruiesc lămpile, omul cu capul gol şi mâini netede în carierele de marmoră galbenă – unde sunt cărţile, în serai, unde sunt cărţile în nişele lor, ca mai ieri, sub etichete, animalele împăiate în blănile lor, în camerele închise din marile Temple – cărţile triste, nenumărate, în straturi înalte, de cretacic, purtând creanţă şi sediment în suişul vremii…

Şi zidurile sunt de agată unde se oglindesc lămpile. Mari ziduri şlefuite de linişte şi ştiinţă şi, de noaptea lămpilor. Linişte şi liniştite-ndeletniciri. Preoţi şi preoţie. Serapeum!

La care din sărbătorile Primăverii verzi va trebui să ne spălăm acest deget pătat de colbul arhivelor – în această brumă de bătrâneţe, în tot acest fard de Regine moarte, de flamini – ca de molozul oraşelor sfinte, de albe varuri, moarte de prea multă lună şi pocăinţă?

Ha! mi se spulbere acest loess! Ha! mi se spulbere această amăgire! Uscăciune şi vicleşug de altare… Cărţile triste, nenumărate, pe muchiile lor de cretă palidă…

Şi ce va fi oare, pe degetu-mi de os, acest talc de uzură şi de înţelepciune, şi toată această atingere de colburile ştiinţei? ca la sfârşit de anotimp praf şi pudră de polen, spori şi sporuli de licheni, o mărunţire de aripi de nălbari, de solzi cu pungi de râscovi… toate lucrurile în descojire la limita infimului, depuneri de hăuri pe drojdiile lor, mâluri şi zaţuri la capătul înjosirii – cenuşă şi pecingine a minţii.

Ha! tot acest miros cald de leşie şi de dospire sub sticlă… de pământuri albe de mormânt, de pământuri albe filtrante şi de pământ vegetal pentru vechi Sere Victoriene… toată această duhnire searbădă de sodă şi de plancton, de miez alb de copra, şi de alge uscate sub thalurile lor de fetru gri de prin marile ierbare,

Ha! tot acest gust de azil si de casbah[18], şi-această brumă de vechime din mulurile pietrei – uscăciune şi vicleşug de altare, carie de ţărmuri cu mărgean, şi molipsirea neaşteptată, în depărtare, a marilor vâsle de calcar la trădările eclipticii…

Să pleci! să pleci! Vorbă de muritor!

5

[18] Palat sau artel al unui şef, în ţările arabe.

...E-à, zeu al adâncului, căscatul tău nu e mai vast.

Civilizații s-au perindat în văpăile oglinzilor, cu flacăra marilor vinuri.
Şi aurorile coborâte din sărbătorile boreale, în mâinile cameristei,
Încă nu şi-au schimbat setul de albituri.
Vom culca în această seară anotimpurile moarte în rochia lor de gală, în dantelele lor de aur vechi,
Şi ca un cântec de uscatele pe urmele armatelor, la răsturnarea meselor Minunatelor[19], Filfizonilor,
Strofa noastră e uşoară cărăuşiei anilor!
Nu contați pe mine la spectacolele de adio ale Malibranelor[20].
Cine-şi mai aminteşte de sărbătorile la oameni? – Paliliile, Panoniile,
Christmas[21] şi Paştele, şi Intrarea-n Biserică, şi Thanksgiving Day[22]...
Voi care ştiți, viitoare tărâmuri, unde vor răsuna paşii noştri,
Voi înmiresmați piatra goală şi iarba de mare a cristelnițelor noi.
Cărțile în fluviu, lămpile în străzi, locul meu e pe acoperişurile noastre de unde poți privi creşterea furtunii.

Dacă izvorul unei cunoaşteri mai înalte ar fi să sece,
Să fie culcată goală o femeie singură sub căpriori –
Acolo unde cu miile au stat cărțile triste pe gratiile lor ca servitoare şi fete de-nchiriat...
Acolo, să fie un pat de fier pentru o femeie goală, toate obloanele deschise în noapte.
Femeie prea frumoasă şi castă, aleasă între toate femeile Oraşului
Pentru muțenia şi farmecul ei şi pentru carnea-i fără cusur, îmbibată cu ambră şi aur în preajma vintrelor,
Femeie aromitoare şi singură cu Noaptea, ca în vremuri, sub țigla de bronz,
Cu greul animal negru având fruntea în cerc de fier, pentru facerea cunoştinței zeului,
Femeie cu-ngăduire la poftele Cerului şi numai pentru el dezgolindu-şi miezul viu al ființei...
Acolo ea să cunoască visul priincios, ca adulmecată de un zeu pe care nu-l mai ştim,
Şi lovită de muțenie, dimineața, să ne vorbească prin semne şi priviri cu înțeles.
Şi în semnele dimineții, la răsăritul cerului, să fie de asemeni un licăr şi o bănuială...

Astfel când Vrăjitorul, pe drumuri şi pe uliți,
Merge la oamenii vremii lui în strai de rând,
Şi s-a dezbărat de orice povară publică,
Om foarte liber şi de răgaz, în surâs şi în bună dispoziție,
Cerul pentru el îşi păstrează distanța şi propria versiune a lucrurilor.
Şi poate-ntr-o dimineață aducând cu cea de azi,
Când cerul în Apus e ca marile inundații,
El ia sfat de la noile uneltiri în patul vântului.

Şi sfatul e încă de forță şi violență.

---

[19] *Merveilleuses* – li se spunea astfel femeilor elegante din perioada Directoratului, a căror îmbrăcăminte o reproducea pe cea a antichităţii grece sau romane.
[20] *Malibran* – cântăreață de origine spaniolă, născută la Paris (1808 – 1836).
[21] *Crăciunul* (în engleză în original).
[22] *Ziua mulţumirilor.* Ultima joi din noiembrie, sărbătoare naţională în S.U.A.

6

«Beat, spuneai, mai beat, de a renega beția...»
Un om încă se scoală în vânt. Vorbă scurtă ca un pocnet de os. Piciorul de-acum gata s-o ia din loc...

«Ah! da, toate lucrurile desprinse! Se spună aceasta printre cei vii!
În mahalale mai cu seamă – lucrul contează.
Şi voi, ce veți face, oameni noi, cu grelele plete despletite pe fruntea orei respinse?
Cei ce visau visele în odăi s-au culcat ieri spre seară de cealaltă parte a Veacului, cu fața la luni potrivnice.
Alții au băut vinul nou în fântânile colorate cu miniu. Şi am fost dintre ei. Şi tristețea că am fost se topească-n vinul nou al bărbaților ca la serbările vântului!
Sfârşit visul în care se desfată aşteptarea Visătorului.
Scăparea ni-i în grabă şi-n retractări. Nerăbdarea e pretutindeni. Şi pe umerii Visătorului învinuirea de vis şi de trândăvie.

Ni se caută la fruntarii bărbații de mare forță, constrânşi prin inacțiune la meseria de Vrăjitori.
Oameni imprevizibili. Asaltați de ceresc. Hrăniți de vinul nou şi ca străpunşi de fulgere.
Avem ceva mai bun de făcut cu forța lor şi cu ochiul lor ascuns.
Scăparea ni-i cu ei în înțelepciune şi necumpăt.»

...Şi tristețea că am fost se mai ducă în vinul oamenilor!
Noi ridicăm aici față nouă. Spălăm aici față nouă. Contractanți şi martori pun jurământ peste cristelniți.
Şi dacă vreunul lângă noi îşi ascunde cumva chipul de om viu, i se țină cu sila fața în vânt!
Zeii ce merg în vânt nu ridică-n van biciul.
Ei ne spuneau – vă vor spune? – că o sută de săbii noi se ascut la tăişul orei.
Ei ne vor ascuți încă fapta, în zorii ei, ca aşchia de cuarț sau de obsidian din vârful săgeților.

«Zeități prielnice înfloririi viselor, nu pe voi vă întreb, ci pe Zeițele aprinse şi-ncinse scurt ale faptei.
Noi reuşim mai bine prin violență şi ne-ndurare.
Soarta morților nu ne priveşte, nici a faliților.
Necumpătul ni-i lege; asprimea sângelui bunăstare.
Şi mari cărți pătrunse de gândirea vântului, sunt unde? Ne-am face din ele hrană zilnică.
Deviza ni-i părtinirea, dezbinarea, deprinderea. Şi n-avem, o, zei! decât vrajbă în loc.»

Pretențiile ne-au fost mari, la limita omenescului.
Şuierați, faliți! Vânturile bat aprig! Şi acesta ni-i privilegiul.
Ne ridicăm cu acest foarte mare țipăt al omului în vânt.
Şi pornim, oameni vii, să pretindem mai din vreme dreptul nostru de moştenire.
Se purceadă cu noi, de pretutindeni! Ni se dea, oameni vii, împlinirea ce se cuvine!

*

Ha! toate lucrurile desprinse, într-adevăr! ha! toate lucrurile sfâşiate, într-adevăr!

Şi Anul care trece, cu aripi înalte!...

E o zburare de paie şi de fulgi! o frăgezime de spumă şi de măzăriche în urcarea semnelor! şi Oraşul lăsat spre mare într-o spaimă de frunze albe: jalbe şi pescăruşi în aceeaşi fâlfâire.

Nelinişte încă de pretutindeni. Şi omul straniu, de pretutindeni, îşi înalță fruntea la toate-acestea: omul cu plug pe pământul negru, călărețul pe munte în polipii cerului jos, şi omul mării la intrarea strâmtorii, sub zbaterea celei mai nalte pânze.

Filozoful babuvist se iveşte cu capul gol în canatul uşii. Vede Oraşul, de trei ori, lovit de semnul fulgerului, şi de trei ori, sub trăsnet, ca la sticlirea unei spade, Oraşul iluminat prin carierele-i de huilă şi prin marile-i instalații portuare – o golgotă de gunoi şi de fier vechi sub marele copac veninos al cerului ducându-şi sceptrul crengilor ca un ren bătrân dintr-o Saga:

«O, voi pe care furtuna vă-mprospătează..., prospețime şi garanție de prospețime...
Cu chip redobândit de la zei, cu strălucire din focul forjelor,
Iată că locuiți de acea parte a Veacului unde aveați chemare.
Josnic timp, sub fulger, şi acesta care se stinge!
Să te grăbeşti, să te grăbeşti! vorbă de muritori! Şi mai vârstnicii voştri poate pe tărgi vor fi cu voi.

Şi nu vedeți, deodată, că totul ne merge prost – catargul şi vergile, scripetele şi cablul, şi toată pânza pe chiar fața noastră – ca un mare fald de credință moartă, ca un mare fald de rochie goală şi de membrană falsă –

Şi că e timpul în sfârşit de luat toporul pe punte?...»

«Ridicare de îngrădiri, de borne! Semințe şi păr de iarbă nouă! Şi pe cercul imens al pământului, împăcare în inima Novatorului...

Marile invazii doctrinale nu ne vor mai surprinde, cele ce țin popoarele pe unghiul lor precum coaja pământului.

Să te grăbeşti, să te grăbeşti! unghiul creşte!... Şi-n aclamația lucrurilor în creştere, nu e oare un început de modulație nouă pentru noi?

Te vom pândi, brânduşă de aur! ca pe un cântec de tuba în urcarea alămurilor.

Şi dacă omul de talent e pentru parcul de trandafiri şi pentru cântec de clavecin, îl vor sfâşia câinii.»

*

La orga pasiunilor, exultă, Stăpân al cântului!

Şi tu, Poete, o, nesupus şi de patru ori căzut în erezie, cu fața încă în vânt, cântă la antifonarul tifonilor:

...«Voi care ştiți, viitoare tărâmuri, unde se vor trezi făpturile noastre, şi în ce trupuri noi vor intra zeii noştri, păstrați-ne un pat ferit de orice leşin...

Vânturile bat aprig! vânturile bat aprig! Ascultă cum ară furtuna în carierele de marmoră ale serii.

Şi tu, dorință, ce vei cânta, sub destinderea râsului şi-n muşcătura plăcerii, măsoară încă spațiul rezervat izbucnirii cântului.

Pretențiile sufletului asupra cărnii sunt mari. Ne țină în încordare! Şi o mişcare năprasnică ne ducă la limitele noastre, şi chiar dincolo!

Ridicare de îngrădiri, de borne... Împăcare în inima Novatorului... Şi pe cercul imens al pământului, acelaşi strigăt de oameni în vânt, ca un cântec de tuba... Şi nelinişte încă de pretutindeni... O, lume întreagă a lucrurilor...»

*

Murmurătoare mările sub destinderea serii, ca o zbatere de vite greoaie umflate de laptele lor.

Şoptitoare ţărmurile, prin iarba-nspicată, şi întreagă această largă mişcare spre faptă.

Şi pe împărăţia întinsă a celor vii, prin iarba nisipurilor, această altă mişcare mai înaltă ca vârsta noastră!

...Până în punctul de sihăstrie şi linişte unde vremea îşi face cuib într-o cască de fier – şi trei frunze rătăcitoare în jurul unui oscior de Regină moartă încing ultimul lor dans.

...Până în punctul de ape moarte şi de uitare, în loc de azil şi de ambră, unde Oceanul senin îşi lustruieşte iarba de aur printre sfinte uleiuri – şi Poetul îşi ţine ochiul pe mai pure laminarii.

7

...E-à, zeu al adâncului, ispitele îndoielii ar fi sigure
Acolo unde leşină Vântul... Ci arsura din suflet e mai puternică,
Şi în ciuda chemărilor îndoielii, exacţiunile sufletului asupra cărnii
Ne opresc răsuflarea, şi fie ca aripa Vântului să ni se alăture!

Căci la-ntâlnirea trufaşilor telegari ai nenorocului, spre a menţine pe culmi plinătatea cântului,
Nu-i prea mult, Stăpâne al cântului, întreg acest zvon de suflet –
Ca la marele clinchet de clopoţei între bila de bronz şi între marile discuri fremătând,
Conţinutul la culme al marilor roiuri sălbatice ale iubirii.

«Te-am cântărit, poete, şi te-am găsit de o mică greutate.
Te-am lăudat, măreţie, şi n-ai temelie fără fisuri.
Mirosul de forje moarte dimineaţa a împuţit bârlogul geniului.
Zeii descifrabili părăseau cenuşa zilei. Iar iubirea suspina pe aşternuturile noastre de noapte.
Mâna ta promptă, Cezar, nu forţează-n cuib decât o aripă derizorie.

Te-ncoronează, tinereţe, cu o frunză mai ascuţită!
Vântul îţi bate la uşă ca un Comandant de tabără,
La uşa-ţi prevăzută cu mănuşă de fier.
Şi tu, blândeţe, ce stai să mori, îţi acoperă obrajii cu toga
Şi cu parfumul pământesc al mâinilor noastre...»

Vântul se întoarcă pe ţărmurile noastre şi pe ţărâna calcinată a viselor!
Oamenii mulţimi au trecut pe drumul oamenilor,
Mergând unde merg oamenii, la mormintele lor. Şi deci la vuietul
Înaltelor povestiri ale largului, pe dâra de valuri sticlind încă-n Apus, printre frunza cernită şi paloşele serii...
Şi am spus: Nu-ţi deschide tristeţii patul. Zeii se adună deasupra izvoarelor,
Şi e încă zvon de minuni printre marile povestiri ale largului.

Ca-n ceas de adăpare la fluvii nesfârşite, când în fruntea convoaielor om şi vită se contopesc,
Ca la focul de forje sub cerul liber, cu metalul ţipând pe patul său de desfrâu,
Voi duce la patul vântului hidra-n vuiet a forţei mele, voi intra-n patul vântului

ca-ntr-un iaz de vigoare şi de rodire.
Zeii care umblă în vânt vor mai stârni-n calea noastră întâmplări fără seamăn.

Şi poetul mai este cu noi. Şi e suire de lucruri neoprite la sinoadele cerului în Apus.
Un ordin de noi solemnități se compune pe cea mai înaltă culme a clipei.
Şi pe acolo-n Apus se coc germenii puri ai unei umbre prenatale – prospețime şi garanție de prospețime,
Şi tot ce omul aude-n apropierea serii, la marile jertfelnice unde curge sângele unui cal negru...

Să pleci! să pleci! Vorbă de muritor.

II

1

...Pământuri noi, prin departe, într-un foarte intens parfum de frunzişuri şi de humus,
Pământuri noi, prin departe, sub alungirile celor mai vaste umbre ale acestei lumi,
Întreg pământul cu arbori, prin departe, pe un fond de viță de vie neagră, ca o Biblie de umbră şi de răcoare în derularea celor mai frumoase texte ale acestei lumi.

Şi e naştere, încă, de minuni, prospețime şi izvor de prospețime la fruntea omului de neuitat.
Şi e o boare de lucruri anterioare, ca, în marile Titluri de început, evocarea izvoarelor şi a gloselor,
Ca în marile Cărți ale Mecenaților, marile pagini liminare – dedicația către Prinț, şi Cuvântul înainte, şi Nota îngrijitorului.

...Pământuri noi, prin înalt, ca o mireasmă puternică de mari femei pe rod,
Pământuri noi, prin înalt, sub paşii oamenilor de orice vârstă, cântând însemnata mezalianță,
Întreg pământul cu arbori, prin înalt, în clatinul celor mai dulci umbrare ale lui, resfirându-şi cosița cea mai neagră şi podoaba semeață a penelor ca un parfum de carne nubilă şi tare în patul celor mai frumoase făpturi ale acestei lumi.

Şi e o prospețime de umbrare şi ape libere, pentru paşii oamenilor de orice vârstă, cântând marea mezalianță,
Şi e o prospețime de pământuri tinere, ca un parfum al lucrurilor din totdeauna, dinspre acea parte a lucrurilor de totdeauna,
Şi ca un vis prenupțial în care omu-şi mai ține rangul, la hotarul altei vârste, desluşind frunza neagră şi lăstăririle tăcerii în mai vaste abecedare.

Întreg pământul nou prin înalt, sub blazonu-i de furtuni, purtând coif de fete blonde şi podoaba de pene a Sachemului[23],
Întreg pământul nubil şi tare, la pasul Străinului, deschizând basmul său de măreție spre vis şi spre fastul altei vârste,
Şi pământul cu lungi linii, pe cele mai lungi plaje, alergând, din țărm în țărm, la mai nalte scrieri, în derularea depărtată a celor mai frumoase texte ale acestei lumi.

[23] Membru în Consiliul Naţiunii la popoarele indiene ale Americii de Nord.

*

Acolo mergeam, cu fața în Apus, la huiet de ape noi. Şi e naştere de minuni pe pământul oamenilor. Şi nu s-a spus totul cu animalele-ți pictate, Audubon[24]! ca să nu trebuiască să adaug câteva specii dispărute: Porumbelul călător, Corla boreală şi Marele Auk...

Acolo mergeam, din talaz în talaz, pe treptele Apusului. Iar noaptea îmbălsăma sărurile negre ale pământului, de la marginea oraşelor până în câmpurile de mirişti, printre carnea pistruiată a femeilor trăitoare sub cerul liber. Şi femeile erau mari, cu un gust de secară şi de citrice şi de grâu bobos pe forma trupului lor.

Şi noi vă furam, oh, fiice, în pragul sălilor, acea mişcare încă a serii din părul vostru slobod – întreg acel parfum de esență şi uscăciune, aura, ca o fulgurare de aiurea. Iar picioarele vă erau lungi şi aşa cum ne-apar în vis, pe nisipuri, în lungirile focurilor serii... Noaptea care cântă prin laminoarele Oraşelor nu obține o linie mai pură pentru feroneriile de un foarte mare stil.

Şi cine, dar, a dormit în această noapte? Marile repezişuri au trecut, alergând înspre gropile altei vârste, cu provizia lor de gheață pentru cinci zile. Se duceau contra vântului bandajate cu metal alb, ca atleți îmbătrânind. Şi atâtea avioane le-au fugărit, peste țipetele lor!...

Fluviile se umflă-n albii! Şi mosorul drumurilor spre amonte ne ia suflarea!... Oraşele cu sens unic îşi trag povara la colț de străzi. Şi-i iarăşi aflux de fete noi, de Anul nou, purtându-şi, sub nylon, migdala crudă a sexului.

Şi sunt mesaje pe toate firele, şi minuni pe toate undele. Şi în acelaşi avânt, luat de întreg acest avânt, poemul meu încă în vânt, din oraş în oraş şi din fluviu în fluviu, aleargă cu cele mai largi valuri ale pământului, soții ele înşile si fiice altor valuri...

2

...Mai departe, mai sus, unde merg oamenii zvelți în şaua lor; mai departe, mai sus, unde sunt gurile subțiri, cu buze închise.

Fața-n Apus pentru multă vreme. Într-un foarte înalt tumult de pământuri în mers spre Apus. Într-o lungă revărsare de pământuri înalte în dreaptă cumpănă.

Şi nu mai vedem, în ochiul tainic ce ne urmează, urcând pe urma noastră înalta catapeteasmă a mării ca marele Zid de piatră al Tragicilor.

Şi în anul de-atunci, la ale voastre porți de corn, toată acea duhnire de vite grele, cu botu-n jos, peste semnele rătăcitoare ale pământului şi pe zvonul crescând de ghiocuri subpământeşti.

Iarna creață precum Cain, creându-şi vorbele de fier, domneşte peste întinderile albastre îmbrăcate în solzi nemuritori,

Şi pământul la slava lui, purtând tribut de State noi, adună, din arie-n arie, marile-i cvartale de bronz verde unde ne sunt scrise legile.

Şi pe acolo, e Vântul!... Rătăcească la depărtările pure brumate de frigul spiritului:

Pretutindeni unde arborele Juniper îşi ascute văpaia de sare neagră, pretutindeni unde omul fără astâmpăr visează să înalțe piatră nouă;

Prin locuri presărate cu lănci şi suveici de os, prin locuri presărate cu copite moarte şi cu bucăți de aripi;

Şi până la marile recife de stejari şi de arțari, străjuite de caii de friză ai brazilor morți,

[24] Celebru ornitolog american, născut în Luisiana. Lucrarea sa, *Păsările Americii,* publicată la Londra, cu planşe colorate, desenate de autor, cuprindea 1065 de specii.

Până la grelele stăvilare sub îngheț unde Anul care trece mai ținea, astă toamnă, o atât de înaltă şcoală de declamație.

Pe pante şi pe zăpodii, pe toate marile tancuri pradă vântului care trece, ca flancuri de lănci în cumpănire,

Pe întreagă zbârlirea de fier a cavalerimii gliei şi întreaga concentrare de forțe, strigând oastea, pe întreg acest mare hronic de arme prin necuprins

Şi aceste mari proze iernatice, ce pentru lânile Lumii Vechi sunt vânătoarea de lupi a Lumii Noi…

Mari lucrări la comandă, mari lucrări de osândă, se făptuiesc oare-n grotele Noului an?

Şi Iarna sub streşini ne strunjeşte oare cheia sa de grație?

«…Iarnă cârlionțată ca un bizon, Iarnă zbârlită ca o coamă de fiară albă,
Iarnă cu fântâni de arsenic roşu, cu pungi de ulei şi de bitum,
Iarnă cu iz de sconcs şi de cărăbuş şi de fum de hickory[25],
Iarnă cu prisme şi cristale în răscrucile de diamant negru,
Iarnă fără tirs nici făclii, fără piscine nici trandafiri,
Iarnă! Iarnă! conii-ți de cedru de fier străvechi! fructele tale de piatră! insectele-ți de aramă!

Atâția viermi albi de onix, şi unghii tari, şi tambure de corn unde viază caracatița ştiinței,
Iarnă fără carne şi fără membrană, unde singura prospețime e în trupul femeii…»

Şi pământul ancilar, dezvelit, reaşterne pentru cerul de iarnă patul slujnicii lui.
Şi tu poți, Noapte, să cânți apele noi printre gresii şi în jgheaburi de lemn roşu!
Iată boabele de lac roz şi mărgeanul scoruşului, pentru nunțile-ți indiene,
Şi fructul stacojiu al sumacului, drag ieruncilor…

«…Iarnă buclată ca un perceptor sau mercenar, vechi soldat de meserie în solda preoților,
Iarnă-n culori de vechi migrații cereşti, şi de blănuri hălăduind pe pământul puternicilor,
Iarnă în noi radioasă şi puternică! Iarnă, Iarnă, în sticlirea topoarelor şi în noaptea brăzdarelor!
Iarnă, Iarnă, la focul de forjă al Anului negru! Ne dă un basm de blândețe şi de pahare de argint din copilărie sub norii visului.
Ne învață vorba de fier, şi tăcerea înțelepciunii ca o sare a vremii la-ncheietura marilor vase de fontă uitate ale topitorului…»

La pragul unei întinse țări noi fără titlu nici deviză, la pragul unei întinse țări de bronz verde fără dată nici pisanie,

Un deget de carne ridicând în pala vântului, eu întreb, Putere! Şi ia seama căci întrebarea nu-i de rând.

Căci ambițiile în noi au fost mari, şi am respins orice datină – ca la uşa poetului stăruința cutărui metru, anapest sau iamb, din vechime.

Şi obrajii îmi sunt încă în vânt. Cu nesațul văpăii lor, cu văpaia din vinul lor!… Să se vină cu noi la solariile vântului! Ni se dea, oameni vii! împlinirea ce se cuvine…

Te întreb, împlinire! – Şi-i atâta muțenie…

3

[25] Arbore din America de Nord, înrudit cu nucul, al cărui lemn e întrebuinţat la fabricarea schiorilor, canoelor etc.

...Pietre înalte în vânt mi-ar ocupa încă tăcerea. – Păsări migrând au trecut de-a lungul Veacului, trăgând spre alte cicluri marile lor triunghiuri dislocate. Şi sunt mii de verste în voia lor prin cerul în derivă ca o topire de gheţari.

A merge! unde merg vietăţile slobode, într-un foarte mare zbucium al aripei şi al cornului... A merge! unde merg violentele lebede, cu ochii de femei şi de ţipari...

Mai jos, mai adânc, unde roiesc vânturi calde, cu lungi plete, de-a lungul firelor de muşchi aerieni... Şi aripa vânând prin lume biciuieşte o pradă mai vie în plase mai largi şi mai slăbite...

Te cunosc, o, Sud ca patul fluviilor trufaşe, şi nelinişţea viei tale la şoldul fecioarelor stricate. Nu treci prin patul ceresc fără să nu te molipseşti; şi zarea ţi-i asemenea furiei poetice, în plăcerea şi-n drojdiile creaţiei.

Ştiu că în golfuri mulcomite, ca amurgiri de Imperii, încărcătura bărbătească a dorinţei face să tremure masa apelor libere,

Şi faţa-mi voi scufunda de plăcere-n aceste unde mai vaste decât cele care domnesc pe la clinele verzi ale estuarelor – învineţiri în mers spre abis şi spre sucirile-i de aloes...

Marea îşi vinde monştrii în pieţele-i pustii, năpădite de meduze. Vânzare la suprapreţ, licitaţie! Toată ambra cenuşie, ca un corp de doctrină!

E marea lui Columb scoasă la mezat, vechi platoşe şi vitralii – un tumult de vrăjitorie! – şi roza catolică, desprinsă din rama ei de plumb, pentru anticar.

Ah! şi zori noi se minuneze mâine la cele mai verzi smaragde, nu eu voi re-nvia din nou spinul în inima moartelor anotimpuri.

Cu faţa biciuită de alte semne, se înalţă, când şi-aud numele, târziu veniţii de-această parte de ape mari. Blânde la paşii Novatorului vor fi aceste luturi lucrând, aceste fine nămoluri unde sfârşeşte oboseala extremă spre noi rodiri.

Şi din ţara tăietorilor de lemne coboară fluviile sub spumegările lor, cu gura plină de rumeguş şi de moţu-curcanului.

Şi frumuseţea de stropi în derivă prin Cărţile mari ale Potopului nu scapă trăitorilor pe ţărmuri. Dar şi mai mari puhoaie în drum spre larg coboară, rând pe rând, toate treptele cântului meu – cu vuietul marilor evacuări de opere moarte din acest veac...

4

...Călăuziţi, oh, norocuri, spre apa verde, marile plavii smulse din smârcul lor! Sunt plămădite din ierburi, din gluten; împletite din liane cu şerpi cu clopoţei şi din reptile înflorite. Ele hrăneau pe nuielele lor răşina unui grai ciudat.

Încoifate cu bufniţe cobitoare, magnetizate de ochiul negru al Şarpelui, se ducă, în voia lucrurilor acestei lumi, ah! spre arboretul de palmieri, spre drapele de manghieri, spre nămoluri şi ieşiri de estuare în ape libere,

Coboare, movile sfinte în josul cerului de culoarea bubei-rele şi a puroiului, cu fluviile sub spumegările lor târându-şi droaia de afluenţi, târându-şi lanţul de membrane şi de viscere şi de pungi placentare – toată via izvoarelor şi marele arbor capilar, până la ultimele-i vine şi vinişoare...

Roiuri trec zumzăind, dezlegate de stup – o puzderie de gângănii tari, ca de corn!... Ţipari pe sub maluri îşi vor croi drumul de spirili...

Şi Pasărea Anhiuga, curca de apă a basmelor, a cărei existenţă nu e basm[26], iar

[26] *Snak-bird* sau *Water-lurkey*, a nord-americanilor. În ţările latine e numită *marbella* şi *coma real*. Zburătoare de mare altitudine,

prezența-i îmi e plăcere şi bucurie de a trăi – şi-i de ajuns pentru mine că ea trăieşte –

La care pagină de minuni, în această seară, pe care mese de bălți roşcate şi nuferi albi, cu iatacuri de aur pentru marile şopârle, îşi va mai pune absurda parafă a gâtului?

*

Prevestiri în mers. Vânt de Sud. Şi mare dispreț de tot ce-i taină pe pământ! «Un vânt dinspre Sud se va ridica...» Şi-atât ajunge, Puritanelor, m-ascultați: oare laptele femeii se va pierde încă-n lianele dorinței?

Cei mai frumoşi copaci ai pământului lăsându-şi frunzele-n vânt sunt dezgoliți la netimp. Viața în ruperile-i de pieliți îşi râde de lepădările animalelor în păduri. Şi-au fost văzute, au fost văzute – şi nu din întâmplare –

Aceste zboruri de insecte roind care mergeau să se piardă în larg, ca fâşii de texte sfinte, ca zdrențe de prorociri pribegitoare şi rostiri din genealogişti, din psalmişti... Li s-a spus, li s-a spus – ah! ce nu li se spunea? – că mergeau să se piardă pe mări, că-i nevoie să cârmească; li se striga, li se striga – ah! ce nu li s-a strigat? – să se întoarcă, ah! să se întoarcă printre noi... Însă nu. Mai degrabă se duceau într-acolo unde te pierzi precum vântul! (Şi ce puteam noi face?)

Migrările de crabi pe pământ, cu mustățile înspumate şi cleştele ridicat, taie de-a dreptul prin vechi Plantații de coastă, acoperite pentru iarnă ca tunurile Federaților. Gândacii bruni sunt în sălile de muzică şi-n grânare; şerpii negri încolăciți pe răcoarea inului, în spălătoriile de camfor şi chiparoşi.

Şi nimeni n-a văzut cum aleargă Frumoasele, din înaltele adăposturi cu stâlpi, nici surorile lor roaibe în joc de spumă şi frâie. Dar pe pământul roşcat şi auriu al creației, ah! pe pământul de vin roz, ca vlăstarii de manghieri, n-am văzut,

Beat de etil şi de răşină în roi de frunze de toate vârstele – ca la stupul vorbei lui, printre norodul cuvintelor, omul cuvântător în război cu capcana zeului – oare nu l-am văzut pe Călătorul de altădată clătinat şi-mpleticindu-se, pe şoseaua cu drupe verzi şi liliachii – sau de-un galben-aprins pistruiat cu negru – printre milioane de fructe de piele şi de iască, de migdale enorme şi de găoci de lemn tare golindu-şi boabele mici şi rotunda lor linte, ca mărunțiş pentru idoli?

*

O, tu ce te vei întoarce, pe ultimele rostogoliri ale furtunii, în memoria defăimată a rozelor şi-n blândețea sălbatică a tuturor lucrurilor tăgăduite, ce ai strivit acolo, pe marile paturi de abanos şi de sidef, de carne încă în floare între orice carne umană, pieritoare?

Poate vânturile vor lua, cu Frumoasele noastre de-o noapte, lăcaşul răcoros de dantelă albă cu lucrături de argint, şi policandrele cu cristale şi toate lăzile de familie, rochiile de seară de prin dulapuri şi hârtiile Străinului...

Caii noştri, gata-nşeuați, se vor cabra atunci din copită şi din unghie, la sunetul de solzi şi de os al bătrânelor terase de cărămidă trandafirie. Şi acestea sunt adevăr, le atest adevărul. Ulcerul negru se măreşte în fundul parcurilor unde-a fost patul de Vară al Frumoaselor... Câteva schimburi de focuri, în josul cerului de furtuna, mai luminează foarte scump palpitările ultime de alcovuri, în Apus... Şi ca Vulturul pescar, prin frumoasă această spaimă, să-şi scape prada-n bazinul de înot al fetelor voastre, e iar lipsă de măsură şi de bun gust în cartea poetului – Să pleci! să pleci! Vorbă de Risipitor.

5

asemănându-se, prin mărime şi penaj negru-verzui, cu cormoranul. Cunoscută şi pentru dansul ei nupțial. Implicată în folclorul negru.

Astfel în înmulțirea zeului, omul însuşi înmulțindu-se... Astfel în depravarea zeului, omul însuşi scăpătând... Omul cu vita. Omul cu scoica. Omul cu lampa de sub pământ.

Şi e încă temei de îndoială... Şi ca un om născut la bateri de aripi sălbatice pe prundişuri, va trebui să serbeze mereu noua smulgere?

În țările nămolului unde cedează orice carne – femeia, polipilor; pământul, tumorilor – era o întreagă strămutare de luturi dezlegate, ca rufe de avortoare.

Trandafirii negri ai Cântărețelor coborau spre zi fluviile pătate de zori, în roşețile de-alcool şi de opiu. Şi feroneriile Văduvelor, prin curțile pustii, înălțau în zadar împotriva vremii grilajele lor de mărgean alb. «Pentru toate simt mare oboseală...» Ştim refrenul. E din Sud...

Ah! mi se stingă, ah! mi se stingă la margini de jaluzele aceste mari fericiri în tremur, pe ogradă şi pe grădină, aceste mari lumini de aiurea, unde orice palmier e strivit de umbra lui.

(Şi Trimisul ne trădează în chiar clipa sosirii. Şi ce mi se răpeşte deodată, acolo, în această răsturnare de camfori înfloriți – rufării mototolite la toate adierile?... Şi alizeele ne lipsesc, prin saloanele pustii, din abisurile de voal ale ferestrelor...)

Un miros de tuberoză neagră şi catafalcuri între făclii face calul să se cabreze la trecerea sărbătorilor. Umbra îşi suie măştile şi ferigile temute în odăile de alabastru.

Şi Moartea ce visa în frumusețea femeilor pe terase va aprinde-n această seară c-o unică strălucire steaua la fruntea Străinei, ce coboară singuratică, după miezul nopții, noaptea regală a subsolurilor spre piscina de peruzea luminată de azur.

Ah! da, ne înşele şi alte coji în băuturile noastre de gloduri verzi; alte esențe în visurile noastre, pe galeriile de aşteptare ale aeroporturilor! Şi veți ține mai puternic, o, vânturi! facla roşie a trezirii.

Dojană a zeului! Ură a zeului!... Vultur peste capul cui doarme. Şi stricarea în mâncărurile noastre... Voi chibzui. – Fața iar în Apus! la şuierarea aripei şi a metalului! Cu gustul acesta de esență pe buze... Cu gustul acesta poros al sufletului, pe limbă, ca un piastru de lut...

Despre piatră e vorba acum, şi de-a umple, dintr-o mişcare, spațiul de piatră dintre două mări, timpul de piatră dintre două veacuri. – Lăsați să apese, în fundul albiei, sub ovăsul ploii,

Fluviul gras care mulge, în drumul său, toată fonta unei țări joase, ca la crugurile cele mai joase ale lunii, sub apăsarea cerului gravid, orice măruntai femeiesc rupt din trompele sale, din cornetele şi din scoicile sale...

Drumurile noastre aspre sunt în Apus, unde curge piatra la vărsarea ei. Slăbire, slăbire, până la os! la capăt de zbor şi de oțel fin, la capăt de antene şi de aripi, spre țara de piatră şi de os unde-mi am titlurile şi creanțele.

Acolo se duc toate lucrurile rozându-se, prin arboret de oponci şi de aloes şi atâtea alte plante cu puf; prin furtuna magnetică, pictând cu pucioasă în trei culori duhnirea neaşteptată a unei lumi de stupoare.

Un popor se va mai scula în livezile de aramă roşie? Văile moarte, cu mari strigăte, se trezesc în strâmtori, se trezesc şi scot fum pe patul lor de şamani!

Vânturile simt focuri pe praguri nevăzute. Tinda de lut e fără uşi. Ulciorul, atârnat în roşețile serii... Mai puțin poros, lutul la şold de fete în mare arşiță, sătule de uscăciune.

Pe acolo se caute cele din urmă şanse de sihăstrire. Cu fața dezvelită până la os, în gură cu căluşul puternic al vântului, iar frunțile în pielea de praştie a rafalelor ca la chinga trăgătorilor la edec,

Vom urca din nou asprul hățaş de piatră într-o strivire de elitre, de corali. Vom căuta fisurile şi carențele noastre. Acolo unde cel mai mic semn lipseşte, ne încânte peretele abrupt, pe unghiul său!

Şi vom culca-n astă-seară viziunile noastre nobile pe cuțităria de piatră a unui paria... Pe înaltele fonduri de pastă mov năpădite de scleroză, e un bilanț de coarne, de capete de bour, dragate de vânturile crude.

Călărețiipe platouri, călcând olăria morților şi scheletele de oi roz, împrăştie-n cer deschis un loc de pulberi şi de eschile... Un vultur heraldic se înalță-n vânt.

6

...Şi de arsurile ciumei[27] un întreg ținut lovit, în preajma serii, purcede prin timp la întâlnirea cu lunile-n înjosire. Şi Anul ce trece pe creste... ah! mi se spună care-i pricina! Aud crescând oasele unei noi vârste a pământului.

Amintiri, amintiri! se aleagă din voi ce se alege din visele Visătorului la scăderea apelor nopții. Şi zilele trăite ne fie ca nişte chipuri fără chip, omul îşi pască umbra pe plaiurile de mare transhumanță!...

Vuiturile puternice, viața scurtă!... Pe crestele tivite cu aur şi cu focuri în zvâcnirile serii, pe crestele cu gene de ace luminoase, printre stranii radiolare,

Nu eşti însuți tu tresărind în mai pure specii, cu acel ceva imens şi copilăresc ce ne scoate în drum norocul?... Veghez. Voi chibzui. Şi e încă temei de îndoială... Învățați-mă tonul unei modulații noi!

Şi îmi puteți spune: Unde ai luat acestea? – Texte primite într-un limbaj clar! Versiuni înmânate pe două versante!... Stelă tu însuți şi piatră unghiulară!... Şi pentru noile-ți abateri te chem în litigiu pe scaunul tău diedru,

O, Poet, o, bilingv, printre lucrurile cu două tăişuri, litigiu tu însuți printre lucruri litigoase – om asaltat de zeu! om vorbind echivoc!... ah! ca un om rătăcit într-un hățiş de aripi şi mărăcini, printre nunți de şoimi!

Şi tu, Soare de jos, cruzime a Ființei fără pleoapă, ține-ți ochiul de puma în tot acest pisc de pietre rare!... Cu primejdie, lucrarea unde mi-am dus paşii cântului... Şi e încă temei de îndoială. Dar Vântul, ah! Vântul! forța lui fără țel şi-ndrăgostită de sine însăşi...

Noi trecem, noi cu umbrele noastre... Mari cărți, filă de filă, mari opere în tăcere se compun în sedimentele viitorului, în albețile de oarbe clociri. De acolo luăm scrierile noastre noi, de la filele-ncopciate ale marilor şisturi...

Iar dincolo sunt cretele treze, de strajă, înaltele muchii cu mari țipete umplând noaptea. Şi nălucirile în mers peste culmi, prin orbirea lucrurilor; şi pietrele albe în nemişcare lângă topoarele arzând.

Şi argilele roşii profețesc pe cuțităria săracului. Şi textele sunt date pe pământul pecetluit. Iar acestea sunt adevăr, le atest adevărul. Ci îmi puteți spune: Unde-ai văzut acestea?... Şi nu doar o mască se vede mărindu-se pe fruntea înaltelor calcare uluite de prezență.

[27] În original, *du mal des ardents*, nume dat ciumei din secolele X–XII, caracterizată prin cangrene, stări convulsive, tulburări psihice.

III

1

Oameni în timp au avut acest fel de a ține piept vântului:
Căutători de drumuri şi ape libere, deschizători de pârtii în Apus, prin strâmtori şi zăgazuri şi cărunte fierăstruiri – Comentatori de charte şi de bule, Căpitani de corvoadă şi Legați ai aventurii, ce neguțau la prețul fierului înaltele trecători nesupuse, şi zăcămintele-n depărtări de mări noi, la loc deschis, în mortarele de roci palide, ca o lactație în somn de mari laptele-cucului sub piatra de moară...
Şi pe acolo s-au dus, în zvoniri de elitre ale pământului, marii Predicatori ai acțiunii şi-ai visului: Interlocutorii însetați de distanțe şi Denunțătorii de prăpăstii mugitoare, mari Interpelatori de înălțimi în exil şi Hărțuitori ai norocului la fruntarii, ce peste şesurile albăstrind preumblau un ochi mult timp încruntat de inelul lunetelor.

Iar pământul oscila pe înaltele planuri ale largului, ca pe talgere de aramă balanțe invizibile,
Şi din toate părțile, într-o obştească înflorire, o nouă frăgezime de Mari Indii smulse apelor, şi ca o boare de făgăduinți la deschiderea marilor Testamente– dotări cu bani pierduți şi-aranjamente de sinecură, instituire de majorate de fiice nobile de mari poeți asfințind...
Cavaleri sub cască, altoiți pe caii lor, urcau, în scârțâit de curele, printre spinii de altă rasă... Cu barba peste umăr şi arma de-a curmezişul, se opreau când şi când să măsoare, pe gradenele de piatră, înalta revărsare de pămân-turi sub cerul liber urmând creşterii apelor. Sau, cu capul săltat, înconjurați de morene, cercau cu ochiul şi glasul fundătura tăcută, în fund de văi, ca-n arătările grandioase ale celui în somn uriaşul zid de piatră, pe fund de prăpastie, pecetluit cu un bot al groazei şi un belciug de bronz negru.

Iar mările erau vaste, la scările visului lor; într-o zi le uitară pe cele mai nalte trepte.
Şi cum prea mult, sub ploaie, prin golfuri, la țărmuri joase, au ascultat urâtul forând clisa mocirlelor, şi cum prea mult, în albii de fluvii înşelătoare, şi-au împins ca blesteme corăbiile grele de alge şi caii grei de lipitori, se iveau, având buza de sus în cârligul râsului, în golfurile de febră ale cerului albastru, biciuiți de alcool şi de mare vânt.
Şi fiind ploile uşoare pe aceste povârnişuri, mai puțin predispuse de a prinde rugină se vădiră armele date spectrului pământului: o seminție de lănci pure şi de spade caste țină veghe de suflete fără ştirea stăpânilor... Dar carnea străină hărțuia cu un gust de agaric şi de râşcovi pe oamenii aceştia născuți, în Creştinătate, dintr-o carne mai blondă ca miezul de piersici ori de caise sălbatice... Fii ai femeii în orice carne! o, paşi ai omului, din vârstă în vârstă, pe toată menta pământului!... Unde au fost oamenii aceştia sub fier, unde au fost oamenii aceştia în vânt, urcând în pas de cal, cu spectrul pământului,

Marile trasee încă se iluminează pe cealaltă față a spiritului, ca urme de unghie în viul talerelor de-argint.

2

...Oameni, în vânt, au mai avut acest fel de a trăi şi de a urca.

Oameni de noroc, preumblând în țară nouă ochii lor rodnici ca nişte fluvii.

Dar ținta le-a stat doar în aur şi titluri... Şoimii peste strâmtori, prinşi în volutele lor, lărgeau cercul şi măsura averii omeneşti. Şi răgazul încă, bogat în umbre, îşi lungea stăpânirea până-n marginea taberelor. Noaptea izvoarelor găzduia argintăria Vice-Regilor...

Apoi veniră oamenii schimbului şi ai negoțului. Oameni de cale lungă înmănuşați pentru silnicii. Şi toți oamenii legii, tocmitorii de poliții şi strângătorii de armii. Guvernatorii-n violet de culoarea prunei, cu fiicele lor de o carne roşcată şi mirosind a nevăstuică.

Şi-apoi slujbaşii Papalității în căutare de mari Vicariate; Capelanii călări care visau pe sub amurguri frumoase eparhii de-un galben-pai cu hemicicluri de piatră roz:

«He! noi visam, printre aceşti zei cârni! Un edict al Bisericii ne facă lumină în tot acest haos de piatră bărbătească, precum un şantier de mari orgi! şi vântul din Siere de-acum n-o să mai împrumute de pe la guri de peşteri, pentru cărțile de vrăji, norii aceştia de păsări-şobolani care se văd izbucnind în preajma nopții ca amintiri de alchimişti...»

Veniră şi marii Reformatori – ghete pătrate şi tocuri joase, pălărie fără atlaz nici pafta, şi capa cu drepte pliuri la scările portului:

«Ni se rezerve, spre două mări, golfuri noi pentru fiii noştri, pentru fiicele noastre cu frunte dreaptă şi cosițe înnodate împotriva răului, oraşe luminoase cu străzi drepte şi deschise pasului celui drept...»

Şi după ei veniră marii Protestatari – obiectivanți şi membri ai ligilor, dizidenți şi rebeli, doctrinari de toate tendințele şi tagmele; precursori, extremişti şi cenzuranți – nat de primejdie şi nat de exil, şi toți izgoniții din visul oamenilor pe drumurile celei mai întinse mări: scăpații din marile cutremure, uitații marilor naufragii şi fugiții de fericire, lăsând pe prag la legist, ca o boccea de zdrențe, actele averii lor, şi sub nume de împrumut rătăcind cu blândețe în marile Titluri ale Absenței...

Şi cu ei la fel oamenii cu toane – sectari, Adamiți, mesmerieni şi spiri-tişti, închinătorii la şerpi şi cei ce umblă la izvoare... Şi alții încă fără noimă – din cei ce stau de vorbă cu veverița sură şi broasca de copac, cu dobitocul fără hăț şi copacul nefolosit:

«Ah! ne lăsați, neştiuți, la puțina noastră grabă. Şi pe alții povara, o, slujbaşi, de a stârni viitorul în păstăile lui de fier...»

În fine oamenii de ştiință – fizicieni, petrografi şi chimişti: adulmecători de huile şi de țițeiuri, mari scrutători de încrețiri ale pământului şi cititori de semne în vârsta de început; cititori de inscripții pure în tamburele de piatră, şi, mai mult ca în minele de aur pustii unde zace o zgură de vis frumos, în grafit şi-n uraniu căutând miezul nopții de aur unde să-şi fluture torța piratului, ca prădătorii de Regi în cămările joase ale Faraonului.

...Şi iată o altă vârsta, o, Confesori pământeşti – Şi e un timp de ciudată confuzie, când marii aventurieri ai sufletului pretind în van întâietate asupra forțelor materiei. Şi iată o altă schismă, o, dizidenți!...

«Căci nu mai visăm la arame şi aur brut, la huile şi țițeiuri, ci ca în hrubele vieții sămânța însăşi sub cârja sa, şi ca la grotele Profetului clopotul însuşi sub fulger, căutăm, în migdala şi ovulul şi nucleul de specii noi, în focarul forței însăşi, scânteia strigării ei!...»

Şi medicul Prințului leşină la ce aude – ca magul în pragul viziunilor; ca vânătorul în galeriile Monstrului; ca Orientalistul în fața paginii de lac negru, la cheile magice ale colofoniului.

Soare răsărind! strigăt al Regelui!... Căpitan şi Regent la comenzile Treptelor!

Ține-ți strâns calul fremătând în fața primei urdii barbare... Voi fi acolo printre primii la izbucnirea zeului nou...

La cocinele serii se vor aprinde torțele unui neasemuit destin!

3

Şi iată cum alte forțe se răscoală sub paşii noştri, la solstițiul pur al pietrei: în metalul şi-n sărurile nou numite, în substanța uimită unde merg cifrele umplând o ardentă cronică.

«Te hulesc, materie, luminată de coluni şi de fecioare: în gropile toate de splendoare, în raclele toate de întuneric unde tăcerea şi-a-ntins capcanele.

E o nuntă de iarnă la focul spadelor spiritului, la focul marilor roze de diamant negru, ca lăncii de ger în focarul lentilelor, ca în tăişul sticlei descărcări de zori noi:

Sfârâind la încrucişarea cu orice replică luminoasă, şi arzând orice aliaje în negrăitul albastru de levănțică al unei esențe ce va să vină!»

Cavalerimi în pribegire prin Iunie la fruntariile noastre de piatră, o, zeități în umblet sub cască şi sub mască de fier, în ce arene vă sunt isprăvile fără seamăn?

În marile tomuri ale Bazaltului şi-n Capitularde Anului negru, căutați, bădărani, cine legiuieşte!

Noi găsim aici tablele şi calculele noastre pentru noi rătăciri. Şi-i Amiaza peste tabla de şah a ştiințelor, în purul labirint al erorii luminat ca un altar.

(Atât de departe, atât de departe pe celălalt mal, de-acum atât de departe, în poveştile voastre de război, marile crânguri de forță unde suia astrul visurilor noastre...)

Şi Monstrul ce dă târcoale în țarcul faimei sale, Ochiul magnetic vânând printre muchii imprevizibile, mânând un tunet mut prin memoria zdrobită a cuarțurilor,

Cu pasul grăbit al catastrofei târăşte mai departe pasul omului, prins în propriul lasou:

Om cu lanternă, om cu antenă, om în lanțurile învățăturii – încoifat cu trăsnete şi cu pene sub joaca fulgerului, fulger el însuşi în lunga-i fulgurație.

Obrazul i se-nvenine la cel mai rău scandal din istorie. Şi-acesta e alt exil, o, serbări ce au să vină! în slobozirea de pastele obştesc, şi în tristețea marilor teme de laicitate.

...Cu urechea la izvoarele unei singure ființe, cu urechea la sistrele unei singure vârste, ascultă, fericit, marea noapte de piatră sfâşiată de minuni. Ocara şi-amenințarea ne răspund în toate limbile!... «Te vei revela, cifru nou: în diagramele pietrei şi indicii atomului;

Pe marile table interzise unde mai repede se şterg semnele; în oglinzile depărtate unde lunecă fața Rătăcitorului – față de floarea-soarelui ce nu clipeşte;

La lungile rampe de mânie unde aleargă alte care, sub rafalele de blândețe şi făgăduința înaltă a unui nemăsurat răgaz...»

*

– Şi Nimicitorul în lăcaşul veghei lui, în asprimile visului şi ale pietrei, Ființa zidită-n prudența sa la nodul forțelor nerostite, dospind prin carsturi un ne-ntrecut geniu de urgie,

Priveşte, față-n față, pecetea puterii sale. ca o grea gălbenea de aur în mâinile Slujitorului.

4

...Ci de om e vorba! Şi de omul însuşi când va ii vorba? – Cineva în lume va ridica glasul?

Căci de om e vorba, în prezența sa umană: şi de-o mărire a ochiului la cele mai adânci mări lăuntrice.

Să te grăbeşti! să te grăbeşti! mărturie pentru om!

*

...Şi Poetul însuşi iese din încăperile-i milenare:
Cu viespea-de-gropi şi cu Oaspele ocult al nopților lui,
Cu oastea-i de slujitori, cu oastea-i de-nsoțitori –
Fântânarul şi Astrologul, Tăietorul de lemne şi Sărarul,
Cârpaciul, Financiarul, Animalele ciumate,
Ciocârlia cu puii şi Stăpânul câmpului, şi Leul îndrăgostit, şi Maimuța arătătoare de lanternă magică.

...Cu toți oamenii de răbdare, cu toți oamenii de surâs,
Crescătorii de vietăți de adânc şi navigatorii de ape subterane,
Potrivitorii de imagini în peşteri şi sculptorii de vulve pe piatra criptelor,
Marii inițiați ai sării şi ai cărbunelui, beți de aşteptare şi de zori în noaptea minelor; şi cântăreții din armonici prin cală şi-n sala cazanelor;
Vrăjitorii cocioabelor profetice şi păstorii secreți de mulțimi ce au să vină, semnatarii de charte conspirative, prin mansarde,
Şi-animatorii nebănuiți ai tineretului, instigatori de scrieri noi şi nutritori din departe de viziuni îmbolditoare.

...Cu toți oamenii de blândețe, cu toți oamenii de surâs pe cărările tristeții,
Tatuatorii de Regine-n exil şi legănătorii de maimuțe muribunde în subsolurile hotelurilor de mare lux,
Radiologii sub căşti de plumb lângă paturile de logodne,
Şi pescuitorii de bureți în ape verzi, lunecând printre marmori fecioare si bronzuri latine,
Depanatorii de poveşti în pădure la urechi de zbârciogi şi de mânătărci, fredonatorii de «blues»-uri prin uzinele secrete, de armament, şi-n laboratoare,
Şi magazionerul din barăcile de la pol, în şoşoni de castor, paznic ai lămpilor de iernat şi cititor de gazete la soarele de miez de noapte.

...Cu toți oamenii de blândețe, cu toți oamenii de răbdare pe şantierele greşelii,
Inginerii în balistică, ascunzători, sub stânci, de bazilici ale turelelor,
Mânuitorii de butoane şi de manete la frumoasele mese de marmoră aii să, verificatorii de artificii şi de praf de puşcă, şi cei ce corectează diagramele de aviație,
Matematicianul în căutarea unei ieşiri la capătul galeriilor lui de oglinzi, si Algebristul la nodul cailor lui de friză; îndreptătorii de nedreptăți cereşti, opticienii în pivniți şi filozofii şlefuitori de lentile,
Toți oamenii de prăpastie şi de mare larg, şi orbii marilor orgi, şi piloții de mare zbor, marii Asceți țepoşi în coaja lor de lumină,
Şi Contemplatorul nocturn, la capătul firului, ca păianjenul vărgat.

...Cu oastea-i de slujitori, cu oastea-i de-nsoțitori, şi-ntreg alaiu-i de boarfe în vânt, o, surâs, o, blândețe,

Poetul însuşi la pasarela Veacului!
– Primire pe drumul oamenilor, şi vântul pe-o sută de leghe îndoind iarba nouă.

*

Căci de om e vorba, şi de-nnoirea lui.
Cineva în lume nu va ridica glasul? Mărturie pentru om...
Poetul se facă auzit, şi conducă judecata!

5

«Nu te cunosc, litigiu. Şi părerea mea este să se trăiască!
Cu torța în vânt, cu flacăra-n vânt,
Şi oamenii toți, în noi, să se amestece-atât de bine, şi să se mistuie,
Ca la astfel de torță crescând să se aprindă în noi mai multă limpezime...

Iritabilă carnea unde pruritul sufletului ne ține încă răzvrătiți!
Şi e un timp de înalt noroc, când marii aventurieri ai sufletului cer întâietate pe drumul oamenilor,
întrebând tot pământul pe întinderea lui, spre-a afla care-i sensul acestei foarte mari dezordini – întrebând
Albia, apele cerului şi urmele fluviului de umbre pe pământ – poate chiar iritați de a nu primi răspuns...

Şi la cuprinderea unei astfel de împliniri a lucrurilor, în afara albiei tale, rectitudine,
Să n-aibă a spune: tristețe... complăcându-se – a spune: tristețe... strămutându-se în ea, ca-n alcovurile iubirii.
Interzis a trăi astfel! Interdicție poetului, interdicție torcătoarelor amintirii. Mai bine acul de aur la sfârâitul retinei!
Te întunecă, viziune, în care omul cu judecată stăruia... Vânătorul în munți cosea cu spini ochii păsării de momeală. Fecioarele noastre vor necheza în fața uşii Sofistului.

Şi cum drumețul lovit de afazie, din pricina unei prea mari furtuni, e prin trăsnetul însuşi pus pe calea unor visuri adevărate,
O să te caut surâs, ce într-o seară de Mai ne conduci mai bine decât nedezmințita copilărie.
Sau ca Inițiatul, la serbările închise ale miezului de noapte, care aude deodată cedând înaltul canat de cedru la hohotul vântului – şi toate faclele răsturnate, prin vraiştea meselor rituale îşi încearcă din nou paşii, iar mreaja zeului de jos s-a-ncolăcit pe trupul lui, şi din toate părțile aripa multiplă a greşelii, turbând ca un bărzăun, îi descurcă mai bine calea –
O să te-alung, logică, acolo unde vitele noastre împiedecate se ciumpăveau.

În pridvoare unde înălțăm facla învăpăiată, în peşteri unde privirea ni se afundă ca brațul gol al femeilor, până la subsuori, în vasele de grâne pentru ofrandă şi în răcoarea sfântă a chiupurilor,
E o făgăduință semănată de priviri, cum nicicând nu le-a fost făcută oamenilor,
Şi coacerea, deodată, a unei alte lumi, în plină amiază a nopții noastre...
Tot auru-n boabe al Băncilor voastre, din beciurile Statului, n-ar putea cumpăra folosința unui atare fond.

La frontonul veghilor noastre se afle douăzeci de chipuri noi smulse urâtului, ca

Fecioare împotmolite în smârcul falezelor!

Obol şi al celuilalt ţărm! Şi închinare la Soarele negru de jos!

Încredere în toată această mijire de monştri şi de aştri fără spiţă, de Prinţi şi de Oaspeţi sub coroană de faraon, unindu-şi fauna lor fără cusur cu hegira noastră de Infideli...

Şi tu, preia comanda expediţiei, ochi magnific al veghilor noastre! pupilă deschisă peste abis – ca la navigatorul nocturn aplecat peste busolă, floarea de foc în cutia-i de aur, şi, sub clăbucul rătăcitor al lanternei, neagra floare a patimilor în cruce pe roza vânturilor.»

6

Astfel e instanţa extremă unde Poetul a stat martor.

Şi în acest punct extrem al aşteptării, viseze nimeni să se întoarcă-n odăi.

«Farmec al zilei la naşterea sa... Vinul nou nu-i mai adevărat, vinul nou nu-i mai curat...

Ce-i acest gust de afine, pe buza-mi de străin, lucru nou pentru mine şi lucru străin?...

Dacă nu se grăbeşte, poemul va pierde urma-i... Şi-aveaţi atât de puţin timp spre a vă naşte-n această clipă...»

(Astfel când Slujitorul purcede pentru slujbele zorilor, condus din treaptă-n treaptă şi sprijinit din toate părţile împotriva îndoielii – ţeastă pleşuvă şi mâinile goale, şi până la unghii, fără cusur – e un foarte nou mesaj ce-l emite la primele focuri ale zilei frunza aromată a fiinţei lui.)

Şi Poetul aşijderi e cu noi, pe drumul oamenilor din vremea sa.

Mergând într-un pas cu vremea noastră, mergând într-un pas cu acest mare vânt.

Ocupaţia lui printre noi: tălmăcire de mesaje. Şi răspunsul în el prin iluminările inimii.

Nu scrisul, ci faptul însuşi. În viul şi-ntregul său.

Păstrare nu de copii, ci de originaluri. Şi scrierea poetului urmând procesul-verbal.

(Şi n-am spus-o? Scrisul va cunoaşte schimbări. – Loc al vorbei: orice ţărm de pe pământ.)

«Te vei revela, cifru pierdut!... Fie ca prea multa aşteptare Să nu ne slăbească auzul! şi nici o necurăţenie să nu atingă pragul vederii!...»

Şi Poetul mai este cu noi, printre oamenii vremii sale, locuit de boala sa...

Cum cel ce a dormit în pat de stigmatizată, şi e pătat,

Cum cel ce-a umblat într-o tulbure beţie, şi a ieşit din ea-ntinat,

Om molipsit de vis, om ros de-o molimă cerească,

Nu dintre cei care-şi caută beţia în aburii de cânepă, ca un scit,

Ori otrăvirea cu vreo plantă solanee – mătrăgună sau măsălariţă,

Dintre cei ce prizează sămânţa rotundă de Ologhi mâncată de omul din Amazonia,

Yaghe, liana săracului, prin care biruie cealaltă faţă a lucrurilor – sau planta Pi-lu,

Ci cu grijă de propria-i limpezime, mândru de faima-i, şi trează păstrându-şi în vânt amiaza plină a vederii:

«Strigătul! strigătul ascuţit al zeului! ne găsească în mijlocul mulţimii, nu în odăi,

Şi propagat de mulţime, se răsfrângă în noi până la limitele percepţiei...

Zorii pictaţi pe ziduri, membrană ce-şi caută fructul, nu ne-ar putea sustrage unei atare rugi!»

Şi Poetul e încă printre noi... În această oră, poate ultima, în acest moment chiar, în această clipă!... Şi-avem atât de puțin timp spre a ne naşte-n această clipă!

«...Şi în acest punct extrem al aşteptării, unde însăşi făgăduința se face suflu,

Ați face mai bine de v-ați ține şi voi suflarea... Şi Profetul nu va avea norocul său? Ascultătorul, răspunsul său?...»

Poet încă printre noi... În această oră, poate ultima... În acest minut chiar!... În această clipă!

– «Strigătul! strigătul ascuțit al zeului peste noi!»

———.....

IV

1

...Era ieri. Vânturile tăcură. – Nu-i nimic decât omenesc?

«Dacă nu se grăbeşte, poemul va pierde urma-i...» O, frontieră, o, necuvânt! Vrăjmăşie a zeului!

Şi încă păstăile neantului în gurile noastre de oameni vii.

Dacă asta e a trăi, nu se clevetească! (frumos ajutor!...) Ci nu rupe încă alianța, o, Vânt!

Altfel, e reflux în pustiul clipei... sminteala, deodată, a zilei, pe albul drumurilor, şi, crescând spre paşii noştri, pe potriva unei astfel de vremi,

Marele ifos al morții ca un arbore galben în fața noastră.

Dacă asta e a trăi, se înşface! Ah! se împingă mişcarea,

Cu o singură şi-aceeaşi zvâcnire în vânt, cu un singur şi-acelaşi val în curgerea lui,

Până la ultima-i limită!...

Şi unii spun că trebuie râs – îi veți contesta? Sau că să te prefaci – îi veți confunda?

Şi alții se-nscriu în fals în carnea femeii, cum strâns Indianul, în piroga-i de scoarță, ca să urce fluviul scâncitor până în brațele-i de fată, spre copilărie.

Ni-i de ajuns astă-seară cu fruntea pe şa, în ora scurtă a chingii: cum în margine de drum, prin strâmtori, omul la nările de piatră ale izvorului – şi până şi-n acest ultim sfert de lună, subțire ca un spin de trandafir alb, se va desluşi încă semnul pintenului.

Dar cum! nu-i nimic, nu-i nimic altceva decât omenesc? Şi mirosul acesta de şelărie, şi-această pulbere roaibă pe care, noapte de noapte-n vis,

Şi-o petrec peste obraji încă palmele Călărețului, n-ar şti alt vis să trezească-n voi,

Decât roşcatul vostru chip de amazoane, însoțitoare de farmec pe drumurile noastre, înmiresmând cu trupul vostru lâna iodpurilor[28]?

Noi ne uneam într-o seară cu membrele voastre pure pe blănile arzând de tresărirea flăcării,

Şi vântu-n păduri ne-a fost corn al abundenței, dar gândurile noastre-şi țineau focurile de strajă, pe maluri sterpe,

Şi, femei, voi cântați mândria voastră de femei la copiii pe care vi-i refuzam...

Iubire, aveai oare temei în contra monştrilor din basmele noastre?

Mereu plângeri de turturele vor umple noaptea Drumețului.

[28] Pantaloni de călărie, lejeri ţi bogaţi deasupra genunchilor şi strânşi sub genunchi.

Şi cum zadarnic fu, mereu, printre dulcele-ţi fraze familiare, să pândeşti, în prea marea depărtare a lucrurilor, lărmuirea, mereu, de ape mari în exod spre vreo Zambezie!...

Mari fete ne-au fost date, care-n braţele lor de soţii deznodau mai multe hidre decât fugile noastre.

Unde sunteţi voi care eraţi acolo, aromă tăcută a nopţilor noastre, o caste trădând sub impudica voastră coamă o călduroasă poveste de trupuri vii?

Voi, care ne veţi auzi într-o seară la întorsul acestor pagini, peste ultimele mormane de furtună, Credincioase cu ochi de vulturi de mare, veţi pricepe

Că într-o seară, cu voi, reluam drumul oamenilor.

2

Şi omul mai face umbră pe drumul oamenilor,
Şi fumul omului e pe acoperişuri, forfota oamenilor pe drum,
Şi anotimpul omului pe buzele noastre, ca o temă nouă...

Dacă asta e a trăi, dacă asta e a trăi, va trebui mai adânc să căutăm feţe noi?

Să mergem unde merg Cordilierii înşeuaţi de azur ca de o povară de cuarţ,

Unde aleargă lunga spinare pe arcul ei, ridicând un fapt de solz şi de os la pasul omului fără chip?

*

...Îmi amintesc de un loc de piatră – masă prea înaltă a acestei lumi unde vântul târăşte plugul aripei lui de fier. Un Crau[29] de pietre pe unghiul lor ca un pat de stridii pe muchea lor: astfel e ţesala acestui loc sub răzătoarea vuitului. (Animale mai au această limbă aspră, zgrunţuroasă, la care visează îmblânzitorii.)

Îmi amintesc de-o ţară înaltă, fără nume, luminată de groază şi goală de orice sens. Nici o redevenţă şi nici un acciz. Aici vântul îşi dobândeşte scutirile lui; pământul cedează dreptul său de mai vârstnic pe un terci ciobănesc – pământ şi mai grav sub gravitatea femeilor domoale duhnind a oi... Şi Muntele e cinstit prin transhumanta femeilor şi bărbaţilor. Şi-adoratorii îi dăruie feţi de lama. Îi fac fumegaţie din plante răşinoase. Îi aruncă măruntaie de animale junghiate. Excremente slujind la tăbăcitul pieilor.

Îmi amintesc de-o ţară înaltă, de piatră, unde cocini de lut alb, înaintea furtunii, strălucesc la înserare ca margini de-oraşe sfinte. Şi foarte adânc în noaptea joasă, la marile saline se vor lumina toate mlaştinile mărginite de băltoace pentru scroafe. Şi de mici adăposturi pentru drumeţi, afumate de copal[30]...

– Ce să cauţi acolo?

...O civilizaţie a porumbului negru – nu, violet: Prinosuri de ouă de flamingo roz; zemuri de ovăz într-un corn; şi înţelepciunea scoasă din mari pungi de coca.

O civilizaţie a lânii şi a usucului: Prinosuri de grăsime sălbatică; feştila de lână în seul lămpilor; şi femei ce se spală cu petrol, pentru praznice; părul de lignit mlădiat cu urină.

O civilizaţie a pietrei şi aerolitului: Prinosuri de pirite şi cremeni; mojare şi pietre de moară din gresii brute; şi ochiul la nodul de pietre de zidărie, ca la spicul nebuloaselor ornând noaptea mare a păstorilor...

---

[29] *Crau* – regiune pietroasă din sudul Franţei.

[30] Răşină de arbore tropical.

– Ce să pecetluieşti acolo?

...Eu vă cunosc, răspunsuri făcute în tăcere, şi cheile pictate în liniile oalelor pe vatră. Mari serbări ale pietrei, ale lânei şi ale boabelor vor lega o grosime şi o muțenie cum mai vezi în pereții carierelor: amestec al marilor familii indivize – animale gravide, bărbați de stâncă, femei mai vârtoase şi mai groase ca piatra morii – şi integrarea finală a pământului în acuplările publice...

– Ce să închizi acolo?

...Mai departe! Mai departe! pe pante de crepon verde,
Mai jos, mai adânc, şi cu fața spre Apus! în toată această revărsare a țărânii,
Pe mari canturi şi paliere – spre alte pante, mai prielnice, şi alte limanuri, milostive...

Până la această altă masă de ireal, până la acest înalt strat de paloare, în Apus,
Unde zace harul unui mare nume – Mare Pacifică... o, mare a lui Balboa!... Cea care nu trebuie nicicând numită.
(Nuñez de Balboa, tentațiile mereu sunt puternice în acest sens!)

Mai jos, mai adânc! pe etajările treptate ale acestui versant al lumii, coborând cu un ton, din treaptă-n treaptă, masa tot mai aproape a Mării. (Şi în zări, de peste tot, ea mi-i prezență şi-apropiere, şi în zări, de peste tot, ea mi-i har şi alianță, şi perifrază – poftită la masa mea în aer liber şi-amestecată cu pâinea mea, cu apa de izvor din pahare, cu fața de masă azurie şi argintul şi sarea, şi apa zilei între foi.)
Mai iute, mai iute! la aceste din urmă versiuni pământeşti, la aceste din urmă vărsări de gneiss şi de porfir, până la aceste prundişuri aurifere, până la lucrul în sine, izvorâtor! marea în sine, izvorâtoare! imn de forță şi strălucire unde omul într-o seară împinge vita-i tremurând,
Calul alb, învinețit de sudoare, şi ca umbrit de răul de a fi muritor...

Ştiu!... A nu revedea nimic! –Dar dacă totul mi-e cunoscut, a trăi nu-i decât a revedea?
...Şi totul e numai recunoaştere. Şi mereu, o, memorie, ne-o vei lua înainte prin orice loc nou unde n-am trăit încă.
În chirpici şi în ipsos şi în țigla-n culoarea coarnei şi a nucşoarei, o aceeaşi nelinişte îşi ține veghea, ce mereu ne-o ia înainte; iar semnele ce pe ziduri le scrie umbra-n tremur a frunzelor peste tot, noi demult le-am fost scris.

*

Aici prundul şi legarea. Iar dincolo, dezicerea... Marea în Apus, şi iar Mare, deprinsă cu toate spectrele noastre.

*

...Mai departe, mai departe, unde-s primele insule singuratice – insulele rotunde şi scunde, inelate de spații fără sfârşit, precum astrele – insule de nomenclatori, de genealogişti; țărmuri acoperite de embleme genitale, şi de cranii furate mormintelor regeşti...
...Mai departe, mai departe, unde-s insulele înalte – piscuri de piatră ponce în mâinile a o sută de cioplitori de imagini; buze pecetluite pe taina scrierilor; pietre ridicate în lung de limanuri, şi mari figuri din față, cu buze schițând dispreț...

...Şi dincolo, clarele recife, şi de-o mai vastă singurătate – marii schivnici

nemângâiați, spălând la ploile largului frunțile lor şiroind de milă...

...Şi dincolo, ultima în Apus, insula unde trăia, acum douăzeci de ani, ultimul copăcel: un miliaceu[31], cred, al lavelor – Bolboroseală de ape libere pe surpări de golfuri, şi vântul pe veci în porozități de roci bazaltice, prin crăpături şi prin peşteri şi prin cămările cele mai goale, pe marile stive de tuf roşu...

...Şi dincolo, şi dincolo, sunt ultimele crispări pe întinderea mărilor. Şi poemul se mai întindă cu umbra-i peste mări...

...Şi dincolo, şi dincolo, cine să fie altul decât tu însuți – ce altceva decât omenescul?... Miezul nopții în mare, după Amiază... Şi omul singur pe masa apelor, ca un ac pe-un cadran solar... Şi păstăile morții se sparg în gura lui...

...Şi omul în mare îşi află moartea. Încetează-ntr-o seară de a-şi mai duce drumul. Păstăi încă ale neantului în gura omului...

3

Era în acest punct al visării tale când faptul surveni: fulgerul deodată, ca un Cruciat! – Cicatrizatul pe cale, barându-ți drumul,

Ca Necunoscutul țâşnind din şanț şi făcând să se sperie calul Drumețului.

Şi celui ce călărea spre Apus, o mână puternică îi întoarnă grumazul calului şi îi pune iar fruntea în Răsărit. «Ce era oare să părăseşti?...»

*

Visează la acestea, mai târziu, ți le aminteşte! Şi locul unde să ții, cu animalul cabrat,

Un suflet şi mai abrupt.

4

Ne vom întoarce, într-o seară de Toamnă, pe ultimele rostogoliri ale furtunii, când triasicul golfurilor trecute-n zbor deschide în Soarele morților gropile lui de catran albastru,

Şi ora înclinată, pe-aripa de metal, îşi coase prima ei aşchie cu steaua de foc verde. Şi-i o țâşnire de sevă verde în dreptul aripii noastre,

Şi deodată, în față, sub bara-naltă a întunericului, țara tandră şi clară a fiicelor noastre, un cuțit de aur în inimă!

*

«...Aveam întâlnire cu sfârşitul unei vârste. Şi iată-ne, cu buzele strânse, printre voi. Şi Vântul cu noi – beat de un principiu amar şi tare ca vinul de iederă;

Nu sosit spre-mpăcare, ci răscolitor şi cântând pentru voi: răscoli-voi şi măduva din oasele voastre... (Ce strâmtă fu încă măsura acestui cânt!)

Şi nemulțumirea în noi n-a tăcut; nici credința n-a descrescut. Plângerea noastră e fără îndreptare, şi sorocul nu va fi amânat.

Vă vom cere dovadă de oameni noi – de oameni pricepuți în afacerile oamenilor, şi nu în precesiunea echinocților.

Cu aripă în şuier, pe ruinele noastre, se şi lasă ora nouă. Şi e un nou şuierat!... Nimeni nu gândească, nimeni nu gândească să-i uite pe oamenii rasei lui!

Toate ierbile Asiei la talpa albă a literatului nu ne-ar putea sustrage acestei

[31] Specie de arbust tropical.

deprinderi noi; nici parfumul de fragă şi de zori din noaptea verde a Floridelor…»

– Şi voi, oameni de rând şi de gloată, nu-i cântăriți pe oamenii rasei mele. Ei au trăit mai sus ca voi în hăurile oprobriului.

Ei pentru carnea voastră sunt spinul; şi vârful pentru spadele spiritului. Albina vorbirii e pe fruntea lor,

Şi-asupra frazei umane, greoaie, plămădită din atâtea idiomuri, sunt singurii mânuitori ai praştiei accentului.

*

…Ne vom întoarce într-o seară de Toamnă, cu gustul acesta de iederi pe buze; cu gustul acesta de mangre şi de verdeață şi de nămol de prin largul estuarelor.

Ca Drake, ni se spune, care în sunetul trompetelor sta singur la cină-n larg, vom aduce în Răsărit o mişcare mai largă, crescută pe arcul golfurilor celor mai vaste?…

Ne vom întoarce cu droaia de lucruri reversibile, cu mersul rătăcitor al anotimpurilor, cu astrele-n umblet pe căile lor fireşti,

Cu cele trei stele lunare perindându-se încă în asfințirea lor solară şi revoluția oamenilor agravându-se în acel punct al anului când planetele îşi au exaltarea.

Şi vântul, ha! Vântul cu noi, în proiectele noastre şi-n faptele noastre, ne fie chezaş! (Ca Trimisul altor ținuturi, din partea cealaltă a marilor lanțuri pustii,

Care mult s-a zorit şi-a drumărit să aducă butaş de foc în macul său de fier; sau care vine, strigând: semințe noi pentru ogoarele voastre! mlădițe noi pentru viile voastre! Şi oamenii țării se ridică din suferințele lor.)

…Sau poate zburând, înaintea zilei, peste porturile încă sub focuri verzi, va mai fi trebuind, mergând în lung de vămi tăcute şi de gări de triaj, şi-apoi luând-o prin foburguri, şi prin curtea din dos şi prin şuri,

Va mai fi trebuind, înaintea zilei, să ne croim drum de străini până la uşa de familie? cât încă pe străzi nu e nimeni să smulgă Parcelor dinspre zi

Ora când morții fără groapă caută resturile pubelelor şi doctrinele aruncate la grămezile peticarului…

Şi e ora, Cerşetorule! când pe drumuri necunoscute roiul visurilor adevărate sau false mai merge rătăcind în lung de fluvii şi de țărmuri de mare, în preajma marilor case familiale părăsite de fericire,

Şi Mercur se mai zăreşte în constelația Capricornului, şi Marte, poate în culmea puterii, se ține, măreț şi vast, pe câmpia Beauce,

Şi paturile războinicilor sunt goale pentru mult timp. (Ni s-au dat, zic ei, vestiri: să se vegheze încă mult împotriva aceloraşi înnoiri.)

*

«…Petreli[32], gene ale noastre, la spărturile arătărilor de furtună, sloveniți slovă nouă în marile texte răvăşite unde fumegă nepătrunsul?

Voi care ştiți, viitoare limanuri, unde se vor înscrie faptele noastre, şi în ce trupuri noi se vor muta zeii noştri,

Păstrați-ne un pat ferit de orice leşin, o vatră ferită de orice stinsă cenuşă…»

De pe ultimele promontorii ale exilului – un om încă în vânt ținând sfat cu sine însuşi – voi ridica pentru ultima oară mâna.

Mâine, acest continent desprins… şi-n urma noastră toată această dâră de ani şi de ore, toată această drojdie de furtuni îmbătrânind.

Acolo mergeam printre lume de toate rasele. Şi trăiserăm mult. Rătăciserăm mult.

[32] Păsări de mare, palmipede.

Şi citeam popoarele pe naţiuni. Spuneam râurile trecute în zbor şi câmpiile lăsate în urmă, şi cetăţile pe discurile lor ce ne scăpau printre degete – mari virări de conturi şi lunecări pe aripă.

...Şi cum se înclina imensul arc spre sfârşit, la această foarte mare întoarcere a orei spre ţărm şi spre ultimul ei port,

Am mai văzut Oraşul înalt sub trăsnet, Oraşul de orgi sub fulger ca proptit pe aracii unui pur crâng de foc, şi dublul corn profetic căutând încă fruntea mulţimilor, în străzi şi pe docuri...

Şi astfel de senine sunt spre-amintire – ca furca ursitei la fruntea vitelor necurate, sau ca alga bifurcată pe rotula-i de piatră neagră.

5

Cu voi, şi însoţindu-ne Vântul, pe drumul oamenilor din rasa mea!

«...Aveam întâlnire cu sfârşitul unei vârste. Ne aflăm printre oamenii altei vârste?
Marile abjurări publice n-ar fi pe placul nostru. Şi nemulţumirea în noi n-a tăcut.
Între noi şi ce a fost nu încape înţelegere.

Ne-am săturat de genunchii prea blânzi unde învăţam grâul,

De vorbăria de piatră pe pieţele noastre, şi de Fecioarele de Comiţii pe hârtia Băncilor;

Destul cu purtătoarele de frunze de palmier şi de măslin de pe monedele noastre prea blonde, ca fete şi mame de împăraţi numite Flavia.

Ne-am săturat, Lia, de marile alianţe de familii, de marile ligi civile; şi de acele sărbători ale Raţiunii, şi de acele luni intercalare fixate de puterile publice.

Avem un dosar bogat în asemenea hârţoage. Vitele voastre de lapte, staulele voastre n-ar putea să acopere cheltuielile.

Şi Palatele Arhivelor pe Oraş mai urca-vor în zori medalioanele lor de piatră goale ca albeaţa pe ochii orbilor?»

*

Ah! când popoarele piereau de înţelepciune, ce oarbă ne fu vederea!... Ridichea sălbatică şi iarba-ciutei vă răsfăţau zidurile. Glia spunea poveşti despre ai săi Regi Rene. Şi în marile Comitate, unde grâului îi pria, risipind focuri şi jaruri la marile orgi ale Duminicilor, extazul femeilor din ferestre mai lega la caretele visului zvonul de osii al greierilor...

Fete de văduve pe landele voastre, strângătoare de zbârciogi în pădurile de familie, puteaţi trăi din puţinul epavelor?... lucruri scoase de valuri, chihlimbar cenuşiu, alte minuni atlantice – ciubuce roşcate şi pervaze de vechi fregate smolite şi aurii, deschise-n mare, prin voia cerului, pentru zestrele voastre şi moştenirile voastre – ori vreo formă de proră, cu sâni de sveltă Indiană, de logodit într-o seară de iarnă, în Bucătării, la poveştile voastre de surori de lapte?...

Şi voi, oameni ai ulicioarei şi-ai fundăturii din micile oraşe cu blazoane, puteţi scoate la vedere paraua şi dinarul de soi bun: sunt moaşte din altă lume şi dijme de dus la Epitropi... Cumetre, ai isprăvit cu măsuratul postavului în pragul prăvălioarei? şi vei trage mereu Regii[33] în odaia din dos? Vinul tras, l-au supt alţii. Garantul nu mai e

[33] *A face* sau *a trage Regii.* A cina sau a prânzi în societate sau în familie, de Ziua Regilor (Bobotează, la catolici) şi a împărţi între meseni o

solvabil…

*

«…Ne-am săturat, prudență, de zicalele-ți pisăloage, şi de agoniselile-ți din dobânzi şi redobândiri. Destul cu aceste Case de Vânzări şi de Transilvania[34], cu aceste negustorese de vechituri din colțul piețelor cu balcoane aurite şi gratii de Stareţe – şi aceste *bonheurs-du-jour* şi scrinuri de nacru, sau de guiană; vitrine cu flecuştețe şi sticlărie de Boemia, pentru evantaiuri de poetese – destul cu aceste zdrențe de altar şi de budoar, şi dantele de familie răscumpărate la notar…

Şi ce să spui despre cel ce-a moştenit o nimica toată, ce-şi lua de soție pe cea-cu-casă, sau ținea casă de plăceri în Piața Bisericii? – de cel ce-ndrăgea o mică vie-ntre dealuri, o livadă la sat plângându-şi cleiurile de aur; o veche moară cu miros de pânză pictată, din seria Fabulistului; o prisacă, poate, în marginea unui râu, şi arcada-i de veche Mănăstire? – sau şi mai bine îşi făcea, din încasările la Bursă, un chioşc cu viță ori foişor cu intrânduri sau în consolă, lângă un zid de cetate moartă – dantelă de fier şi aur sub festoane de foi şi struguri, legături de miere şi aur în nişa sălilor în rotondă, şi puful de alcov, în adâncul odăilor, la cele din urmă focuri ale serilor de Vară…

---

plăcintă în care se află un bob; *Roi de la feve,* cel ce dă peste bobul ascuns în plăcintă.

[34] *Hótel de Transylvanie,* clădire de pe Quai Malaquais, locuită în sec. XVIII de Fr. Racotzi, prinţ al Transilvaniei, devenită între 1716 – 1742 casă de joc.

O, moleşeală, o, slăbiciune! O, moleşeală şi sân unde pălea fruntea tinerilor... Va fi mereu destul lapte pentru gingiile estetului şi pentru bulbii narcisului... Şi când până şi fiicele noastre se deprind sub cască, veți mai cânta ariete de budoar, o, grații moarte ale vorbirii?...

Tocată averea, dublată miza – pe orice ruină ideea nouă!... Ah! şi vibreze! vibreze!... şi, vibrândă, ne lovească! – precum coarda ceruită degetarul de corn al arcaşului.»

*

Unde lacul se îngustează stă materia ca o zgură. Şi noroiul de frunze moarte în fântâna lui Apolo.

Se scurgă toate acestea! Ni se împartă această pâine de gunoi şi de mucus. Şi toate aceste zațuri de vârste pe sputa lor!

Pitulicea între trestii ne mai cânte creşterea apelor noi...

Şi puhoiul de ape noi îşi taie drumul de prospeţime prin drojdii şi must de grajd,

Şi Anul nou îşi deschide cu pieptul o brazdă strălucitoare, şi-i ca o patimă trupească

De animale tinere, sub spumă, şi de oameni sub arme bălăcindu-se în torentul din Arbela...

«Lave! şi mişcarea, pe cealaltă faţă a imensei arături, ridicând la nesfârşitul acestei lumi marea coacere zbocotind...

O, descărcare! o, cărăuşie! unde îngerul negru al lavelor ne mai cântă cântarea lui din trâmbiţi vulcanice în ruperi de coluri şi de mitre!

Şi Vântul cu el! ca un mare foc de spumă scânteietoare, sau ţâşnirea deodată, la pragul de nisip, a celui mai înalt val! înaintea vărsării în mare spre apele verzi...»

*

...Şi nu, slavă Domnului, nu! încă nelinişstea nu dă târcoale în tot locul:

Cu aceste furtuni în codrii noştri, ca revolte ale şuanilor, cu spinul şi vârful de aripă al vântului pe lande şi pe ţarini;

În uneltirile cerului, repezi, ca răscoale ale ţăranilor, şi în paiele de prin curţile fermelor,

Între coasă, furcă şi marile unelte de grajd;

Cu această zuruire de lanţuri în şuri şi zăngănire de pinteni în amurg,

Ca pe vreme de echinox, la hergheliile de iepe, când stăvarii sunt sfătuiţi să-şi ia neveste din ţinut...

Un vânt dinspre Sud se va ridica în apărare? Duşmănii atunci în ţinut. Scumpire a grâului. Şi patul celor tineri va mai rămâne gol... Şi naşterile poetice vor fi prilej de anchetă...

*

«...Ci din toate acestea voi luaţi cheag de forţă şi ferment de suflet.

Şi e un timp de clădit pe pământul bărbaţilor. Şi-i înverzire nouă pe pământul femeilor.

Mari împliniri tresar de-acum în secările voastre şi-n săgeţile cu pene ale grânelor.

Deschideţi, dar, porţile Anului nou!... O lume născându-se sub paşii noştri! în afara obiceiului şi a vremii!...

Linia dreaptă fuge la pantele unde pâlpâie viitorul, linia curbă trage spre locurile vrăjite de moartea stilurilor...

– Să te grăbeşti! Să te grăbeşti! Vorbă a celui mai mare Vânt!»

– Şi bătută din călcâi, încă această măsură la faţa gliei, această măsură dată gliei,

Încă această măsură, cea din urmă! ca Stăpânului cântului. Şi Vântul cu noi ca Stăpân al cântului:

«Voi grăbi seva faptelor voastre. Voi duce lucrările voastre la pârguire.

Şi voi ascuţi faptul însuşi pentru voi ca o aşchie de cuarţ şi obsidian.

Forţe vii, o, complici, fug la şoldurile femeilor voastre ca spasmele luminoase la şoldurile bărcilor şnuruite cu aur.

Şi poetul e cu voi. Gândurile lui printre voi precum turnuri de strajă, îşi ţină până-n seară, îşi ţină privirea pe norocul omului!

Voi umple pentru voi nesfârşirea din ochii lui. Şi visuri ce le-a-ndrăznit le veţi schimba în fapte. Şi cu tresa cântului său veţi împleti acel gest pe care nu-l isprăveşte...

O, prospeţime, o, prospeţime regăsită printre izvoarele graiului!... Vinul nou nu-i mai adevărat, inul nou nu e mai curat.

...Şi aveați doar atât de puțin timp spre a vă naşte-n aceasta clipă!»

6

...Erau foarte mari vânturi pe pământul oamenilor – foarte mari vânturi la lucru printre noi,
Ce ne cântau oroarea de a trăi, şi ne cântau onoarea de a trăi, ah! ne cântau şi ne cântau de pe cea mai înaltă creastă a primejdiei,
Şi pe flautele sălbatice ale nenorocirii ne îndrumau, oameni noi, la croielile noastre noi.

Erau foarte mari forțe la lucru, pe drumul oamenilor – foarte mari forțe la năduf,
Ce ne țineau în afara obişnuinței şi ne țineau în afara anotimpului, printre oameni obişnuiți, printre oameni de anotimp,
Şi pe piatra sălbatică a nenorocirii, pământul cules de struguri ni-l înapoiau pentru noi cununii.

Şi cu aceeaşi mişcare de mari valuri în creştere, ce ne luau într-o seară din atât de mari valuri ale pământului, din atât de mari valuri ale largului,
Şi ne urcau, oameni noi, pe cea mai înaltă culme a clipei, ne vărsau într-o seară la asemenea țărmuri, părăsindu-ne,
Şi pământul cu noi, şi frunza şi spada – şi lumea unde zvonea o albină nouă...

Astfel cu aceeaşi mişcare înotătorul, în legănările înotului său, căutând îndoita noutate a cerului, deodată cu piciorul atinge tivul nisipurilor nemişcate,
Şi mişcarea viază încă în el şi-l propagă, ea care nu-i decât amintire – murmur şi suflare de măreție la elicea ființei,
Şi păcatele sufletului sub carne îl țin încă mult fără suflare în memoria vântului, om încă stăpânit de vânt, ca de un vin...

Ca unul ce a băut dintr-un ulcior de pământ alb şi fiorul e încă la buza lui
Şi vezicația sufletului pe limba lui ca o arşiță,
Gustul poros al sufletului, pe limba lui, ca un piastru de lut...

O, voi pe care furtuna vă-mprospătează, forța vie şi ideea nouă vor împrospăta patul vostru de oameni vii, izul greu al nenorocirii nu va mai îmbâcsi rufăria femeilor voastre.
Cu chip redobândit de la zeii, cu strălucire din focul forjelor, veți auzi, voi şi Anul care trece, aclamația lucrurilor renăscând pe rămăşițe de elitre, de scoici.
Şi veți putea pune iar la foc marile tăişuri de culoarea ficatului în ulei. Vom face din ele fier de plug, vom mai vedea un pământ deschis iubirii, un pământ mişcător, sub iubire, de o mişcare mai greoaie ca smoala.

Cântă, blândețe, la ultima zvâcnire a serii şi a brizei, ca o liniştire de animale mulțumite.
Şi iată, e sfârşitul foarte marelui vânt. Noaptea se avântă spre alte ținte. Iar pământul în zări ne vorbeşte despre mări.
Oare zeii, îmbătați, se mai abat pe pământul oamenilor? Şi marile noastre teme de naşteri vor mai sta în atenția celor docți?

Vestitori vor mai merge la fiicele pământului, şi le vor mai face fiice de-mpodobit spre delectarea poetului.

Şi poemele noastre vor mai merge pe drumul oamenilor, purtând sămânță şi fruct în vița oamenilor din altă vârstă –
O rasă nouă printre oamenii rasei mele, o rasă nouă printre fiicele rasei mele, şi strigătul meu de om viu pe drumul oamenilor, din aproape-n aproape, şi din om în om,

Până la țărmurile depărtate unde moartea dezertează!...

7

Când urgia isprăvi de primenit patul oamenilor pe pământ,
Un foarte bătrân copac, dezbrăcat de foi, reluă firul zicerilor sale...
Şi-un alt copac de rang urca dinspre marile Indii subpământene,
Cu frunza-i magnetică şi toată povara-i de fructe noi.

Seven Hundred Acre Island (Maine), 1945

Semne de mare

Invocație

Şi voi, mări...

1

Şi voi, Mări, care citeați din cele mai vaste vise, ne veți lăsa într-o seară la tribunele Oraşului, printre piatra publică şi strugurii de bronz?
Mai larg, oh, mulțime, sfatul nostru pe-acest versant al unei vârste fără amurg: Marea, imensă şi verde ca nişte zori la răsăritul oamenilor,
Marea în sărbătoare pe treptele ei, ca o odă de piatră: sărbătoare şi veghe la hotarele noastre, sărbătoare şi murmur la înălțimea oamenilor – Marea însăşi straja noastră, ca o promulgare divină...

Mirosul funebru rozei nu va mai împresura gardul de fier al mormântului; ora trăind în palmieri nu va mai ține sub tăcere sufletul său de străină... Amare, buzele noastre de oameni vii, să fi fost vreodată?
Eu am văzut surâzând la văpăile largului marea faptă de sărbătoare: Marea în sărbătoare viselor noastre, ca un Paşte de iarbă verde şi ca sărbătoare ce se serbează,
Toată Marea în sărbătoarea hotarelor ei, sub şoimăria-i de nori albi, ca domeniu de scutire şi ca pământ de mână moartă, ca provincie de bălării şi care a fost jucată la zaruri...

Inundă, oh, briză, naşterea mea! Şi favorurile mele se ducă înspre arena cu cele mai largi pupile!...Săgețile Amiezii zbârnâie-n porțile bucuriei. Tobele neantului cedează tilincilor de lumină, şi Oceanul, din toate părțile, strivindu-şi vraful de trandafiri morți,
Pe terasele noastre de calciu îşi înalță capul său de Tetrarc!

2

«...Vă voi face să plângeți, e prea mult har printre noi.

Să plângi de har, nu de amar, zice Cântărețul celui mai frumos cânt;
Şi de această pură vrajbă a inimii, căreia nu-i ştiu izvorul,
Cum de această pură clipă de mare care i-o ia înainte brizei...»

Vorbea astfel om de mare, umblând cu vorbe de om de mare.
Lăuda astfel, lăudând dragostea şi dorul de mare
Şi în spre mare, din toate părțile, încă această şiroire de izvoare ale plăcerii...

E o poveste ce o voi spune, e o poveste ce se va şti.
E o poveste ce o voi spune cum se cuvine a fi spusă,
Şi c-o asemenea gingăşie va fi spusă că va trebui să şi încânte:

Într-adevăr, o poveste de auzit, nepăsătoare, încă de moarte.
Şi-aşa şi-aşa-n prospețimea ei, în inima omului fără memorie,
Ca să ne fie răsfăț nou şi ca briză de estuar în văzul lămpilor țărmului.

Şi dintre cei ce-o vor auzi, aşezați sub copacul mare al mâhnirii,
Vor fi puțini să nu se scoale, să nu se scoale cu noi şi să meargă, surâzând
încă prin ferigile copilăriei şi derularea cârjelor morții.»

3

Poezie spre-a însoți mersul unei recitări în cinstea Mării.
Poezie spre-a asista cântecul unui mers împrejurul Mării.
Ca-nconjurarea altarului şi gravitația corului în circuitul strofei.

Şi e un cântec de mare cum niciodată n-a fost cântat, şi este Marea în noi care-l va cânta:
Marea, în noi purtată, până la sațul suflului şi până la perorația suflului,
Marea, în noi purtându-şi zvon mătăsos de larg şi toată marea-i prospețime de chilipir prin lume.

Poezie spre-a linişti fierbințelile unei veghi în periplul mării. Poezie spre-a ne trăi mai bine veghea-n plăcerea mării.
Şi e un vis prin mare cum niciodată n-a fost visat, şi este Marea în noi care-l va visa:
Marea, în noi țesută, până la rugii-i de prăpastie, Marea, în noi, țesând marile-i ore de lumină şi marile-i pârtii de tenebre –

Toată desmăț, toată naştere şi toată căință, Marea! Marea! la afluxu-i de mare,
In afluența bulelor ei şi-nțelepciunea infuză a laptelui ei, ah! în fierberea sacră a vocalelor ei – sfintele fiice, sfintele fiice! –
Marea însăşi, toată spumă, ca Sibila în flori pe jilțu-i de fier...

4

Astfel slăvită, vei fi încinsă, oh, Mare, cu o slăvire fără greşeală.
Astfel poftită vei fi gazda căreia se cade să-i ascunzi meritul.
Şi despre Mare propriu-zis nu va fi vorba, ci de domnia-i în inima omului:
Cum este bine, în jalba către Prinț, să strecori fildeşul sau jadul

Între fața suzerană şi linguşirea curtezană.

Eu, plecându-mă-n cinstea ta, c-o plecăciune prin nimic josnică,
Voi istovi temeneaua şi cumpănirea corpului,
Şi încă fumul plăcerii va umple capul credinciosului,
Şi desfătarea apoi a unei spuneri şi mai bune va zămisli gingăşia surâsului...

Şi cu un astfel de salut vei fi salutată, oh, Mare, de să rămână pentru mult timp amintirea ca despre o zăbavă a inimii.

5

...Ori de atâta vreme-mi pofteam acest poem, amestecând în vorbele-mi zilnice toată această alianță, în depărtări, cu un mare luciu de mare – ca-n margine de pădure, între frunzele de lac negru, zăcământul deodată de azur şi de piatră scumpă: solz viu, între ochiuri, al unui mare peşte înhățat de branchii!

Şi cine m-ar fi surprins în hotărârea-mi de taină? apărat prin surâs şi prin politețe; grăind, grăind grai de străin printre oameni din neamul meu – poate-ntr-un colț de Grădină publică, sau la zăbrelele aurite ale vreunei Cancelarii; cu fața, poate, din profil şi privirea în depărtări, între frazele mele, la vreo pasăre cântându-şi viersul pe Căpitănia Portului.

Căci de atâta vreme-mi pofteam acest poem, şi-a fost în mine ca un surâs a-i păstra-ndatorirea mea: cotropit deplin, investit deplin, amenințat deplin, de marele poem, ca de un lapte de madrepori; la afluxu-i, docil ca la-nchinarea de miez de noapte, într-o urcare foarte înceată a marilor ape ale visului, când pulsațiile largului trag de funii şi cabluri.

Şi cum ne-a dat prin gând să angajăm acest poem, este ceea ce-ar trebui spus. Dar oare nu spre-a găsi în asta plăcerea? Şi bine a fost, o zei! că i-am purtat grija, înainte de-a ne fi luată ...Mergi, copile, şi vezi la colțul străzii, cum Fetele lui Halley, frumoasele vizitatoare cereşti în strai de Vestale, agățate în noapte cu undița de sticlă, sunt gata să scape la colțul elipsei.

Morganatică-n zări Soția, şi alianța, clandestină!...Cântec de nunți, oh, Mare, va fi pentru tine cântecul: «Cântecul meu din urmă! cântecul meu din urmă! şi care va fi de om de mare...» Şi dacă nu acest cânt, te întreb cine să pună mărturie de partea Mării – Marea fără portic sau stelă; nici Propilee sau Alyscampuri; Marea fără supuşi de piatră pe terasele-i circulare, nici şirag de dobitoace cu samare de aripi în coasta drumurilor?

Eu mi-am luat povara scrisului, şi scrisul îl voi cinsti. Ca la aşezarea unei mari opere votive, cel ce s-a oferit să facă textul şi însemnarea; şi-a fost rugat de către Adunarea Donatorilor, ca având singur chemarea. Şi nimeni nu a ştiut cum s-a pus el la treabă: într-un cartier, vi se va spune, de cioplitori sau de topitori – pe un timp de răzmeriți – între clopotul de chindie şi tobele unor zori ostăşeşti...

Şi-n dimineață de-acum Marea sărbătorească şi nouă îi surâde deasupra cornişelor. Şi iată că-n pagina-i se-oglindeşte Străina... Căci de atâta vreme-şi poftea acest poem; având atâta chemare ...Şi-a fost în seară ca o dulceață a-i arăta-ndatorirea ei; şi a-i ceda, o asemenea nerăbdare. Şi surâsul, grăbit şi el să-i îmbie alianță...«Cântecul meu din urmă! cântecul meu din urmă!... si care va fi de om de mare...»

6

Şi Marea veni spre noi pe gradenele de piatră ale dramei:

Cu Prinții săi, Regenții săi, Trimişii săi înveşmântați în emfază şi în metal, marii-i Actori cu ochii scobiți şi Proorocii-i lanț. Vrăjitoarele-i tropăind din galenți de lemn, cu gura plină de cheaguri negre, şi tributurile ei de Fecioare păşind prin brazdele imnului,

Cu păstorii-i, Pirații-i şi Doicile-i de copii-regi, bătrânii-i Nomazi în exil şi Prințesele-i de elegie, marile-i Văduve tăcute sub cenuşi ilustre, Uzurpatorii-i mari de tronuri şi întemeietorii-i de colonii, Prebendierii-i şi Negustorii-i, marii ei Concesionari din provincii de staniu, şi marii ei înțelepți călări pe bivoli de orezării,

Cu întregu-i şeptel de monştri şi de oameni, ah! întregu-i forfot de fabule, fără moarte, legând la îmbulzeala-i de sclavi şi de robi marii-i Bastarzi divini şi marile-i fiice de Armăsari – o mulțime sculându-se-n pripă la traveele Istoriei şi îndreptându-se spre arenă, la primul fior al serii cu parfum de algă brună.

Recitare în mers spre Autor şi spre gura pictată a măştii lui.

*

Astfel Marea veni spre noi în marea-i vârstă şi-n marile pliuri herciniene – toată marea-n afrontul ei de mare, dintr-o singură bucată şi dintr-o dată!

Şi ca un popor până la noi al cărui grai este nou, şi ca un grai până la noi a cărui frază este nouă, ducând la tablele ei de bronz comenzile ei supreme.

Prin mari zbucniri de umori şi mari tumescențe de limbaj, prin mari scobiri de imagini şi prăvălişuri de umbre aprinse, zorind spre grelele-i splendori cu un foarte frumos stil al perioadelor, şi astfel, în marile-i focuri de solzi şi de fulgere, ca-n sân de haite eroice,

Marea-n mişcare şi care merge prin lunecări de mari muşchi rătăcitori, Marea cleioasă cu lunecare de pleuri, şi toată-n afluxul ei de mare, veni spre noi pe inelele-i de piton negru,

Prea mare lucru în mers spre seară şi spre transgresiunea divină...

*

Şi era-n asfințit, în întâii fiori ai serii numai noduri de viscere când, pe templele poleite cu aur şi-n Coliseele din fontă veche ştirbite de lumină, duhul sfânt se trezeşte în cuiburi de bufnițe, prin foşnetul brusc al amplei flori parietale.

Şi cum zoream spre făgăduința viselor noastre, pe o foarte înaltă pantă de pământ roşu împovărat de ofrande şi de cornute, şi cum striveam sub picioare pământul roşu al jertfei, împodobit cu viță de vie şi cu aromate, ca o frunte de berbec sub ciucuri de aur şi găitane, am văzut urcând departe acel alt chip al viselor noastre, lucrul sfânt la etiaj, Marea, ciudată, acolo, care-şi veghea veghea ei de Străină – de ne-mpăcat, şi aparte şi fără seamăn în veci – Marea erantă prinsă-n capcana aberației ei.

Ridicând toarta brațelor noastre cu un «Aah...», am avut acest strigăt al omului la limita omenescului; am avut, pe fruntea noastră, această regală povară a daniei: toată Marea fumegând a dorințelor noastre ca o cuvă de fiere neagră, ca un mare hârdău de mațe şi de măruntaie la curțile pavate ale Jertfitorului!

Am avut, am avut... Ah! mai spuneți o dată, aşa a fost?... Am avut – şi a fost o mândrețe de fiere şi de vinuri negre! – Marea mai sus de fața noastră, în dreptul sufletului nostru; şi în cruzimea-i fără nume în dreptul sufletului nostru, toată via ei despuiere pe tamburul cerului, ca la mari pereți de lut părăsiți

Pe patru pari de lemn, întinsă! o piele de bivol pusă în cruce!

*

...Şi de mai sus, de mai sus de-acum, nu văzuserăm Marea mai înaltă pe câte ştim,

Față spălată de uitare în ştergerea semnelor, piatră desprinsă pentru noi de relieful şi bobul său? – şi de mai sus încă şi de mai departe, Marea mai înaltă şi mai depărtată... inaluzivă şi pură de orice cifră, tandra pagină luminoasă peste noaptea fără strat de mercur a lucrurilor?...

Ah! ce mare copac de lumină îşi avea aici izvorul laptelui său!... Noi n-am fost nutriți cu acest lapte!... Noi n-am fost numiți pentru acest rang! Şi fiice de muritoare ne-au fost soațe vremelnice, amenințate în carnea lor... – Oh, visează, visează cu voce tare visu-ți de om şi de nemuritor!... «Ah! un Scrib să se apropie şi-i voi dicta...»

Vreun Asiarc însărcinat cu un ordin de serbări şi de jocuri va fi visat cândva atâta visare de necuprinsuri şi de răgaz? Şi să fi fost în noi atâta dorință de a trăi la această zare, nu aici stă, o, zei, ce ne definea? Nu te închide, pleoapă, înainte de-a prinde clipa unei asemenea echități! «Ah! un om să se apropie şi-i voi dicta...»

Cerul virând spre un albastru de pescăruş ne redă de-acum prezența, şi pe golfurile asaltate merg milioanele noastre de lămpi de ofrandă, rătăcindu-se – ca atunci când cinabrul e aruncat în flacără spre a face mai vie vedenia.

*

Căci tu ne vei reveni, prezență! cu cel dintâi vânt al serii,

În substanța-ți şi-n carnea-ți şi-n greutatea-ți de mare, oh, glie! în culoarea-ți de piatră de staul şi de dolmen, oh, mare! – printre oamenii zămisliți şi țările lor de gârniță, tu, Mare de forță şi de arătură, Mare cu iz de măruntaie femeieşti şi de fosfor, în marile bice plesnind ale răpirii! Mare mijind la focul celor mai frumoase fapte ale spiritului... (Când Barbarii sunt la Curte pentru un foarte scurt răstimp, unirea cu fetele de şerbi înalță oare cu un ton atât de înalt zarva sângelui?...)

«Condu-mă, plăcere, pe drumuri de orice mare; la freamăt de orice briză unde clipa se înfioară, ca pasărea-nveşmântată-n veşmânt de aripi... Eu merg, eu merg drum de aripi, unde tristețea nu-i decât aripi... Frumosul meleag natal e de recucerit, frumoasa țară a Regelui pe care n-a văzut-o din pruncie, iar apărarea-i e-n cântul meu. Comandă, oh, fluier, acțiunea, şi încă acest har al unei dragosti ce să nu ne pună în mâini decât paloş de bucurie!...»

Şi voi, ce-ți fi voi, înțelepți, să ne dojeniți, înțelepți? Dacă belşugul de mare mai hrăneşte, la vremea sa, un mare poem în afara minții, veți refuza oare să-l obțin? Țărm al domniei mele, şi să intru aici, eu! fără nici un fel de ruşine pentru plăcerea mea...«Ah, un Scrib să se-apropie şi-i voi dicta...» Şi cine, născut din om, ar sta fără greşeală de partea bucuriei mele?

– Acei care, din născare, țin cunoştința lor mai presus de ştiința lor.

STROFĂ

I Oraşe înalte se luminau pe toată fruntea lor de mare...

1

Oraşe înalte se luminau pe toată fruntea lor de mare, şi prin mari lucrări de piatră se scăldau în sările de aur ale largului.

Ofițerii din port țineau sfat ca oameni de graniță: convenții de podărit, de provizii

de apă dulce; lucrări de hotărnicie şi rânduieli de transhumantă.

Se aşteptau Plenipotenţiarii de larg. Ha! alianța-n sfârşit să ne fie dată!... Şi mulțimea înainta în spre vârf de escarpe în apa fluxului,

În josul rampelor statornicite şi până la vârfurile stâncoase, la fața mării, care sunt spada şi pintenul marilor concepte de piatră ale epurei.

Ce astru înşelător cu plisc de corn încurcase iarăşi cifrul, şi răsturnase tot ce e semn pe masa apelor?

În bazinele ecluzate ale Preoților Comerțului, ca în cuvele sparte ale alchimistului şi piuarului,

Un cer palid dilua uitarea secărilor pământului... Păsările albe spurcau muchia marilor ziduri.

2

Arhitectură mărginaşă. Lucrări mixte din porturi... Noi te rugăm, Mare mediană, şi pe tine, Pământ al lui Abel! Jurămintele sunt primite, îndatoririle preschimbate. La corvezi pus pământul de judecata pietrei!

Marea laudei îşi deschidea bulgării de jasp verde. Şi apa în clatin spăla temeliile liniştite.

«Găseşte-ți aurul, Poete, pentru inelul de alianță; şi aliajele-ți pentru clopote, pe aleile de pilotaj.

E briză de mare la toate porțile şi mare la capăt de orice stradă, e briză şi mare în zicerile noastre şi naşterea legilor noastre.

Rânduială după cel mai înalt lux: un trup de femeie – număr de aur! – şi pentru Oraşul fără fildeş, numele tău de femeie, Patriciană!»

Căci ținem totul de-nchiriat, şi e destul că lăcuim ora la ochiurile galbene ale darselor noastre...

Marea cu spasme de meduză îşi ducea, îşi ducea isonul de aur, prin mari fraze luminoase şi mari chinuri de foc verde.

Şi cu emblema încă-ndreptată spre hramul radei, oamenii cu memorie votau pentru vreun animal aripat;

Dar inelul bărbătesc, la botul cheiurilor, sub trofeul de pană albă, visa, visa, printre spumă,

Popasuri mai depărtate unde alți sirepi fumegă...

3

Povestea, în alte părți, fu mai puțin limpede. Oraşe joase-nfloreau în neştiința mării, aşezate între cele cinci coline ale lor şi cerboaicele lor de fier;

Sau suind, la pasul păstorului, prin iarbă, cu catârii de litieră şi carele publianului, se duceau să populeze acolo sus un întreg versant de pământuri grase, decimabile.

Dar altele, leneşe, se răzimau de-ntinderea apelor cu marile lor ziduri de aziluri şi de-nchisori, de culoarea anisonului şi mărarului, de culoarea bătătarnicei săracilor.

Şi altele sângerând ca fiice-mume, cu picioarele pătate de solzi şi cu fruntea de licheni, coborau la mâlurile portului cu un pas de gunoiere.

Port de împotmolire pe proptele. Cotigi pe decindea lagunelor, pe antablamentele de nisip şi de cretă neagră.

Noi ştim aceste capete de poteci, de ulicioare; aceste diguri de tras la edec, şi aceste gropi pentru gunoaie, unde scara dărăpănată îşi varsă alfabetul de piatră. Noi te-am văzut, rampă de fier, şi linie de tartru trandafirie la etiajul de mare joasă,

Pe unde fetele de stradă, sub ochii copilăriei, se despoaie-ntr-o seară de rufa

lunară.

Aici alcovul plebeu şi aşternutu-i de cheaguri negre. Aici marea de necorupt îşi spală zoaiele. Şi este un lipăit de căţea la cariile pietrei. Creşte în liniile de sutură un înveliş mângâios de mici alge violete, ca păr de lutră...

Mai sus piaţa fără ghizd, pavată cu aur închis şi cu noapte verde ca o păună de Colchida – marele trandafir de piatră neagră de după răzmeriţi, şi fântâna cu cioc de aramă unde omul sângerează ca un cocoş.

4

Ajungeai, râs al apelor, până-n batiştea pământeanului.

În depărtare, aversa străbătută de curcubeu şi de seceri luminoase, îşi deschidea milostenia câmpurilor; porcii mistreţi râmau pământul cu măşti de aur; bătrânii izbeau cu bâta livezile; şi pe deasupra de văi albastre-nţesate de lătrături, cornul scurt al pândarului întâlnea-n seară scoica vânzătorului de peşte... Oameni aveau o presură galbenă într-o cuşcă de nuiele verzi.

Ah! o mai largă mişcare a lucrurilor la malul lor, a toate lucrurile la malul lor şi ca-n alte mâini, să-ndepărteze-n sfârşit de noi Vrăjitoarea antică: Pământul şi ghindele-i roşcate, cosiţa grea circeeană, şi roşeţile serii unduind prin luminile ochilor casnici!

Un ceas lacom se-mpurpura prin levănţicile de mare. Luceferi se deşteptară în culoarea mentei deserturilor. Şi Soarele păstorului, la asfinţitul său, sub hărţuielile de albine, frumos ca un scos din minţi între ruini de temple, coborî la şantiere spre bazinele de carenaj.

Acolo se chercheleau, printre oamenii de ogor şi fierarii de mare, străinii învingători de enigme ale drumului. Acolo se încingea, înaintea nopţii, mirosul de vulvă al apelor joase. Focurile de adăpost aveau luciri roşietice în coşurile lor de fier. Orbul da în vileag crabul mormintelor. Iar luna în cartierul prezicătoarelor negre

Se îmbăta de-ascuţite fluiere şi de strigări de staniu: «Chin al oamenilor, foc al serii! O sută de zei muţi pe mesele lor de piatră! Dar marea pe veci în dosul meselor voastre de familie, şi-ntreg acest gust de algă al femeii mai puţin searbăd ca pâinea preoţilor... Inima ta de om, o, trecătorule, va campa în această seară cu oamenii portului, ca un ceaun de flăcări roşii pe prora străină.»

Aviz Maestrului de astre şi de navigaţie.

II De la maestrul de astre şi de navigaţie

De la Maestrul de astre şi de navigaţie:

«M-au numit Obscurul, şi vorba-mi era de mare.

Anul de care spun este cel mai mare An; Marea unde întreb este Marea cea mai mare.

Plecăciune la malul tău, demenţă, oh, Mare majoră a dorinţei...

Traiul pe ţărm e netrebnic, dar întinsă averea-mi pe mări, şi profitu-mi incalculabil pe tabelele de peste mări.

O seară însămânţată de specii luminoase
Ne ţine la ţărmul marilor Ape ca la marginea văgăunei Mâncătoarea de nalbe,
Cea pe care bătrânii Cârmaci în haină din piele albă
Şi marii lor oameni de noroc purtători de armuri şi de scripte, în preajma stâncii negre împodobite cu rotonde, au obiceiul să o salute printr-o ovaţie pioasă.

Vă voi urma, Contabili! şi pe voi, Maeştri ai numărului!

Divinități furişe şi hoațe, mai mult decât, înaintea zorilor, pirateria de mare?
Speculanții de mare se avântă cu voioşie
În afaceri îndepărtate: se deschid poşte, fără număr, pe focul liniilor verticale…

Mai mult decât Anul zis heliac în mia-i si miile-i
De milenii deschis, Marea totală mă înconjoară. Hăul perfid mi-e plăcere, iar scufundarea, divină.
Şi steaua fără țară drumăreşte în slăvile Veacului verde, Şi dreptul meu asupra mărilor e de-a visa pentru voi acest vis al realului… M-au numit Obscurul şi eu locuiam strălucirea.»

*

«Tainã a lumii, mergi înainte! Şi vină ceasul când cârma
Să ni se ia în sfârşit din mâini!… Am văzut în uleiul sfânt lunecând marile oboluri şiruitoare ale ornicelor cereşti,
Mari palmi ademenitoare îmi deschid căile visului fără saț,
Şi nu m-am temut de vedenia mea, ci complăcându-mă cu tihnă, în uluire, îmi țin ochiul deschis la favoarea imensă, şi-n linguşire.

Prag al cunoaşterii! tindă a strălucirii!… Abur al unui vin ce mi-a fost martor la naştere şi n-a fost aici tescuit.
Însăşi marea deodată ca o ovație! Sfătuitoare, oh Mare, şi singură mijlocire!… Un țipăt de pasăre pe recife, briza în drum la lucrarea ei,
Şi umbra trece, a unei pânze la lizierele visului…
Eu spun că un astru îşi rupe lanțul la strungile Cerului. Şi steaua fără țară drumăreşte în slăvile Veacului verde… M-au numit Obscurul, şi vorba-mi era de mare.»

*

Plecăciune zicerii tale, Cârmaci. Aceasta nu-i pentru ochiul de carne,
Nici pentru ochiul alb cu gene roşii care-i pictat pe bordura vaselor. Norocul mi-e-n linguşirea serii şi în beția de un albastru de fluture unde aleargă suflarea profetică precum flacăra de foc verde prin flora recifelor.
Zei! nici o trebuință de arome nici de esențe pe plitele de fier, la capăt de promontorii,
Spre a vedea înaintea zilei, şi sub pânzele-i deslegate, cu paşi de feminitate, marii zori delieni în mers pe întinsul apelor…

– Orice lucruri rostite-n seară şi-n linguşirea serii.
Şi tu care ştii, Vis nefăcut, şi eu, făcut, care nu ştiu, ce alta vom face, pe-aceste margini, decât să punem împreună cursele noastre pentru noapte?
Şi Cele ce-şi scaldă-n noapte, la capăt de insule cu rotonde,
Marile urne încinse cu un braț gol, ce alta fac, oh, pioase, decât noi înşine?… M-au numit Obscurul, şi eu locuiam strălucirea.»

III TRAGEDIENELE AU VENIT…

Tragedienele au venit, coborând din cariere. Îşi ridicară brațele-n cinstea Mării: «Ah! noi am prezis mai mult paşilor omului pe piatră!
Incoruptibilă Mare, care ne judecă!… Ah! am crezut prea mult despre om sub mască! Şi noi care mimăm omul în mirodenia de rând, nu puteam ține minte acest cel mai înalt limbaj de-a lungul plajelor?

Textele ni-s călcate-n picioare la porțile Oraşului – poarta vinului, poarta grâului –. Fetele trag după ele la râu perucile noastre largi de păr negru, grelele noastre pene uzate, iar caii se poticnesc împiedecându-şi copita în marile măşti de teatru.

O, Spectre, măsurați-vă frunțile de maimuțe şi de iguane cu ova imensă a căştilor noastre, ca la bârlogul scoicilor animalul parazit... Leoaice bătrâne în deşert strivesc ghizdurile de piatră ale scenei. Şi sandala de aur a marilor Tragici luceşte în gropile de urină ale arenei

Cu steaua patriciană şi cheile verzi ale Asfințitului.»

*

«Dar noi ridicăm încă brațele noastre în cinstea Mării. În subsuoara şofranată toată aroma şi sarea gliei! – înalt relief al cărnii, modelat ca o vintre, şi-acest prinos încă al lutului omenesc unde străpunge fața neterminată a zeului.

În emiciclul Oraşului, căruia scenă îi este marea, arcul întins al mulțimii ne mai ține pe coarda sa. Şi tu care joci joc de mulțime, înaltă vorbă a părinților noştri, oh Mare tribală pe landa ta, ne vei fi mare fără răspuns şi vis mai îndepărtat ca un vis de Sarmat?

Roata dramei se învârteşte pe tocila Apelor, zdrobind vioreaua neagră şi spânzul în brazdele însângerate ale serii. Orice val înspre noi îşi înalță masca de ocolit. Şi noi, ridicându-ne brațele ilustre şi întorcându-ne încă spre Mare, la subțiori hrănind boturile de sânge ale serii,

Prin mulțime, spre Mare, ne mişcăm mulțime, cu-această mişcare foarte largă pe care-o deprind de la valuri crupele noastre largi de țărănci – ah! mai pământene ca plebea şi grâul Regilor!

Şi-avem şi gleznele pictate cu şofran, şi cu murex pictate pălmile în cinstea Mării!»

*

Tragedienele au venit, coborând ulicioarele. S-au contopit cu oamenii portului în straiele lor de scenă. Şi-au despicat făgaş până la tighelul mării. Şi în mulțime îşi aranjau latele şolduri de sătence. «Iată brațele noastre, iată mâinile noastre! pălmile noastre rumenite ca nişte guri, rănile noastre măsluite pentru dramă!»

Şi-amestecau cu-ntâmplările zilei enormele lor pupile dilatate şi fabuloasele lor pleoape în formă de suveici. Cu furca degetelor goala orbită a măştii foarte mari întrepătrunsă de Timbre ca grila criptografului. «Ah! am presupus prea mult despre mască şi despre scris!»

Ele urmară, şi vocile lor bărbăteşti, scările portului sonore. Ducând la părcana mării lucirile lor de ziduri mari şi albul lor de ceruză. Şi strivind sub tălpi piatra-nstelată de astre a rampelor şi zăgazurilor, iată că regăseau acel pas de bătrâne leoaice deşelate-n gura bârlogurilor...

«Ah! am prezis mai mult despre om pe piatră. Şi acum mergem spre tine, în sfârşit, Mare legendară a părinților noştri! Iată trupurile noastre, iată gurile noastre; largile noastre frunți cu dublu lob de juninci şi genunchii noştri rotunzi, modelați ca nişte medalii, de un foarte larg modul. Îți vor plăcea, Mare exemplară, coastele noastre-nvrâstate bogat spre coacerea dramei? Iată-ne pieptul de Gorgone şi inima de lupoaice sub pănuri şi negrele sfârcuri pentru mulțime, doici de-un popor de copii-regi. Va trebui, ridicând pănura teatrală, la scutul sfânt al pântecelui să arătăm masca păroasă a sexului,

Ca în pumnul eroului, prin tufa-i de coamă neagră de animal înspre spada buimacă, țeasta desprinsă a Străinei sau Vrăjitoarei?»

*

«Da, a fost un lung timp de aşteptare şi secetă, când moartea ne pândea la orice cădere a scrisului. Şi dezgustul atât de mare, printre pânzele pictate, sila în noi atât de mare, în dosul măştilor, de-ntreaga operă sărbătorită!...

Amfiteatrele noastre de piatră au văzut descrescând pe scenă pasul omului. Şi desigur mesele noastre din lemn de aur au fost ornate cu toate fructele veacului, şi credenţurile din avanscenă cu toate vinurile mecenatului. Dar buza divină rătăcea pe alte cupe şi Marea cu sorbiri lungi se retrăgea din visul Poetului.

Marea de sare violetă disputa-ne-va oare fiicele trufaşe ale gloriei?... Unde textul nostru, unde legea noastră?... Şi spre-a răspunde încă sarcinilor scenei, la ce curți de Despoți va trebui să cerşim chezăşie, marilor noştri Comeseni?

Mereu a fost, în dosul forfotei litorale, această pură doleanță de un alt vis – acest mai mare vis de o altă artă, acest mai mare vis de o altă operă, şi-această urcare mereu a celei mai mari măşti la zarea oamenilor, oh Mare zvâcnind a celui mai mare text! ...Tu ne vorbeai de alt vin al oamenilor, şi pe textele noastre de-un preț scăzut fu dintr-odată acea strâmbare a buzelor pe care ți-o dă orice saturație,

Şi-acum noi ştim ce ne oprea să trăim, în mijlocul strofelor.»

*

«Noi te chemăm, reflux! vom pândi, val străin, cursa ta-n rătăciri prin lume. Şi dacă trebuie, mai libere, să ne facem mai noi pentru primire, ne despuiem în văzul mării de orice echipament şi de orice memorie.

Oh Mare, doică a celei mai mari arte, îți dăruim aici trupurile noastre spălate în vinurile tari ale dramei şi-ale mulțimii. Depunem în văzul mării, ca prin preajma templelor, harnaşamentele-ne de scenă şi bălțăturile-ne de-arenă. Şi cum fetele de piuari la marile praznice trienale – sau care bat cu bătătorul culoarea mumă în vedre, şi cele roşii până la vintre pisând goale strugurii-n teasc – expun pe drumul public sculele lor de un lemn sărac, purtăm spre glorie instrumentele roase ale slujbei noastre.

Măştile noastre şi tirsurile noastre le depunem, mitrele noastre şi sceptrele le depunem, şi marile noastre flaute de lemn negru ca nuiele de vrăjitoare – armele noastre la fel, şi tolbele noastre, zalele noastre de solzi, tunicile noastre, şi blănile noastre din foarte mari roluri; frumoasele noastre coifuri de pene roz şi pieptănăturile noastre din taberele barbare, cu dublu corn de metal, masivele noastre scuturi cu piepturi de zeițe, le depunem, le depunem!... Pentru tine, Mare străină, foarte marii noştri piepteni de zile mari, ca unelte de țesătoare, şi oglinzile de argint bătut ca clopoțeii Inițiatei; marile noastre broşe de umăr în chip de rădaşcă, marile noastre agrafe ajurate şi fibulele de pus la nunți.

La fel vălurile noastre, dimiile gros văpsite cu sângele crimelor, mătăsurile noastre mânjite de vinul Curților; şi toiegele noastre de cerşetoare, la fel, şi cârjele noastre de rugătoare – cu lampa şi vârtelnița văduvelor, şi clepsidra gărzilor noastre, şi lanterna de corn a străjii; țeasta de ortyx schimbată-n cobză, şi marile noastre pajuri lucrate-n aur şi alte trofee de tron şi de alcov – cu potirul şi urna, votive, ibricul şi vasul de aramă pentru abluția oaspetelui şi primenirea Străinului, capsulele şi fiolele otrăvii, cufăraşele pictate ale Descântătoarei şi darurile Soliei, tocul de aur pentru scrisorile şi dovezile Prințului travestit – cu vâsla din naufragiu, giulgiul negru răuvestitor şi făcliile jertfei; cu emblema, la fel, regală, şi flabelele triumfului, şi trâmbițele din piele roşie ale Vestitoarelor noastre... Întregul caduc cortegiu al basmului şi al dramei, le depunem! le depunem!...

Dar ne păstrăm, oh Mare promisă! cu încălțările noastre din lemn tare, inelele noastre de aur în ciorchini la încheieturile noastre de amante, pentru scandări de opere viitoare, de foarte mari opere din viitor, în pulsarea lor nouă şi instigarea lor din alt loc.»

*

«Despuiere! despuiere! ...Implorăm ca în văzul mării să ni se facă făgăduieli de creații noi: de lucrări vii şi foarte frumoase, ce să nu fie decât frumoase şi să nu fie decât vii – mari opere răzvrătite, mari opere nestrunite, deschise oricărui jaf al omului, şi care trezesc în noi pofta din nou de a trăi omul, pe măsura-i, la cel mai mare pas pe piatră al omului.

Foarte mari opere şi din cele, în arenă, de să nu le ştii specia nici rasa....Ah! un mare stil ne mai surprindă în anii noştri de istov, ce să ne vină de la mare şi de mai departe să vină, ah! un ritm mai larg să ne înlănțuie în această mai mare rostire a lucrurilor prin lume, în dosul tuturor lucrurilor acestei lumi, şi un mai larg suflu în noi să se înalțe, ce să ne fie ca însăşi marea şi suflarea ei mare de străină!

De-un ritm mai mare la granițele noastre, ştire n-avem. Ne-nvață, Forță! stihul major al celui mai mare ordin, zi-ne tonul celei mai mari arte, Mare exemplară a celui mai mare text! modul major ne-nvață şi măsura ni se dea, în sfârşit, ce, pe garniturile roşii ale dramei să ne deschidă ceas de-ndrăgit!... În fluxul apelor princiare, va lega pentru noi, cine, marea frază smulsă norodului?

Coapsele noastre-nvățând de la orice tălăzuire, la aceste mişcări de mulțime în depărtări de-acum vibrează şi aşteaptă. Să fim chemate încă pe piatră, în pasul nostru de Tragediene! Să fim întoarse încă spre mare, pe marele arc de piatră goală căruia coardă îi este scena, şi în mâini ni se pună, spre măreția pe scenă a omului, din aceste mari texte ce le rostim: însămânțate de fulgere şi certate de furtuni, ca arse de urzici de mare, şi de meduze usturătoare, unde aleargă cu focurile largului marile mărturii ale visului şi uzurpările sufletului. Acolo şuieră caracatița plăcerii; acolo sticleşte scânteia însăşi a nenorocului, precum sarea violetă de mare la flăcările verzi ale focurilor de epave... Ne dați să vă citim, făgăduinți! pe mai libere praguri, şi în marile fraze ale Tragicului, în aurul sfânt al serii, ne vor mai surprinde deasupra mulțimii,

Ca şi dincolo de Zidul de piatră, pe înalta pagină-ntinsă a cerului şi a mării, lungile şiruri de nave sub vele care deodată depăşesc vârful Capurilor, în timpul curgerii dramei pe scenă...»

*

«Ah! ne-a fost strigătul de Amante! Dar pe noi înşine, Slujitoare, cine ne-o mai căuta în odăile noastre de piatră, între lampa mercenară şi trepiedul de fier al depilatoarei? Unde textul nostru? unde legea noastră? Şi Stăpânul, cine-i, care ne va sălta din căderea noastră? Unde, Cel – ah cum ne amână! – care să ştie să ne ia şi încă murmurătoare să ne ridice, la răscrucile dramei, ca pe o mare stivă de crengi la gurile sanctuarelor?

Ah! să vină, Acela – ne va veni din mare sau din Insule? – ce ne va ține sub biciul său! Pe noi, vii, să ne înrobească sau pe el noi îl vom înrobi!... Om nou în purtarea sa, nepăsător de puterea sa şi puțin grijuliu de obârşia-i: ochii arşi încă de muştele stacojii din noaptea sa... Împreune-n frâiele lui această foarte mare curgere despletită de lucruri la drum prin veac!

La zburlirea de taină a unei pajuri în şoldul nostru, vom cunoaşte apropierea despotică – aşa cum la această încrețire a unui suflu deasupra apelor, îmbufnare secretă a geniului adulmecând în depărtare urma zeilor săi... Textuală, Marea

Se deschide nouă pe marile-i cărți de piatră. Şi noi n-am prezis prea mult despre norocul scrisului!... Ascultă, om al zeilor, pasul Veacului în mers spre arenă. – Noi şofranate, înalte fete în sfaturile de sânge ale serii, vopsite de focurile serii până în viul unghiilor, vom înălța mai sus brațele noastre ilustre spre Mare!...

Vom cere favoare nouă pentru-nnoirea dramei şi măreția omului pe piatră.»

IV Patricienele aşijderi sunt pe terase...

Patricienele aşijderi sunt pe terase, cu brațele încărcate de trestii negre:

«...Cărțile noastre citite, visele noastre oblonite, numai atât? Unde norocul, atunci, unde ieşirea? Când, atunci lucrul ne-a lipsit, şi pragul care-i, pe care să nu fi fost păşit?

Noblețe, minteai; obârşie, trădai! Oh râs, erete de aur pe grădinile noastre arse! ...Vântul înalță în Parcurile de vânătoare pana moartă a unui mare nume.

Trandafiru-ntr-o seară era fără mireasmă, roata lizibilă în spărturile proaspete ale pietrei, iar tristețea-şi deschise gura în gura marmorelor. (Cântăreț ultim la umbrarele-ne de aur, Negrul ce-njunghie puii noştri de lei şi va lăsa-n astă seară să zboare puii noştri din ouă de Asia.)

Dar Marea era acolo, pe care nimeni nu ne-o numea. Şi-atâtea valuri aveau culcuş pe palierele cedrilor noştri! Se poate, se poate oare – cu toată vârsta mării în privirile noastre de femei, cu tot astrul mării în mătăsurile noastre de seară

Şi mărturia toată de mare în mai adâncul trupurilor noastre – se poate oare, oh prudență! să se creadă că stăm de atâta timp în dosul tiselor şi făcliilor de curte şi lambriurilor sculptate din cedru sau din tuia, printre frunzele care se ard?...

Într-o seară cu zvon ciudat la hotarele noastre de sărbătoare, când onoarea părăsea frunțile cele mai ilustre, am ieşit singure de această parte a serii şi a teraselor unde se-aude crescând marea la hotarele noastre de piatră.

Mergând spre acest foarte mare cartier de uitare, ca-n josul parcurilor noastre spre jgheabul de piatră şi marginile pardosite ale iazurilor unde e mituit mai marele peste grajduri, am căutat să găsim singure potecile si ieşirea.

Şi iată-ne dintr-odată de-această parte a serii şi a pământului unde se-aude crescând marea la hotarele noastre de mare...»

*

«Cu pietrele noastre-n scântei şi giuvaerele noastre de noapte, singure şi aproape goale în veşmintele noastre de sărbătoare, am străbătut până la cornişele albe, pe mare. Acolo, terestre, trăgând

Vița de vie extremă a visurilor noastre până în punctul sensibil, de ruptură, ne-am sprijinit de marmora neagră a mării, ca de masele de lavă neagră prinse-n aramă unde se călăuzesc semnele.

Pe pragul unui atât de mare Ordin unde Orbul oficiază, ne-am învăluit fața cu visul părinților. Şi cum de-o țară din viitor poți la fel să-ți aminteşti,

Ne-am amintit de locul natal unde nu avem naştere, ne-am amintit de locul regal unde nu ținem adunare,

Şi din acest timp intrăm în sărbători, cu fruntea parcă încoronată de conuri de pin negre.»

*

«Tresari, oh, Mumă a prevestirilor, până în rufele noastre de cununie! Mare sub văl neînduplecată, oh mare mimată de femeile în facere, pe înaltele lor paturi de amante sau de soții!... Vrăjmăşia ce stă-ntre noi

Nu ne va opri de-a iubi. Zămislească vitele monştri la vederea măştii tale! noi suntem de altă viță, şi din cele ce stau de vorbă cu piatra ridicată a dramei: noi putem privi groaza şi violența fără ca urâțenia să ne sluțească fiicele.

Neliniştite, te îndrăgim că eşti Tabără de Regi unde aleargă, ornate cu aur, cățelele

albe ale urgiei. Lacome, îți râvnim acest câmp de maci negri unde se-nfige fulgerul. Şi ne mişcăm spre tine cu o patimă nesfiită, şi din lucrările tale, în vis, concepem.

Iată că nu mai eşti pentru noi zid pictat nici broderie de templu, ci în mulțimea frunzei tale ca în mulțimea norodului tău, foarte mare trandafir de logodnă şi foarte mare copac ierarhic – ca un mare copac de osândă-n răscrucea căilor de invazie,

Unde copilul mort se leagănă cu tigvele de aur şi bucățile de spade sau de sceptre, printre efigiile de lut negru şi păr împletit cu paie şi marile furci de coral roşu, amestecând dania de tribut şi rămăşițele învinsului.

Alții ți-au văzut fața de amiază, unde luceşte deodată măreția aprigă a Străbunului. Şi războinicul menit morții se-nveleşte în somn cu armele-ți, gura i-e plină de struguri negri. Şi strălucirea-ți de mare e în mătasea spadei şi în orbirea zilei,

Şi aroma de mare ți-e în pâinea sfințită şi în trupul femeilor, de sfințit. «Îmi vei deschide tablele tale dinastice», zice eroul în căutare de-ndrituire. Iar urgisitul ce se îmbarcă pe mare: «Îmi iau aici cărțile de cetățenie».

Demnă de laudă la fel şi fața ta de Străină, la primul lapte al zilei – dimineață înghețată de nacruri verzi – când pe drumurile-n cornişă urmate de migrația Regilor, vreo cotitură a istoriei ne lasă, între două Capuri, în voia acestei confruntări mute de ape libere.

(Ruptură! ruptură-n sfârşit a ochiului pământesc, şi cuvântul spus, între două Capuri, despre retribuția perlelor, şi îmbarcările noastre tragice în rochii brodate cu argint... Vase trec, prin mijlocul cerului, o întreagă elită de mari marmori, cu aripa sus, şi însoțitoarele lor de bronz negru; ah! o întreagă încărcătură de vase de aur, cu ponsonul părinților noştri, şi-atâtea feluri de monede, cu semnul tonului sau al aurigului!)»

*

«Aşa terestre, țărmureene, aşa complice, noi cedăm!... Şi dacă trebuie să ducem mai departe păcatul de-a fi născute, prin mulțime, ni se deschidă, până în port, accesul căilor nesupuse.

Vom frecventa în această seară sarea antică a dramei, marea ce-şi schimbă dialectul la toate porțile Imperiilor, şi-această mare la fel ce veghează la alte porți, aceea chiar ce în noi veghează şi în mirări ne ține!

Cinste şi Mare! schismă a Marilor! destrămare în străluciri de-a latul Veacului... E ghiara ta-n şoldul nostru? Te-am citit, cifră a zeilor! Te vom urma, drum regal! oh rând triplu de spumă în floare şi acest fum de-o târnosire deasupra apelor,

Ca la rambleu! Regilor, pe şoselele peninsulare pictate, cu mari linii albe, semne de vrajă, rândul triplu de aloeşi în floare şi explozia tulpinilor seculare în solemnitățile de dinaintea serii!...»

V Grai care-a fost poeta

Grai care-a fost Poeta:

«Amărăciune, o, favoare! Unde mai arde mirodenia?... Îngropată sămânța macului, ne înturnăm în sfârşit spre tine, Mare fără de somn a celor vii. Şi ne eşti lucru de nesomn şi grav ca incestul sub văl. Şi spunem, noi am văzut-o, Marea femeilor mai frumoasă ca vrăşmăşia. Şi nu ştim decât tine ceva mai mare şi mai de laudă,

Oh Mare care te umfli în visele noastre ca o hulire fără sfârşit şi-o grosolănie sfântă, oh tu care apeşi pe marile noastre ziduri de copilărie şi terasele noastre ca o tumoare scabroasă şi ca un rău divin!

Ulcerul ni-i în foaie ca o pecete de scutire, iubirea pe buzele rănii ca sângele zeilor.

Iubire! iubire a zeului asemenea vorbelor de ocară, marile ghiare scormonind în carnea noastră de femeie, şi roiurile fugare ale spiritului pe necurmarea apelor… Vei roade, blândețe,

Pân-la această fățărnicie a sufletului care se naşte la mlădierile gâtului şi pe arcul întors al gurii – această boală care ia în inima femeilor ca un foc de aloes, sau ca sațul bogatului între marmori şi-ntre muhrine[35].

O oră în noi se-nalță pe care n-o prevăzusem. E prea mult să aşteptăm pe paturi răsturnarea torțelor casnice. Naşterea noastră-i din astă seară, şi din astă seară credința. Un gust de cedru şi de tămâie ne mai ține la rangul nostru în favoarea Oraşelor, dar savoarea de mare ni-i pe buze,

Şi de-o mireasmă de mare în rufa noastră, şi-n patul nostru, când noaptea e mai de taină, începe pentru noi blamul şi bănuiala purtate de toate umbrarele pământului.

Mers bun cursei voastre, divinități de prag şi alcov! Pieptănătoare şi Costumiere, nevăzute Păzitoare, oh voi care vă aveați locul în dosul nostru la serbările publice, înălțând la văpăi de mare marile voastre oglinzi pline de spectrul Oraşului,

Unde erați, în astă seară, când ne-am rupt legăturile cu staulul fericirii?

Dar voi care sunteți aici, oaspeți divini ai acoperişului şi ai teraselor, Domni! Domni! meşteri ai biciului! oh meşteri în a dansa pasul oamenilor la cei Mari, şi meşteri în toate-ale-nfiorării – oh voi care țineți înalt glasul femeilor în noapte,

Faceți ca într-o seară să ni se-aducă aminte de tot acest măreț şi real ce ardea aici, şi care ne-a fost de la mare şi ne-a fost din alt loc.

Printre tot ce-i lucru oprit şi care întrece înțelegerea…»

VI Şi-această fată la preoţi

Şi-această fată la Preoți:

«Prorociri! prorociri! Buze în umblet pe mări, şi tot ce înlănțuie, sub spumă, fraza născândă pe care nu şi-o isprăvesc…

Fetele legate în josul Capurilor acolo primesc vestirea. Le puie căluş printre noi: vor spune mai bine zeul pe care-l înlocuiesc… Fete legate la vârful Capurilor ca la oiştea carelor…

Şi nerăbdarea e pe ape, a cuvântului ce întârzie-n gurile noastre. Şi Marea spală pe piatră ochii noştri arzând de sare. Şi pe piatra asexuată cresc ochii Străinei…»

*

«…Ah! totul nu-i decât această îmbobocire de stropi fericiți care cântă ora lacomă şi cântă ora oarbă? Şi-această mare mai e încă mare, care-şi sapă în noi adâncurile de nisip, şi ne vorbeşte de alte nisipuri?

Nici un complice deasupra apelor, nici un complice sub ape, nu frecventeze în vis Poetul!… Singurătate, o belşug! cine atunci pentru noi va slobozi nevăzutele noastre Surori sub spumă? – vălmăşag de stupi şi umbele, trageri pe roată de aripi rebele şi sute de țăndări de aripi sparte.

[35] Vase foarte preţioase, la romani.

Ah! atâtea fete-n obezi, atâtea fete sub zăbală şi-atâtea fete la teasc – mari fete sedițioase, mari fete răutăcioase, bete de-un vin de trestii verzi!...»

*

«...Şi-or aminti fiii voştri, şi-or aminti fiicele lor şi fiii lor, şi că o nouă seminție pe nisipuri ne însoțea în depărtări paşii de Fecioare fără greşeală.

Prorociri! prorociri! vulturul încoifat al Veacului se ascute la şmirghelul Capurilor. Desagi negri se-ngreunează în josul cerului sălbatic. Şi ploaia pe ostroavele luminate de aur palid varsă deodată ovăsul alb al vestirii.

Dar voi, ce aveați a vă teme de vestire? a vă teme de o suflare deasupra apelor, şi de acel deget de pucioasă, şi acea sămânță curată de mici păsări negre ce ni se-aruncă-n obraz ca mirodenii ale visului şi sare neagră a presimțirii? (petrel de mare i-e numele, pelagic neamul, şi zborul zvâcnit ca al fluturilor de noapte.)»

*

«...Sunt, sunt de spus lucruri în sprijinul vârstei noastre. E, în ruptura lucrurilor, un iz aparte, usturător, ca-n tocul spadei acel gust de lut uscat şi de vas de fier, care mereu va ispiti buza de-aleasă stirpe.

,,Mi-e foame, mi-e foame pentru voi de lucruri străine": țipăt al păsării de mare la prea înalta-i împerechere! Şi lucrurile nu mai au noimă pe pământul străin... Pentru noi Continentul de mare, nu glia de nuntă şi mireasma-i de fân grecesc; pentru noi liberul loc de mare, nu acest povârniş al omului de rând orbit de astre domestice.

Şi lăudate Cele cu noi care, pe prundurile mânjite de alge precum mlaştini părăsite, şi în miasmele sfinte ce urcă din ape vaste – când ipomeia nisipurilor bate spre-un roşu de zambilă – şi marea-mbrăcând culoarea-i de jertfă – vor fi ştiut să se-ntindă spre vergi mai înalte!...»

*

«...Vii pânze desfăşurate se luminează în fundul zării ce-şi schimbă velele. Şi zvonul în noi se-alină sub pieptenul de fier. Marea în noi se înalță, ca în cămările pustii ale marilor scoici de piatră...

Oh Mare prin care ochii femeilor sunt mai cenuşii, gingăşie şi suflu mai mult decât mare, gingăşie şi vis mai mult decât suflu, şi favoare tâmplelor noastre de-aşa departe adusă, e-n neoprirea de lucruri ce au să vină

Ca o salivă sfântă şi ca o sevă dintotdeauna. Şi gingăşia este în cânt nu-n elocuție; şi-n istovirea suflului, nu-n dicțiune. Şi fericirea ființei răspunde fericirii apelor...»

*

«...Ploaia, pe-Oceanul aspru, seamănă grijile ei de apă: de-atâtea ori se închide pleoapa zeului. Ploaia peste ocean se luminează: atâta cer creşte în troaca orezăriilor. Mari fete legate vii îşi înclină capul, sub poveri de nori cenuşii zmălțuiți cu aur.

Şi câteodată marea calmă, în culori de mai mare vârstă, e cum aceea, amestecată cu zori, ce se priveşte în ochi de nou-născuți; e cum aceea, împodobită cu aurării, ce se

întreabă în vin.

Sau încinsă cu polen cenuşiu, şi ca pudrată cu pulberi de Septembre, e mare fără prihană ce umblă goală, prin spuza spiritului. Şi cine atunci la ureche ne mai vorbeşte de locul adevărat?...»

*

«...Noi ascultăm, c-un glas stins chemate, lucrul în noi prea apropiat şi prea depărtat – cum şuieratul foarte pur al Etesianului[36] la cornul cel mai înalt al greementului. Şi gingăşia e-n aşteptare, nu în suflare nici cânt. Şi-astea sunt lucruri greu de rostit, şi doar de noi pe jumătate înțelese... Dar mai curând să tăcem, cu gura împrospătată de scoici.

O Călători pe apele negre în căutare de sanctuare, mai bine mergeți şi creşteți, decât să clădiți. Glia cu pietre deslegate se desface ea singură la prea-plinul acestor ape. Şi noi, Slujnice deslegate, ne ducem, cu paşi zadar nici, printre nisipurile foarte mişcate.

Năboiri mătăsoase de lut alb, dulceag, încleieri noduroase de marnă albă, dulceagă, întrec spre pământ paşii noştri de femei somnoroase. Şi cu talpă de picior gol pe aceste dospiri nocturne – cum cu o mână de orb prin noaptea seninelor ninse – urmăm acolo acel grai pur modelat: în relief pur de amprente meningeene, proeminențe sfinte pe lobii copilăriei embrionare...»

*

«...Şi ploile au trecut, de nimenea întrebate. Turma lor lungă de prevestiri s-a retras, în dosul dunelor, să-şi deslege acolo hamurile. Oamenii plini de noapte părăsesc brazdele. Grele vite înjugate se-ndreaptă spre mare singure.

Şi ni se facă dojană, oh mare, dacă n-am întors şi noi capul!... Ploaia sărată ne vine din larg. Şi-i o lumină de apă verde pe pământ cum vezi de patru ori în an.

Copii, ce vă împănați cu mai late frunze de apă, ne veți lua şi de mână în această aproape noapte de apă verde: Prorocițele deslegate se duc, cu Ploile, să răsădească-n orezarii...»

(Şi-acum! ce vroiam să spunem, ce n-am ştiut spune?)

VII O seară dăruită de-o mână divină...

Într-o seară dăruită de-o mână divină cu gingăşia unor zori între Insule, fiicele noastre, de trei ori, chemând fiicele altor maluri:

«Luminile noastre-n astă seară! luminile noastre-n astă seară!... Şi alianța noastră! – ultimă seară!!!...»

*

«Mumele noastre cu sâni de Parce, pe scaunele de cedru, se tem de copitele dramei în grădinile lor cu plante în chip de fuse – cum au iubit cu prea multă dragoste, până la hotarele-i de viespi galbene,

[36] *Vânturile etesiene* (de la grecescul *etos* = an), care suflă anual, în timpuri de canicula, dinspre nord, în Mediterana orientală.

Vara ce-şi pierde amintirea prin trandafirii albi.
Noi, mai strâmte în şolduri şi cu frunți mai ascuțite, înotătoare abia legate de greabănul valului, îmbiem iată un umăr prompt văluririi ce va să vină.

Nici aspida nici şişul văduvelor nu dorm în panerele noastre uşoare... Pentru noi acest şuier al Veacului în mers şi şiroirea-i strălucitoare
Şi marele-i zvon de mare încă neauzit!
Furtuna cu ochi de gențiană nu ne-njoseşte visele. Şi desfăşurarea dramei însăşi, sub paşii noştri, ne va fi numai clocotire de spumă şi limbă de țărancă la gleznele noastre goale.

Curioase, noi pândim primul plesnet de bici! Spada ce dănțuie peste ape, precum fiica mustrată a Prințului în piețele gloatei,
E atât pentru noi: o scânteietoare şi vie-nfruntare,
Ca în focarul viu al marilor smaralde de familie...

*

Cine dansează bibaza în cele şapte zile alcionice, greața-ntr-o seară îl ia în răstimpul slăbit al dansului, şi dezgustul deodată l-ar năpădi,
Dacă n-ar fi intrarea corului amplu
Ca marea însăşi tocind glia cu talazele ei – valuri de idoli clătinându-se-n pasul măştilor încornate.

Mâine, vom încălța coturnii dramei, şi vom face față, fără giuvaere, marilor aliori ai drumului; dar astă seară, desculțe încă în sandalele copilăriei,
Coborâm la ultimul vad de copilărie, spre mare.
Pe cărările de mărăcini unde viază, fremătători, vechii fulgi de spumă gălbuie, cu pana şi puful vechilor cuiburi.

Prietenie! prietenie tuturor câte-am fost: cu spuma şi aripa şi destrămarea aripei deasupra apelor, cu troznetul sării, şi acest mare râs de nemuritoare pe încaierul apelor,
Şi noi înşine înotătoare prin imensa crinolină
De pene albe!... şi toată imensa rețea verde, şi-ntreg imensul ciur de aur, care cerne, sub ape, un ev de ambră şi de aur...

*

Într-o seară, de culoarea sipicăi şi viorelei, când turtureaua verde a falezelor înalță la hotarele noastre plângerea ei de fluier de apă – cineraria de mare, frunză ce nu-i mai porți frica, şi zburătoarea de larg ascunzându-şi de noi țipătul –
Într-o seară mai dulce frunții ca cingătorile ce ni le-am deslegat, când lătratul pierdut al Parcelor adoarme la pântecul dealurilor – Clelia, sturzul grădinilor, basm ce nu-i mai porți frica, şi marea mereu acolo, care ne-a fost de la naştere –
Noi am spus ora mai frumoasă decât aceea când concepute au fost de mumele noastre fetele cele mai frumoase. Fără cusur astăzi trupurile. Şi abluția cerului ne spală, cum de un fard... Iubire, eşti tu! nici o îndoială!
Cine n-a iubit în zi, va iubi în această seară. Şi cine se naşte în astă seară, ni-l ştim complice pe totdeauna. Femeile cheamă-n seară. Porțile dau spre mare. Şi marile săli singuratice se înfierbântă la torțele amurgului.
Destupați, destupați la vânt de mare ulcioarele noastre cu ierbi aromând! Atâtea plante lânoase cresc în voie deasupra capurilor şi-n grohotişuri de scoici mărunte. Maimuțele albastre coboară stâncile roşii, ghiftuite de smochine spinoase. Şi omul care tăia un bol de danie în cuarț îşi cedează mării în văpăi dania.

Acolo sus, de unde se cheamă, sunt vocile de femei pe praguri, cristaline – ultimă seară! – şi vestmintele noastre de voal sunt pe paturi, bântuite de briză. Acolo sus merg slujitoarele, aerisindu-se, şi lenjeresele ocupate cu lenjeria-ne de femei pentru noapte.

Şi prospeţimea de lenjuri este pe mese, argintăria ultimei seri scoasă din cuferele de călătorie... Odăile noastre deschise spre mare, seara strecoară un braţ de idol. Şi în templele neslujite unde soarele morţilor şi-aşează vreascurile de aur, catârii prăfoşi se opresc la arcul umbrarelor.

*

...Şi-i ora, oh trăitoare! când adierea de mare îşi cedează norocul suflării ultime a pământului. Copacul inelat ca un sclav îşi deschide praştia-n vuiet. Oaspeţii noştri se-mpart pe pante în căutare de pârtii spre mare, femeile în căutare de levănţică, şi însăşi noi, spălate-n abluţia serii... Nici un semn rău pe fruntea serii, decât ăst mare cer de mare cu albeaţă de huhurez. Lună de mentă spre Răsărit. Stea roşie-n josul cerului, ca armăsarul ce-a gustat sarea. Şi omul de mare e-n visele noastre. Tu, cel mai bun dintre oameni, vino şi ia!...»

VIII Străin, a cărui velă...

Străin, a cărui velă a mers în lungul coastelor noastre, atâta timp, (şi te trădează uneori noaptea ţipătul scripeţilor),

Ne vei spune care ţi-e oful, şi cine te poartă, într-o seară de mai mare moleşeală, să pui piciorul printre noi pe pământul datinei?

*

«În golful de marmori negre, striate de cuiburi albe
Vela a fost de sare, şi ghiara uşoară. Şi-atâta cer să ne fi fost vis?
Solz, dulce solz prins la masca divină,
Şi surâsul în depărtări pe apa marilor lepre de nepătruns...

Mai liberă ca pana-n evicţiunea aripei,
Mai liberă ca iubirea-n evaziunea serii,
Îţi vezi umbra, pe apa coaptă, de-acum scăpată de vârstă,
Şi laşi ancorei să-şi impună legea prin egloga submarină.

O pană albă pe apa neagră, o pană albă spre glorie
Ne făcu dintr-o dată acest foarte mare rău, de-a fi atât de albă şi astfel, în preajma serii...
Pene pribege pe apa neagră, urme-ale celui mai puternic
Îţi vor spune, oh Seară, ce-a fost acolo?

Vântul bătea din ţări înalte, cu acel gust de arec şi de vetre moarte care de-atât timp călătoreşte,
Doamnele ilustre, deasupra capurilor, deschideau la luminile serii o nară străpunsă de aur,
Şi încă dulce se făcu marea la pasul măririi.
Mâna de piatră a sorţii ne va mai fi oferită?

Era crist-marina care cocea pe plajele voastre încă acest gust de trup între toate trupurile fericite,
Şi pământul strigat pe spongioşii lui ţărmi, printre scaietele lacom şi trandafirii

involți ai spumei,
Ne fu lucru lesnicios şi mai costisitor
Decât rufă de femeie în vise, decât rufă a sufletului în vise.»

IX Strâmte sunt corăbiile

Amanți, oh, târziu veniți printre marmori şi bronzuri, în lungirea întâielor focuri ale serii,
Amanți ce tăceați în sânul mulțimilor streine,
Veți depune şi voi mărturie-n această seară în cinstea Mării:

I

...Strâmte sunt corăbiile, strâmt aşternutul nostru.
Imensă întinderea apelor, mai vast imperiul nostru
În odăile închise ale dorinței.

Intră Vara, venind din mare. Doar mării îi vom spune
Ce străini ne-am simțit în sărbătorile Oraşului, şi ce astru urcând din sărbătorile submarine
Veni într-o seară, în aşternutul nostru, adulmecând aşternut divin.

În darn pământul apropiat ne îmbie hotarul. Un acelaşi val prin lume, un acelaşi val de când Troia
Îşi rostogoleşte şoldul până la noi. Foarte marelui larg departe de noi i s-a transmis cândva această suflare...
Şi zarva-ntr-o seară fu mare în odăi: moartea însăşi, cu zvon de scoici, nu s-ar putea face auzită!

Iubiți, oh, perechi, corăbiile; şi marea înaltă în odăi!
Pământu-şi plânge-ntr-o seară zeii, şi omul vânează fiare roşcate; oraşele lâncezesc, femeile visează... Ne fie mereu în prag
Acest răsărit imens căruia-i spunem mare – elită de aripi şi ridicare de arme, iubire şi mare dintr-un acelaşi pat, iubire şi mare-n acelaşi pat –

şi acest dialog încă în odăi:

II

1 –

«...Iubire, iubire, care ții atât de sus strigările naşterii mele, câtă mare în mers către Amantă! Viță de vie călcată pe toate prundurile, binefaceri de spumă în orice carne, şi cântec de stropi peste nisipuri... Cinste, cinste Vivacității divine!

Tu, omul lacom, mă dezbraci: stăpân mai calm ca pe puntea-i stăpânul navei. Şi-atâta pânză se desface, nici o femeie nu-i respinsă. Se deschide Vara, care trăieşte din mare. Şi inima-mi te deschide, femeie mai proaspătă decât apa verde: sămânță şi sevă de gingăşie, acidul cu laptele amestecat, sarea cu sângele foarte aprins, şi iodul şi aurul, gustul aramei, la fel, şi zestrea ei de amar – toată marea purtată-n mine ca în urna maternă...

Şi pe prundişul trupului meu s-a-ntins cel născut din mare. Să-şi răcorească obrajii chiar la izvor, sub nisipuri; şi să se bucure-n cuibul meu, ca un zeu tatuat cu ferigi-bărbaţi... Dragostea mea, ţi-e sete? Eu sunt femeie buzelor tale mai nouă decât setea. Şi-obrajii mei în palmele tale ca-n palmele proaspete ale naufragiului, ah! să-ţi fie în noaptea caldă prospeţime de migdală şi gust de zori, şi cunoştinţă dintâi de fruct pe ţărmul străin.

Am visat, ieri seară, ostroave mai verzi ca visul... Şi navigatorii descind pe mal în căutare de-o apă albastră; ei văd – e refluxul – patul făcut la loc al nisipurilor şiroind: rămuroasă marea lasă aici, înfundându-se, atâtea pure amprente capilare, ca mari frunze de palmieri schingiuite, mari fete vrăjite, culcate de ea în lacrimi în fusta[37] lor şi în cozile lor despletite.

Şi sunt acestea plăsmuiri ale visului. Dar tu omul cu faţa în sus, culcat în realitatea visului, bei deadreptul în gura rotundă, şi cunoşti învelişu-i punic: carne de rodie şi inimă de cactus, smochină de Africa şi fruct din Asii... Fructe ale femeii, oh dragostea mea, sunt mai mult decât fructe de mare: de la mine nici văpsită nici gătită, primeşte arvuna Verii de mare...»

*

2 –

«...În inima omului, singurătate. Ciudat omul, fără ţărm, lângă femeie, a ţărmului. Şi mare eu însumi la răsăritul tău, ca la nisipul tău amestecat cu aur, să mai merg şi să zăbovesc, pe malul tău, în derularea foarte lină a inelelor tale de lut – femeie care se face şi se desface cu valul ce-o zămisleşte...

Şi tu mai castă, fiindcă mai goală, numai cu mâinile-ţi încinsă, nu eşti Fecioară a marilor adâncuri, Victorie de bronz sau de piatră albă care e scoasă odată cu amfora, în marile ochiuri pline de alge ale pălmaşilor de mare; ci carne de femeie lângă obrajii mei, căldură de femeie sub răsuflarea mea, şi femeie luminată de aroma ei ca o flacără de foc roz între degetele adunate.

Şi cum sarea este în grâu, marea în tine-n principiul său, lucrul în tine, ce-a fost din mare, ţi-a făcut acel gust de femeie fericită, să ţi-o apropii... Şi chipul ţi-e răsturnat, gura ţi-e fruct de mâncat, pe fundul bărcii, în noapte. Suflarea mea pe grumazul tău, şi urcare, din toate părţile, razna, a noianurilor dorinţei, ca la mareele cu lună apropiată, când pământul femei se deschide mării stârnite şi suple, împodobite cu stropi, până în bălţi şi-n lagune, şi marea înaltă prin ierburi îşi ăuie zvonul de noria, noaptea e plină de îmbobociri...

Oh dragostea mea cu gust de mare, pască-şi alţii departe de mare egloga prin fundul vâlcelor – mentă, dumbravnic şi sulfină, moleşeli de şovârv şi de albită şi unul zice de-albinărit, altul de miei şi de behăit, şi mioara miţoasă sărută glia în josul zidurilor de polen negru. Pe vremea când piersicile leagă şi legătorile sunt alese pentru vie, eu am tăiat nodul de cânepă care ţine carcasa pe rampă, în leagănul ei de lemn. Şi dragostea mea-i pe mări! şi arsura mea-i pe mări!...

Strâmte sunt corăbiile, şi strânsă legătura; şi mai strâmtă măsura ta, o trup fidel, de Amantă... Şi ce-i acest trup el însuşi, de nu formă şi chip de navă? nacelă şi navă, şi loc votiv, până la deschiderea-i mediană; croit în chip de carenă, şi pe curburi giluit,

[37] În original, *pagne* (de la span. *paño).* Fustă scurtă, înfăşurată în jurul şoldurilor ca o catrinţă, specifică zonei tropicale.

îndoind dublul arc de fildeş în voia curbelor născute din mare... Încheietorii de nave, de când lumea, au avut acest fel de a lega chila în jocul cuplelor şi varangelor.

Corabie, frumoasa mea corabie, ce se lasă pe cuplele ei şi poartă greul unei nopți de bărbat, îmi eşti corabie care porți trandafirii. Tu rumpi pe apă lanț de ofrande. Şi iată-ne, contra morții, pe drumurile de acanți negri ai mării stacojii... Imenşi zorii denumiți mări, imensă întinderea apelor, şi pe pământul făcut vis la zările noastre violete, în zări întreagă tălăzuirea ce se ridică şi îşi pune coroană de hiacinți ca un popor de amanți!

Nu-i uzurpare mai mare ca pe corabia dragostei.»

III

1 –

«...Dinții mei sunt curați sub limba ta. Tu mi te laşi pe inimă şi-mi cârmuieşti membrele. Stăpân al patului, o, dragostea mea, ca Stăpânul navei. Blândă cârma la apăsarea Stăpânului, blândă unda-n puterea lui. Şi e o alta, în mine, care geme cu greementul... Un acelaşi val prin lume, un acelaşi val până la noi, în prea departele lumii şi-al vârstei ei... Şi atâtea creste, de peste tot, care suie şi străbat până la noi...

Ah! nu-mi fi un stăpân aspru prin tăcere şi prin absență: cârmaci foarte iscusit, prea grijuliu amant! Ştiu, ai de la mine mai mult decât dăruieşti. Iubind, nu ți-ar plăcea să fii şi iubitul? Mi-e teamă, şi neliniştea sălăşluieşte în sânul meu. Câteodată, inima omului se rătăceşte în depărtări, şi sub arcul ochiului său, ca la marile bolți sihastre, vezi acel foarte mare lat de Mare în picioare la porțile Deşertului...

O, tu bântuit, ca şi marea, de lucruri mari şi depărtate, ți-am văzut sprâncenele-mpreunate țintind mai departe decât femeie. Noaptea care-o străbați nu-şi va avea ostrovul, țărmul? Cine în tine mereu se înstrăinează şi se dezice? – Dar nu, ai zâmbit, eşti tu, te-apropii de-obrajii mei, cu întreaga ta limpezime de umbrar ca de un mare destin în mers pe ape (o, mare cuprinsă deodată de strălucire între marile-i holde de mâl galben şi verde!). Şi eu, culcată pe şoldul drept, îți aud bătând sângele nomad pe sânul meu de femeie goală.

Eşti acolo, dragostea mea, şi n-am loc decât în tine. Voi ridica spre tine izvorul făpturii mele, şi-ți voi deschide noaptea mea de femeie, mai luminoasă ca noaptea ta de bărbat; şi măreția în mine de a iubi te va învăța poate mulțumirea de a fi iubit, îngăduință atunci jocurilor trupului! Prinos, prinos fi favoare de a fi! Noaptea-ți deschide o femeie: trupu-i şi porturile-i şi țărmu-i; la fel noaptea dintru-nceput unde zace orice memorie. Dragostea facă-şi din ea cuib!

...Strâmt capul meu între namile tale, strânsă fruntea mea-n cerc de fier. Şi-obrajii mei, de mâncat, ca fruct exotic; manga ovală şi galbenă, roz aprinsă, pe care în Asia alergătorii pe dalele de imperiu o depun într-o seară înainte de miezul nopții la picioarele Tronului taciturn... Limba ta mi-e în gură sălbăticiune de mare, gustul de-aramă mi-e în gură. Şi hrana noastră în noapte nu-i hrană de întuneric, nici licoarea noastră, în noapte, nu-i băutură de cisternă.

Tu-ți vei mări strânsoarea mâinilor la-ncheieturile-mi de amantă, şi-ncheieturile îmi vor fi în mâinile-ți ca-ncheieturi de mâini de atlet în faşele lor de piele. Vei duce brațele-mi înodate mai sus de fruntea mea; şi ne vom uni la fel frunțile, ca pentru

săvârşiri împreună de lucruri mari în arenă, de lucruri mari în văzul mării, şi în arenă-ți voi fi mulțimea, printre fauna zeilor tăi.

Sau libere brațele-mi!... şi mâinile-mi au învoire prin înhămarea muşchilor tăi: pe tot înaltul relief al spatelui, pe-ntregul nod mişcător al şalelor, cvadrigă în mers a forței tale ca însăşi musculatura apelor. Te voi slăvi cu mâinile, forță! şi pe tine noblețe a coastei bărbăteşti, despărțitură de cinste şi de mândrie ce mai păstrează, dezgolită, ca o amprentă de armură.

Şoimul dorinței trage de legăturile lui de piele. Iubirea cu sprâncene împreunate se încovoaie pe prada sa. Şi eu, ți-am văzut fața schimbându-se, prădătorule! cum li se-ntâmplă jefuitorilor de ofrande în temple, când cade asupra lor mânia divină... Tu zeu, musafirul nostru, în trecere, Țipar lubric al dorinței, suie în noi din nou cursul apelor. Obolul de-aramă mi-e pe limbă, marea se-aprinde în temple, şi iubirea tună şi fulgeră în scoici ca Monarhul în sălile de Consiliu.

Iubire, iubire, față străină! Cine-ți deschide-n noi căile lui de mare? Cine ia cârma, şi cu ce mâini?... Fugiți la măşti, zei vremelnici! Acoperiți exodul marilor mituri! Vara-ntreruptă de toamnă rumpe-n nisipuri încinse ouăle ei de bronz învrâstate cu aur unde cresc monştrii, eroii. Şi marea în depărtări e doar miros de aramă şi-a trup bărbătesc... Alianță de mare ni-i dragostea, care urcă la Porțile de Sare Roşie!»

2 –

«...Amant, eu nu voi zidi lăcaş pentru Amantă. Vara vânează cu lancea pe țarinile de mare. Dorința şuieră în cuibul ei. Şi eu, ca eretele dunelor, ce domneşte asupra prăzii-i, am acoperit cu umbra mea toată sticlirea trupului tău. Decret ceresc, şi care ne leagă! Iar ceasul nu-i, o trup dăruit, să ridic în mâini prinosul sânilor tăi. Un loc de fulger şi de aur ne striveşte cu slava-i! Plată de jar, nu de trandafiri... Şi-a fost provincie maritimă mai prădată, sub trandafiri, şi mai cu ştiință?

Trupul tău, oh, carne regală, îşi pârguieşte semnele Verii de mare: pătat de luni, de lunule, punctat de roşuri şi de vin rubiniu şi trecut ca nisip prin ciurul spălătorilor de aur – smălțat cu aur şi prins în ochiurile marilor mreje luminoase care atârnă în ape limpezi. Carne regală şi semnată cu semnătură divină!... De la ceafă la subțioară, la-mpunsătura pulpelor, şi de la coapsa dinăuntru la ocrul gleznelor, voi căuta, cu fața în jos, semnu-ți din naştere, tainic, printre siglele adunate ale ordinului tău natal – precum numerele stelare care urcă, seară de seară, de pe mesele submarine ca să meargă, cu-ncetineală, să se înscrie spre Vest în panegiriile Cerului.

Vara, ce-aprinde scoarțele şi răşinile, amestecă ambra de femeie cu parfumul pinilor negri. Arşiță de femeie şi roşcată de ambră îi sunt lui iulie adulmecatul şi muşcătura. Astfel zeii, cuprinşi de-o boală ce nu-i a noastră, învârt cu aur de lac în teaca lor de fete. Şi tu, încinsă într-un lichen, nu mai eşti goală: şoldul ornat cu aur şi coapsele lucioase ca nişte coapse de hopliți... Fii lăudat, mare trup învăluit în lucirea sa, marcat ca aurul cu flori de pecete al Regilor! (Şi cine n-a visat să desgolească aceste mari lingouri de aur spelb, învelite cu piele foarte moale de ciută, care spre Curți drumăresc, în cămările navelor, în fâşioarele lor de cânepă groasă şi în marile lor legături în cruce, de rogojini?)

Ah! cum Aceea ce-a băut sânge de neam regesc! galben din galben de preoteasă şi roz din rozul marilor chiupuri! Te naşti scrisă cu Semn divin. Şi ce carne perpelită la focul de viță de vie al teraselor să fi purtat mai sus mărturia? Ceafă aprinsă de iubire,

păr unde-a fost sezonul ardent, şi subțioara în friguri ca sărătură de trandafiri în străchinile de lut... Eşti ca pâinea de danie pe altar, şi porți incizia rituală întărită prin linia roşie... Eşti idolul de aramă pură, în formă de peşte, care e uns cu miere de stâncă sau de faleză... Eşti marea însăşi în luciul ei, când amiaza, puternică şi-n zbucnire, îşi revarsă uleiul lămpilor.

Eşti de asemeni sufletul nubil şi nerăbdarea focului roz în evantaiul nisipurilor; eşti aroma, şi căldura, şi favoarea nisipului, răsuflarea-i, la sărbătorile de umbră ale flăcării. Miroşi a dune nemuritoare şi-a toate malurile de obşte unde tremură visul, mac palid. Eşti exclamarea sării şi profeția sării, când marea în depărtare s-a retras pe mesele ei poroase. Eşti solzul, şi focul verde, şi năpârca focului verde, în josul şisturilor în foi de aur, acolo unde mirții şi stejarul pitic şi cerarul prundişurilor coboară la foc de mare să-şi caute pistruii...

Oh femeie şi febră făcută femeie! buze ce te-au simțit nu miros a moarte. Vie – şi cine mai cu viață? – miroşi a apă verde şi a recif, a fecioară şi-a iarbă de mare, şi coastele-ți sunt spălate spre folosul zilelor noastre. Miroşi a piatră paietată de aştri şi a bronzuri ce se-ncălzesc în desmățul apelor. Eşti piatra încununată cu alge în dosul valurilor şi ştii reversul celor mai mari tali încrustați cu var. Eşti fața scăldată-n umbră şi bunătatea gresiei. Te mişti cu ovăzul sălbatec şi meiul nisipurilor şi iarba falezelor inundate; şi suflarea ți-e în miasmele paielor spre mare, şi te mişti cu migrația nisipurilor spre mare...

Beată, mult beată, oh inimă regală! de-a găzdui atâtea zbateri de valuri, şi cu carnea mai gingaşă ca tunicile ochiului... Urmezi marea ineluctabilă şi dârză-n lucoarea ei, resimți strânsoarea incoercibilă şi – liberă, neliberă – te deschizi dilatării apelor; şi marea retractilă îşi încearcă în tine inelele-i, pupilele-i, şi ziua îngustează şi noaptea lărgeşte ochiul imens care te ocupă... Cinste! cinste complicității apelor. Nu-i pentru sufletul tău greşeală aici! Ca duhul aprig al zeului care ia-n stăpânire omul spre a se naşte din femeie şi calcă femeia în rufa ei şi în membranele-i sfârtecate, ah! ca marea însăşi mâncătoare de alge şi embrioni, şi care aruncă în adunarea Judecătorilor şi a Mumelor marile-i pungi placentare şi marile-i alge laminare, marile-i şorțuri de piele pentru Moaşe şi Jertfitori, fie ca pofta sacră să-şi întâlnească prada, şi ca Amanta răsturnată în învelişurile-i florale să-şi dăruie nopții de mare carnea-i strivită de mare plantă labiată! Nu-i pentru sufletul său greşeală aici...

Scufundare! supunere! Plăcerea sfântă te inunde, lăcaş al ei! Şi veselirea foarte vie este în carne, şi cărnii în suflet îi este acul. Ți-am văzut sticlind între dinți macul roşu al zeiței. Dragostea-n mări îşi arde corăbiile. Şi tu, tu te complaci în vivacitatea divină, cum zeii sprinteni sub apa clară, unde merg umbrele desnodându-şi centurile lor uşoare... Cinste, cinste varietății divine! Un acelaşi val prin lume, un acelaşi val cursa noastră... Strâmtă măsura, strâmtă cezura, care frânge-n mijlocu-i trupul femeii, cum metrul antic... Vei prinde aripi, desfrâu! Marea-n zvâcniri ne incită, şi mirosul căzilor ei rătăceşte în patul nostru... De-un roşu de-arici de mare odăile plăcerii.»

IV

1 –

«...Plângeri de femeie pe nisip, horcăieli de femeie-n noapte nu-s decât gânguriri de furtună în fugă deasupra apelor. Porumbei de furtună şi de faleze, şi inimă ce se frânge pe nisipuri, câtă mare e încă în fericirea în lacrimi a Amantei!... Tu Opresor care ne striveşti, ca pe cuiburi de prepelițe şi ca şuvoaie de aripi în bejenie, ne vei spune cine

ne-adună?

Mare amestecată cu vocea mea şi mare în mine amestecată întotdeauna, dragoste, dragoste, care strigă pe brizanți şi corali, veți lăsa oare har şi măsură cărnii femeii prea iubitoare?... Plângere de femeie şi vlăguită, plângere de femeie şi nerănită... prelungeşte, Stăpâne, cazna mea! Ce blândă fiară, harponită, mai drăgăstos fu pedepsită?

Femeie-s şi muritoare, în orice carne fără Amant. Pentru noi înhămarea aprigă în mers pe ape. Calce-ne cu copita, şi ne umplă de vânătăi cu pintenul navei; şi cu oiştea încrustată, de bronz, ne izbească!... Şi Amanta ține Amantul ca un popor de brute, şi Amantul ține Amanta ca un harțag de aştri. Şi trupu-mi fără ruşine se deschide Semnului[38] sacru, ca marea însăşi la săririle fulgerului.

Oh Mare, sculată-mpotriva morții! Câtă iubire în mers prin lume la întâlnirea hoardei tale! Un singur val pe cricul său!... Şi tu, Stăpânul, care comanzi, cunoşti rostul armelor noastre. Şi dragostea singură ține pe loc, ține pe tija-i cu-amenințare, înaltul val curb şi neted, cu grumaz pictat, de cobră.

Nici un flaut din Asia, umflându-şi pântecul de harbuz, n-ar domoli monstrul umflat. Ci limbă-n limbă, şi răsuflare în răsuflare, gâfâitor! fața-n şiroaie şi ochiul ros de acid, cea care singură susține disputa arzătoare, Amanta zbârlită, şi care se trage înapoi şi se încovoaie şi care înfruntă, scoate şuieru-i de amantă şi de preoteasă...

Vei lovi, lance divină? – Hatâr al monstrului, păsuirea mea! şi mai năvalnică, nerăbdarea!... Moartea cu capul pieziş tăiat, iubirea cu capul carenat îşi năpustesc limba repede. Neostoita i-e numele; şi neprihănirea ceasu-i. Percepi trăind moartea şi țârâitu-i de greier...

Vei lovi, făgăduință! – Mai prompt, o, Stăpâne, răspunsul tău, şi intimația-ți mai puternică! Vorbeşte mai tare, despot! şi mai asiduu mă asaltează: iritarea este la culme! Caută mai departe, Țipar regal: aşa fulgerul caută prin mare teaca navei...

Ai lovit, trăznet divin! – Cine scoate în mine acest foarte mare strigăt de femeie neîntârcată?... O, splendoare! o, tristețe! şi foarte înalt piaptăn de Nemuritoare încununând spuma luminoasă şi toata această culme, ce se prăvale, grapă de aur!... Eu am crezut că străbat basmul însăşi şi nepătrunsul.

Tu zeu, musafirul meu, care-ai fost aici, păstrează-ți vie în minte elicea violului. Şi ne încânte la fel acest foarte mare strigăt al sufletului nestrigat!... Moartea orbitoare şi vană se duce, cu pas de mimi, să cinstească alte paturi. Şi Marea mereu străină, însămânțată de spumă, îşi zămisleşte departe pe alte maluri caii săi de paradă...

Aceste lacrimi, iubirea mea, nu erau lacrimi de muritoare.»

*

2 –

«...Corabie ce se deschide pe chila ei, luminată de jar şi aur, coş aprins al naufragiului! o, splendoare, o, tristețe! A frecventa Ființa, şi-atât de prompt! Marea nu se mai zbate să-şi mănânce zeul...

[38] În original, Etalon, însemnând şi armăsar

Îndurare pentru Aceea care a fost acolo, şi-atât de scurt timp a fost – ah! ca şi Aceea care a băut sângele în cupele regale şi care nu-şi mai cunoaşte casta nici rangul, de-al cărei vis însă şi-aminteşte: «Am fost la moartea orbitoare şi vană, am stat de vorbă cu fulgerul fără chip; şi eu care despre mare ştiu mai mult decât muritorii, cunosc aşişderi răul străvechi în luminişu-i de foc galben. Cine visează sabia goală culcată-n apele clare n-a izgonit din poveste făcliile şi lacrimile...»

Lacrimi de-amantă, oh, rău-iubită, nu în amant îşi au izvorul. Vrăjmăşie gelosului zeu ce te culege-n braţele mele! Străină mâna ce stoarce strugurii-ntre obrajii noştri. Tu cea de obşte, trădai... Transgresiune, transgresiune, oh, tristeţe! A frecventa Fiinţa, lucru de mim. Cineva oare a vorbit? Nu se ştia face auzit. Nelocuibilul ni-i locul, şi efracţia fără urmări. Însă mândria de a trăi e în acces, nu-n folosinţă nici în avut.

...Vei renaşte, dorinţă! şi ne vei spune celălalt nume al tău. O, pasiune, cale regală, unde Regele beat se ridică purtat de Orb. Dorinţă, dorinţă, ce ne premerge şi ne asistă, e-acesta singuru-ţi nume şi nu-i altul?... O, tu, care faci să ţipe în depărtare nisipul pe nevăzute praguri, şi faci văzută pe ape apropierea soliei, tu, Precursorul şi Vestitorul, căutarea ţi-e mai întinsă şi căile-ţi, numeroase. Tu mai răsufli în faţa mea. Şi întinzându-mi arma-ţi mereu, îmi vei întinde mereu femeia pe arcul său?

*

Vârtejuri în mers ale dorinţei, şi fulgerul din tot locul roind de prevestiri. Suptul zeului puternic e pe faţa-n umflări a apelor. Marea cu mască de mihalţ nu mai urmează fundul mâhnit al lucrurilor. Dorinţă; oh Maestru, trăieşte-ţi opera!... Şi marea întortocheată a visului, cu mari cioburi de sticlă neagră, ca de lavă vitrificată, îşi cedează dălţii triedrele, cuburile!

Coboară, Sculptor, cu inimă mare – căci opera este mare – printre fiicele tale, salahorii tăi şi întregul tău nat de cariere. Revezi-ţi, o, Vis, lucrarea: nu scutul de giuvaergiu, nici oglinda de-argint cizelată unde-şi fac de cap trandafirii (leopardul în vie, fecioara călărind taurul, sau delfinul încoronat cu ciorchinii spumei),

Ci dintr-o singură masă şi dintr-un singur lignit, lucios şi negru, ca un transport de verigi de fier în gropile pline ale corăbiilor, întreg acest plex puternic de forţe şi alianţe: marea, buclele-i, sfincterii-i, şi milionu-i de guri strânse pe inelul dorinţei – sau marea fără chingi, şi în marea-i piele de iapă neagră crestată de răni: deschideri proaspete şi neruşinate!

...Iubito, am mai bune de spus, şi zeii s-au dus: cu o singură faţă şi dintr-o singură trăsătură, în dosul valurilor ei şi pe lungile-i mese lucii de grafit, în liniştirea îndepărtată a celor mai frumoase câmpuri de maci fumurii, am văzut deodată marea nemişcată, de culoarea drojdiei: marea în zare ca un Sudan visându-şi reginele negre cu fruntea punctată cu albastru...

*

...Oh, femeie înaltă în creşterea ei şi ca prinsă în cursul ei! mă voi scula încă în arme în noaptea corpului tău şi voi şiroi încă de anii tăi de mare.

Strâmt încă sufletul, la incizura trupului! Şi tu în cânt şi-n borborosiri pe ţărmul tău spinos, Sibilă deschisă-n stâncă precum fiica Eritreei – mare hidră de forţă şi de blândeţe ce-şi varsă zeul – vei mai frecventa adevărul visului: această altă mare, mai întinsă şi-apropiată, pe care nimeni n-o învaţă nici numeşte.

Urmează-ți masa, zeu de-mprumut. Îți suntem popasurile! Un acelaşi val prin lume, un acelaşi val de când Troia... Undele cresc şi se fac femeie. Marea cu pântec de ibovnică îşi frământă cu sârg prada. Şi iubirea face să cânte, şi marea să se clatine, patul de cedru, din chingi, carena curbă din încheieturi. Plin de ofrande ni-i aşternutul, şi de povara operelor...

Fecioară ţintuită pe etrava mea, ah! cum cea sortită jertfirii, eşti libaţia vinului la tăişul prorei, eşti prinosul de larg adus morţilor care-i leagănă pe cei vii: lanţul slăbit de trandafiri roşii ce se deschid pe întins de ape după riturile de adio – şi corăbiile traficantului îi vor tăia firul de balsamuri în noapte.

Dorinţă, o, Prinţ sub mască, ne-ai spus celălalt nume al tău!... Şi pentru zeu-ţi, Amantă, încă îţi şuieri şuierătura de vultur de mare. Şi pe suflarea-ţi, Amantă, te vei mai arcui pentru naşterea strigătului – pân-la ţâşnirea-i atât de dulce, ia seama, şi la vocala infimă, unde zeul pune suflet... Supunere, supunere!... Supunere încă întrebării!

Şi cine, pe-aripa ta, te-a umplut de zvon iar, şi răsturnată, ca vulturiţa, pe mănunchiu-i de spini, şi cu unghia în coasta Celui-ce-ntreabă?... O, foarte puternic rug de război pe stânca sa, îţi ţii mai sus de mare ocara-mpotriva morţii! Dragostea, marea, fie-auzite! Naştere, moarte,-n aceleaşi praştii!... Am dezlegat fulgerul, şi căutarea-i nu e-n zadar. Vei lovi, trăznet divin!... A frecventa Fiinţa nu-i amăgire. Şi amanta nu-i mim. Pom despicat al siluirii pe care-l mai suie odată fulgerul!...

– Astfel Cea care are nume loveşte la nămiezi inima apelor, în clocot: Iştar, goală şi strălucitoare, împintenată cu fulgere şi cu vulturi verzi, în marile văluri verzi ale focului ei de epave... O, splendoare, nu tristeţe! Iubire ce taie şi nu rumpe! şi inimă în sfârşit liberă de moarte!... Mi-ai dat acest foarte mare strigăt de femeie ce dăinuie deasupra apelor.»

V

1 –

«...Lângă tine-aşezată, ca vâsla pe fundul bărcii; lângă tine înfăşurată, ca vela cu verga, la picior de catarg legată... Un milion de stropi mai mult decât fericiţi, în brazda pupei şi sub chilă... Şi marea însăşi, visul nostru, ca o singură şi vastă umbelă... Şi milionu-i de capituli, de florale stând să-şi ia zborul...

Supravieţuire, o,-nţelepciune! Prospeţime de furtună, şi care se-ndepărtează, pleoape învineţite, de albastrul furtunii... Deschide-ţi palma, fericire de a fi... Şi cine apoi era acolo, care-acum nu-i decât binefacere? un pas în mine se-ndepărtează, care nu-i de muritoare. Drumeţi în zări drumăresc, pe care nu i-am interpelat. Întinde cortul spoit cu aur, oh, pură umbră de după trăire...

Şi marea aripă liniştită ce-atât de lung timp fu astfel, la pupa, mai conduce în vis, mai conduce pe ape, corpurile noastre care atât s-au iubit, inimile noastre care atât s-au robit... În zări cursa unui ultim val, înălţându-şi mai sus ofranda zăbalei... Mi-eşti dragă – eşti aici – şi toată imensa fericire de a fi, care aici fu istovită.

Mergeţi mai lin, o, curs al lucrurilor în spre sfârşit. Moartea prin moarte, navighează şi nu-i pasă de viaţă. Noaptea sărată ne poartă în flancurile ei. Şi noi slăbim strânsoarea braţelor să ascultăm în noi domnind marea fără corali nici maluri. Patimă

prea aprinsă şi prea supusă. Mii de pleoape prielnice...

Şi amanta bate din gene în tot acest loc tihnit. Marea egală mă înconjoară şi îmi deschide vârful palmierilor ei. Aud bătând seva egală şi hrănitoare a sângelui – o, vis ce-l mai alăptez! Şi buza mi-e sărată cu sarea naşterii tale, şi trupul ți-e sărat cu sarea naşterii mele... Eşti aici, dragostea mea, şi loc am numai în tine.

Surâs de-a fi în răsuflul tău, ca sub umbrarul de pânză al navei. Briza e-n tenda mică... Să-ți fiu blândețe legată şi har blând pe ape: tăcere şi veghe în veghea ta şi zvâcnire în umbra genelor tale. Pentru tine fruntea mea de femeie şi parfumul de soție la naşterea frunții; pentru mine zvâcnire foarte vie a sângelui în meduza inimii omului.

Şi sânu-mi stâng e în mâna ta, sigiliul imperiului e dosit!... Închide-ți palma, fericire de a fi... Mâna domnind pe şoldul meu stăpâneşte în depărtare întinderea unui imperiu, şi bunătatea de a iubi se-ntinde-n toate provinciile-i. Pacea apelor fie cu noi! şi deschiderea în depărtare, între zăpezi şi nisipuri, a unui mare regat de țărmuri ce îşi scaldă în valuri vitele albe.

Şi eu, ce sunt, pe fund de ape limpezi, decât plutirea înceată a unei frunze de palmier, care se leagănă, gorgonie[39]?... Ascult trăind în noapte marele lucru fără nume. Şi ghimpele spaimei nu-şi are locul în carnea mea. Piatra pragului se află de-a curmezişul pragului şi marea dincolo de piatra pragului. Moarte eretică şi vană, grațiată! Cauză câştigată, mare împăciuită. Şi favoarea în depărtare e împărțită, dragostea lacomă de bunul său.

Voi ce de moarte m-ați salvat, fiți slăviți, zei nevătămați, pentru toată această supra-de-măsură ce-a fost a noastră, şi toată această mare brazdă de dragoste pe care în mine o ați trasat, şi tot acest mare strigăt de mare pe care în mine l-ați strigat. Moartea ce-şi schimbă mantia merge să-şi hrănească în depărtare poporul de credincioşi. Însămânțată cu spumă îşi strânge în depărtare, pentru noi, caii de paradă. Şi tu, care mi-eşti dragă, eşti aci. Trupul meu., inima-mi, libere de moarte, ia-le în pază şi în grijă...

*

Obloane lăsate şi focuri stinse, casa-n lambriuri navighează ca o triremă, şi sub streaşină de şindrilă înşiruirea căpriorilor e ca un rând de vâsle egale gata de zbor. A zbura! A zbura cu firul de fildeş ce leagă velele... Briza e proaspătă în storuri, şi spune un nume mai proaspăt ca Anchise; şi casa respiră în despărțiturile-i de paie... O, gust al sufletului prea zvânturat, zi-ne drumul ce-l urmezi, şi ce triremă fericită urneşti însuți spre aurora. Cine atunci în noi e la drum, ce n-are vase pe mare? Trăirea nu-şi va avea sfârşit? Nu moară nimeni care să nu fi fost iubit!

Noi care trecem mările pe patul nostru fără vâsle nici catarge cunoaştem, şi că n-are sfârşit, această curgere a lucrurilor cu drum de-ntoarcere. Iubire şi mare şi căi de mare... Luna joasă umple lămpile, salinele. Am văzut lunecând în persienele noastre lama ei vie de vânzătoare de stridii... Ori poate-i steaua Belus care cuibează în palmieri, şi răcoreşte noaptea de vară cu clocirile-i de sloiuri albastre. Tălpi goale atunci, pe galeriile de lemn şi pe dalajul din fața pragului... Eu am văzut deschizându-se noaptea dintâi şi întregu-i albastru de perlă adevărată.

Pământul şi cerbii-i negri coboară la mâlurile de mare joasă. Şi marea desculță se depărtează pe nisipuri. Continente cu tiv de aur călătoresc în nimbul lor. Mărite

[39] Sau hidră (animal celenteral coralier, formând colonii arborescente ce aduc cu capul unei Gorgone).

insulele, cedează colecției de medalii a plajelor marile monezi late de lemn neted sau de piele; şi silicvele întredeschise, în formă de carene, ce şi-au golit alveolele, căucele, îşi arată membranele albe şi uscate ca bănci de vâslaşi. Semințele plutitoare se-ngroapă-n locul de acostaj. Se vor naşte copaci pentru ebenişti.

Oh, şedere, oh, branchii între marea lucrurilor şi mine... Ce-i toată această lume de necunoscut unde iubim, printre atâtea văluriri scufundate, ca pe coamele-n flori târzii ale pădurilor inundate?... În noaptea asta, steaua e dublă şi creşte deasupra apelor. Foarte mari aştri şiroitori ies din mare ca săbii goale, fără gardă nici mâner; şi marea ne-aruncă-napoi fierul luptătorului. Companii fără arme se resfiră-n grădinile de piatră, ca la ieşiri de mari praznice interrasiale ce le plăceau cuceritorilor fericiți, logoditori de popoare de-a lungul plajelor.

Va ploua înaintea zilei. Noaptea-şi sfâşie faşele. Şi pe nisipurile ciugulite nimeni nu va descifra scrisul. Piatra pragului se acoperă de vrejuri pale, de prevestiri. Animalele zeificate se trezesc în urne. Se fac horoscoapele. Mare împăciuită, cauză câştigată. Şi aburii de mare asediază gura cisternelor, şi în vechile zidării legate cu mâl de mare se lățesc petele infecției divine, înaltele pietre albe, lipite, le ling caprele. Fugit chinul, migrator! Şi eu iubesc; şi eşti aici. Nu-i siguranță mai mare ca pe corabia dragostei.

...Iată briza de dinaintea ploii! Auzi căderea, pe-acoperiş, de nuci mărunte de palmier. Vor fi strânse în scocuri, pentru găteala zilei, şi-o să-ți arăt cum încălțate cu corn sau poate cu fildeş, țintate cu scoici sau cu unghii, poartă turban după moda Indiilor... Briza de mare e pe stânci, vinul de palmier e în palmieri. Şi acest zgomot, e ploaia... Nu zăngăniri de arme mişcate-n rastelul palmierilor. Ce alt suflet, deodată, bate din aripi, şi captiv, în tapetele noastre de paie cu şipci de trestie – cum sunt velele, ni se spune, ale înaltelor jonci de Asia?

...Plouă peste terase şi-acoperişuri canelate: țigle atunci de culoarea cornului şi-a nucşoarei, culoarea pietrelor sonore pentru tobe şi țambale uşoare. Chiupul de lut e sub streaşină, iar şoldul i-e fericit. Răpăiala de mare e pe dalaj şi pe piatra pragului; e în străchinile de-afară şi în bărdacele lustruite cu dosuri de Nubiene. Se va spăla în ele Amanta de noaptea-i de amantă; îşi va spăla-n ele şoldurile, apoi pieptul şi fața, îşi va spăla-n ele coapsele până la vintre şi pliul vintrelor. Steaua şi ea s-o spăla în ele, venită ultima şi târziu înțărcată.

...A plouat, este ziuă. Lună culoarea alunii. Iar cerul la răsărit primeşte culoarea lişiței. La tot harul, bun venit! Zorii de Vară-s, pe mare, primul pas de amantă goală în afara rufei sale călcate-n picioare. Ieşit din mare, şi prin femei, acest trup de femeie născut din femeie... Ş; cea care pentru noapte-şi păstrase perlele născute din mare se va mai înrudi cu veacul coralului... Şi poate că n-a plouat: atât de dulce, oh, ploaie, ți-a fost sosirea... Şi cine nu s-ar îndoi, dacă n-ar fi această subțire dâră de semne pe nisipuri, ca de subțiri vânătăi pe şoldul tinerelor mame?

*

Dimineață spălată precum soția. Şi culoarea redată lumii; mijlocitoare şi curtezană. Marea e-aici, care nu mai e vis. Şi de slăvire aibă parte! ca marea însăşi din nămiezi, cea care-şi spală puii de lei după piperul în floare... Eu ştiu că un nat mărunt, de meduze, ca ovare, ca mitre, de-acum umplu noaptea limanurilor dezvăluite. Şi strugurele de mare e cercetat de mici rozătoare nocturne. Foarte mari arbori aromitori se întorc grațios spre mare. Şi toată fauna parazită se țesală la limba lagunelor. Şi marea rostogoleşte până la noi păpuşile-i rotunde de mărgean alb. Căutătorii de chihlimbar cenuşiu, pe caii-n buestru, străbat singuri foarte lungile plaje primenite. Strângătorii de

prepelițe se încovoaie spre grote şi-n scobiturile țărmului.

Şi se mai strâng, pentru curțile templelor şi pentru locuri de sihăstrie, micile alge uscate, de aşternut, zise posidonii. Şi alegătoarele de linte, sub cosoroace de frunziş lungi, prânzesc pe treptele de piatră şi pe pragurile de piatră ca nişte tejghele. La vârfuri de insule sunt rândunele de mare care fac casă bună cu coțofana de mare. Şi acul magnetic al fericirii ține pe nisipurile scufundate greaua-i săgeată de aur masiv. Un peşte albastru, de un albastru al argintarilor, bătând în verde de malahit pe plac marilor Nomazi, vâsleşte singur, în apă liberă, ca un vas de ofrandă...

Bun venit! bun venit! la toți oaspeții noştri – o, Consângeni!... Spre toți se-ntindă aceiaşi lauri!... Şi tu, care mi-eşti dragă, eşti aici. Pacea apelor fie cu noi!... şi somnul, la fel, ce se deschide, pentru amantă, la dojana amiezii...

Nu-i siguranță mai mare ca-n somnul Amantei.»

*

2 –

«...Singurătate, oh, inimă de om! Cea care adoarme pe umăru-mi stâng oare ştie întregul haos al visului? Singurătate şi întuneric la marele ceas de amiază al omului... Ci şi izvor ascuns pentru amantă – ca izvorul sub mare unde se mişcă acest puțin de nisip şi aur...

Te vei retrage, dorință, ca să cunosc şi această frunte de femeie desgolită. Dulce femeia, nărilor omului, şi dulce ghiarelor spiritului... Oh, gust al sufletului prea zvânturat, ne vei spune ce mal urmezi, şi dacă-ți trebuie, favoare, acest grumaz mlădiu de femeie până la noi?

Cea care se revarsă-n suflarea mea şi îmi şuieră în obraji ăst şuierat neprihănit şi copilăresc, îmi deschide cărarea harului ei, şi, de la buza-i foarte supusă la fruntea-i de diva[40], mai dezbrăcată decât femeie, îşi dăruie fața de taină ca fața ascunsă a lunilor satelite.

Oh, din fețele toate plăcute la privit, cea mai plăcută de pândit... La curatul oval de blândețe unde atâta har e de față, ce alt har, mai îndepărtat, ne vorbeşte de femeie mai mult ca femeia? Şi de cine alt miluiți, dobândim de la femeie, această favoare de a iubi?

Savoare de fată mare în amantă, favoare de amantă în femeie, şi tu parfum de soție la naşterea frunții, oh, femeie prinsă-n aroma ei şi femeie prinsă-n esența ei, buze ce te-au simțit nu mai miros a moarte... Incoruptibil, o, har, cu mult mai mult decât trandafirul captiv în lampă...

Şi prin tine, aurul se-aprinde în fruct, iar carnea ne spune, nemuritoare, inima-i de şofran rozaliu, şi prin tine, apa nocturnă păstrează prezență şi gust de suflet, ca la-nvelişurile albe, fără prihană, ale marilor frunze faraonice, de palmieri, în chiar locul prea-curat şi prea-mătăsos al smulgerii lor.

*

...O, tu care mergi, în somn, repudiind partea-ți pieritoare,

[40] Zeiță, în sanscrită *(deva).* S-a preferat apropierea de cronicăreseul (slavon?) *divă* (cu sensul de minune, ceva nemaivăzut etc).

În Răsărit mi-eşti făgăduinţă, şi ce pe mări va fi ţinută, mi-eşti ciudăţenia în vela şi în velinul visului, şi oscilezi odată cu verga pe marele arc al cerului de culoarea roşioarei roz. Sau mai bine, eşti însăşi vela, lucrarea ei şi ideea-i pură – speculaţie mult castă a spiritului pe suprafaţa velelor şi planul velelor...

Mi-eşti lamura dinspre ziuă şi noutatea zilei, mi-eşti prospeţime de mare şi prospeţime de zori sub laptele Vărsătorului, când cea dintâi înnorare viorie se oglindeşte-n oglinda de apă a plajelor, şi Steaua verde a dimineţii, Prinţesă-nzestrată a zilei, coboară, şi desculţă, treptele verzi ale cerului spre-a milui copilăria cu fruntea-n zulufi a mării...

Mi-eşti străvezimea trezirii şi presimţirea visului, eşti nevăzutul izvorului la zvâcnirea lui, ca nevăzutul flăcării, şi esenţa ei, în locul foarte pur şi fără greşeală unde inima plăpândă a flăcării e un inel de blândeţe...

Eşti mâncătoare de petale şi carne de narcişi ai dunelor, ai gustat sarea în pălmile Amantului şi l-ai nutrit cu orez din orezăriile tale. Eşti curăţia fructului pe pământul străin; spicul cules la Barbar; bob semănat pe coasta pustie pentru drumul de-ntoarcere...

Oh, femeie luată de cursul ei, şi care-ntre braţele-mi te retragi precum noaptea izvoarelor, cine în mine, coboară, atunci, fluviul slăbiciunii tale? Mi-eşti fluviul, îmi eşti marea? sau poate fluviul în mare? Mi-eşti marea, aceeaşi, rătăcitoare – sau nimeni, acelaşi, amestecându-se, niciodată de două ori nu s-a amestecat?...

Fericită linia curbă ce se înscrie în desfătarea pură a amantei.

*

...Cea care se revarsă peste umăru-mi stâng şi umple toarta braţului meu, snop aromat şi mlădiu, nelegat (şi mătăsoasă fu mult povestea, la atingerea acestor tâmple fericite),

Cea care se odihneşte pe şoldu-i drept, cu faţa-nfundată-n mine (şi mari vase drumeţesc astfel, pe-afetul lor dintr-un lemn foarte moale şi pe şeile lor de fetru alb),

Cea care-n vis se frământă în contra creşterii umbrelor (şi am întins tenda mică în contra burei de mare şi a rouăi de noapte, vela se află îndreptată către mai clarul apelor),

Aceea, mai blândă decât blândeţea în inima omului fără alianţă, mi-este povară, oh, femeie, mai uşoară decât o încărcătură de mirodenii, de aromate – sămânţă mult preţioasă şi fraht incoruptibil în vasul braţelor...

*

Umblaţi mai încet, oh, paşi ai orelor pe acoperiş, ca tălpi de femeie desculţă pe punte. Laptele cerului dă în mare, şi-i o blândeţe de aurora încă sub laptele Vărsătorului.

Veghez singur şi-ngrijorat: purtător de femeie şi de miere a femeii, ca vas purtător de grâu de Africa sau de vinuri de Betica[41]. Şi e priveghi încă-n Est, ora poroasă în aşteptarea noastră.

[41] Denumirea antică a Spaniei meridionale traversată de râul Betis.

Cariul morții e-n lemnul patului, şi în chila corăbiei. Ci iubirea toacă mai tare-n lambriurile visului. Şi eu aud sfâşiindu-se noaptea în ascuțişul unei prore.

Cum marea de iunie respiră în odăi – şi amanta bate din gene sub biciul visului – iată marea însăşi în floare sub primul ropot al zilei.

Ştiu, am văzut: amestecată cu ierburi şi uleiuri sfinte, între marile-i nalbe negre dilatate şi aflorimentele-i de prăpastie scânteindu-şi, legănându-şi, presându-şi masa fericită a frunzişurilor,

Şi dintr-o singură vălurire prea bogată, ca dintr-un singur pas de Culegătoare de struguri, pripit călcată, toată marea în darn călcată, şi ce se-afundă şi se ridică, alăptare foarte înceată la sânul însuşi al Ființei, constanața sa...

Briza de Est e pe apa nouă, încreștire de trup de nou-născut. Luna joasă pe dune urmăreşte în depărtare vidrele albe ale copilăriei. Şi noaptea îşi ține mâinile-i de femeie în mâinile noastre...

Cea care-n zi mai dormitează, noaptea de mare-i pe fața sa, oglindă a unor zori fără chip. Şi eu pe malu-i veghez, ros de un astru de blândețe... Voi avea pentru cea care nu aude

vorbe ce nu sunt vorbe de om.

*

...Oh, Călătoare până la mine din noaptea ta de femeie, şi ce te trezeşti în mâini profane, ca fiică de nemuritoare scoasă afară de subsuori din spuma mumă, mi-eşti cine alta în zi şi-n toată această înnegrire a ființei, coaja sa?

Te năşteai, eu pândeam... Tu somnoroasă lungită sub ghemul brațelor tale şi sub scutul sânilor tăi, surâdeai, de rău păzită, mâinilor mele încredințată, ca fiică de neam mare pe care face s-o treci mările – şi iată, te trezeşti, cu fruntea-nsemnată de cuta sfântă; şi ce piază până la tine-şi mai taie drum de brânduşi?

Te potoleşte, inimă-n freamăt! Pericol nu-i nici amenințare. Pe slăbiciunea ta am clădit, pe harul tău am alcătuit. Neatârnarea iubirii se exercită în sfârşit împotriva-ndoielii şi arguției. Şi nu eşti dintre acelea în care vocea de mare s-a făcut auzită? „Nimeni nu-şi scalde teama-n oglinda apelor mele!"

Afară, cerul se-aeriseşte cu branhiile-i de sare. Noaptea de vară îşi strânge pânzele şi îşi pune la adăpost şirul de bărci greate cu aripi. Luna se-alină în vinul de nalbe. Şi slujitoarea răsturnată pe rogojinile ei de papură găzduieşte-n adânc de golf arătările cereşti pe drum de înec.

Aurora, pe urma forjelor; prin departe oraşul şi-ntregul său popor cu ochii-n cearcăn ca morții. Vasele prind a vira ancora. Gărzile au slăbit lanțurile de intrare în port. Şi lămpaşele de corn se sting prin magherniți.

Bună primire vă fie dată, oh, prime valuri în ospeție, care faceți să se mişte navele-n darse şi catargele-n fund de port ca săgeți în tolbă. Morții de moarte năpraznică pogoară pe estuare cu zambile de apă. Copilăria şi câinii-galbeni lasă familiile. Şi marea lui Iason îşi hrăneşte în depărtare plantele ei carnivore...

Iubire, oh, har redobândit sub dojana amiezii... Nu mă lipsi, limpezime! de această favoare, în totul, de a iubi, ca de suflu în pânze... Strâmte sunt corăbiile, strâmt aşternutul nostru. Şi cum atât de mult timp, în noapte, am îndoit arcul tandreței, vom păstra oare contra zilei această-ndoire a trupului şi a umărului care întârzie să se destindă,

cum li se-ntâmplă celor ce mult timp au fost în căuşul navelor foarte fidele?...»

VI

1 –

«...Puțin înaintea zorilor şi spadelor zilei, când rouă de mare unge marmorile şi bronzurile, şi lătratul pierdut al taberelor fărâmițează trandafirii în oraş, te-am văzut, vegheai, şi m-am prefăcut că dorm.

Cine în tine atunci se înstrăinează, odată cu ziua? Şi sălaşul, ți-e, unde, atunci? Vei pleca mâine fără mine pe marea străină? Cine atunci, gazda-ți, departe de mine? Sau ce Pilot tăcut suie singur la bordul tău, din acea parte de mare unde nu se acostează?

Tu, pe care te-am văzut crescându-mi dincolo de şold, ca strajă aplecată peste bordul falezelor, tu nu ştii, tu n-ai văzut, fața-ți de acvilă pribeagă. Pasărea-n chipul tău sculptată va străpunge masca amantului?

Eşti atunci cine, Stăpânule nou? Tinzând spre ce, care mi-e oprit? şi pe ce țărm al sufletului înălțându-te, ca un prinț barbar pe grămada-i de şei; sau ca un altul, la femei, adulmecând acreala armelor?

Cum să iubeşti, cu iubire de femeie, pe cel pentru care nimeni nu poate nimic? Şi de iubire ce-ar şti, cine ştie doar să pândească, la miracolul frunții, acest unic noroc de femeie, dat s-o stârnească?

Iată. Vântul se înalță. Şi țesala atletului de-acum fuge pe apa vie. Marea în arme, dând porunci!... Nu-i iubire atât de mare care să nu chibzuiască fapta? – iubire, iubire care atât de mare nu-i, ca în timpul când dezertează...

Vulturii-n astă noapte nu erau în armată. Tresărire de arme sub nisip şi sub piatra pragului... Şi mereu, la uşa ta, acelaşi val nechezând, cu-acelaşi gest închinând în cele două frâie-ale lui înalt ținute, acelaşi spectru de-naltă zăbală!

De la mare, la fel, ştiai? ne soseşte câteodată marea spaimă de a trăi. Şi neliniştea atunci e în sânul de femeie ca vipera cu corn a nisipurilor... Corlă a inimii, temeri de amantă, nu-i pericol mai mare ca-n somnul Amantei.

Cel care trece, în noapte, peste duna trupului meu spre a se duce, cu capul gol, să-l întrebe de pe terase pe Marte roşietic şi puternic ca o lanternă în mers pe mare, eu zic că nu-i are femeii deprinderea nici grija...

*

...Singurătate, oh, inimă de om! largul mării în tine purtat va hrăni mai mult ca un

vis? Noaptea de alabastru îşi deschidea tristeții urnele şi în cămările închise ale inimii tale am văzut fugind lămpile fără paznice.

Unde eşti? spune visul. Şi nu stăpâneşti răspuns: proptit în durerea ta ca un fiu de Navarc, despuiat de corăbii, care-a clădit cu vedere spre mare pe coasta pustie – şi patul său dă, cu toate obloanele deschise, spre-ntinderea apelor.

Unde eşti? spune visul. Şi trăieşti în depărtare, vezi linia aceasta, în depărtare, care se mişcă strigând demență: marea în depărtare, cu suflet schimbător, ca o armată fără stăpân, înțesată de prezicători... Şi eu, ce mai ştiu eu despre drumurile până la tine?

Nu-mi fi Stăpân aspru, prin tăcere şi prin absență. Oh, chip iubitor, departe de prag... Unde te lupți aşa departe, că nu-s şi eu? în ce scop, ce nu-i al meu? Şi armele-ți, care sunt, cărora nu eu le-am spălat fața?

Mă tem, şi-mi lipseşti. Soția e singură şi primejduită, amanta hulită. Unde trimişii-ți, gărzile? Femeia părăsită, va fi şi trădată?... Cine-mpresoară din mare? Uneltirea e-n plină mare. Ai stricat învoiala. Şi atunci cine strecoară-n piață Străina? – Marea e-aici, care nu-şi spune numele. Şi dă ocol casei. Împresurarea, ca şi sfârşită. Mulțimea e în odăi. Soția nu mai este ferită de pângărire...Şi nu-i, pe pragul nostru, pas de doică nici de bunică, dar au chemat Vrăjitoarea – cea pe care o treci prin bucătării şi prin cartierul vânzătoarelor de scoici. Deschidă-şi venele în odaie şi nu-ți atingă patul! Mare, adulteră şi vrăjitoare, care-şi desface spre tine fustele verzi şi-mi îmbie să beau băuturile-i verzi. Şi ne scăldăm, complici amândoi, în ochii-i verzi de Tesaliană – amenințare şi blam pentru Amantă...

Zei milostivi, zei ai gliei! nu veți lua împotriva Mării partea Amantei? Şi, tu, inimă de om nu aspru, fie ca slava să ierte şi forța ta!

*

...Tu, de mine văzut dormind în moleşeala mea de femeie, ca un nomad învelit în lâna-i strâmtă, să-ți aminteşti, o, amant, de toate odăile deschise spre mare unde am iubit.

Paturile noastre răvăşite, inimile noastre dezvăluite, visează la toată zbaterea de furtună şi de mare înfuriată ce ne-a fost sângele în căutarea mărturisirii; la toți aştri mistuiți pe care-i purtam în mare înaintea zilei, mergând desculți printre mirți ca ucigaşi sacri cu mâini însângerate de aezi; la atâtea luni istovite pe care le aruncam, din înaltul capurilor, în zborul pescăruşilor gunoieri.

A iubi e de-asemeni faptă! Iau martor moartea, pe care singură dragostea o înfruntă. Şi fruntea ni-e-mpodobită cu sarea roşie a celor vii. Iubite, nu te du în acea parte a oraşelor unde bătrânii într-o zi îți împletesc din pai coroanele. Faimă nici forță nu se clădesc decât la-nălțimea inimii omului. Şi dragostea în pustiu cere mai multă purpură decât îmbracă prăbuşirea Imperiilor.

Nici te îndepărta de mine pe marea nesigură. Nu afli mare, ceas, faptă unde să nu poată să trăiască femeie, slujnica ta. Şi femeia e în om, şi în om este marea, şi iubirea departe de moarte, pe orice mare navighează. Dar noi, ce ştim noi despre forțele ce ne leagă?... Asculți aripa mea bătând în aripa ta, captivă – chemare spre vultur dinspre soața-i neînțărcată!

Mi-e teamă, şi mi-a fost frig. Fii cu mine în contra nopții frigului – ca la movila Regilor, cu fața spre mare, şi pentru ritul solstițiului, astrul roşu legat de preot la stâlpul de piatră neagră găurit... Mă ține mai strâns în contra-ndoielii şi refluxului de moarte. Priveşte-mă, Puternice! în acest loc princiar al frunții, între ochi, unde c-un foarte-ascuțit penel se fixează roşul de chinovar al sacrului.

Năimit zeul! şi credință jurată!... Nu te îndepărta. Fii aici! Nimeni în tine viseze nici se-nstrăine! Şi cea veghindu-şi pe şoldul drept veghea ei de muritoare, se va mai ridica lângă om pentru acel mare râs de nemuritori ce ne lega pe amândoi de răsfirarea apelor... Şi ruga mea către zeii muți: un acelaşi lat de mare, în acelaşi lat de vis, ne unească-ntr-o zi, cu aceeaşi moarte!

Nu-i faptă mai mare, nici trufaşă, ca pe corabia dragostei.»

*

2 –

«...Arme rupte-n adânc de zori – o, splendoare! o, tristețe! – şi mare, în zări, ineligibilă... Un om a văzut vase de aur în mâna săracilor. Şi eu rătăceam în acelaşi vis, de-a lungul strâmtului mal omenesc.

Nici trădător, nici sperjur. N-ai teamă. Vasul ce poartă femeie nu-i vas părăsit de bărbat. Şi ruga mea la zeii de mare: păstrați, o, zei! încrucişată cu femeie, spada prea castă a inimii omului!

Iubită, mi-i rasa aspră... Şi marea-ntre noi nu pune zăgaz... Vom merge pe marea de foarte aspre duhniri, cu obolul de aramă-ntre dinți. Dragostea e pe mare, unde sunt viile cele mai verzi; şi zeii fug spre strugurii verzi, taurii cu ochi verzi împovărați de cele mai frumoase fete ale pământului.

Îmi voi spăla acolo straiele de nomad, şi-această inimă de om prea bântuită. Şi orele-n larg ne fie de să doreşti să li te rogi: ca fiice de neam înalt când se îmbarcă fără slujnice – purtări fireşti şi ton ridicat, cinste şi har şi învăpăiat suflet.

Amanți, noi nu suntem lume de plug nici argați de țarini. Pentru noi valul înalt şi liber pe care nimeni nu-l înhamă nici îl sileşte. Şi pentru noi, pe apa nouă, toată noutatea de a trăi, şi toată marea prospețime de a fi... O, zei, care în noapte ne vedeți fețele la vedere, voi n-ați văzut fețe pictate nici măşti!

*

Când vom fi ridicat spadele noastre din lemn subțire, un secol întreg al dramei îşi va fi întins pânzele noi. Cineva în sfârşit s-a făcut auzit! Ce nechezat de armăsar alb a făcut să fugă, cu briza, acest fior foarte mare de amantă pe rochia apelor?

Vom coborî în golfulețele pe jumătate închise unde-s scăldate dimineața vitele tinere înfierbântate, încă vâscoase de cel dintâi flux de sevă vaginală. Şi-o să-notăm încă alături, înainte de-a ridica ancora, pe străfunduri de apă clară, pardosite cu-azur şi aur, unde merg umbrele noastre pierzându-se în acelaşi lat de vis.

Vântul se scoală. Grăbeşte-te. Vela bate-n lungul catargului. Onoarea e-n pânze; şi nerăbdarea pe ape ca febră a sângelui. Briza îşi duce-n albastrul largului năpârcile de

apă verde. Şi pilotu-şi citeşte ruta între marile pete de noapte mov, culoare de cearcăn şi vânătaie.

...Iubitelor, eu atât am visat la mare pe toate paturile noastre de amanți şi-atâta timp şi-a târât Intrusa pe pragurile noastre straiul ei de străină, ca roți de fustă pe sub porți... Ah! un singur val prin lume, un acelaşi val, pe toate, vă adune, laolaltă, soațe şi fiice de orice rang, vii sau moarte, de orice sânge!

*

...Şi marea, de pretutindeni, ne vine, de-un stat de om, presând, înălțând roiul strâns, de tinere valuri, ca o mie de capete de mirese ...Trandafiri, spune basmul, trandafiri ce vă aprindeați în mâinile Răpitorului, mi-o veți pizmui pe Aceea ce trece cu mine poarta de var nestins, pe scara portului?

...Din mai bunul boabelor noastre, din mai bunul roadelor noastre, fu carnea aceasta, oh, femeie, plămădită. Sările negre-ale gliei îi mai ning genele-mpreunate. Spirt aromat de levănțică, ape de chitră cu lămâie ne vor spune pe mări mai bine sufletul ei de sare verde. Şi iubirea pe punte încalță sandale de piele roşie... «Ayah! capra de bord, vă va da laptele ...Maimuța v-a luat perlele-n vârful catargelor...

– Muritoare? Ah! mai iubită fiindcă-n primejdie!... Tu nu ştii, tu nu ştii, oh, Parcă, acel preț pe care-l are, pentru inima omului, foarte tainic, întâiul rid de femeie în mai-de-prețul frunții senine. «Păstrează-ți», spunea bărbatul din poveste, «păstrează-ți», o, Nimfă nemuritoare, oferta de nemurire. Ostrovul tău nu-i al meu, unde copacul nu-şi pierde frunzele; nici patul tău nu mă-mbată, unde omul nu-şi înfruntă ursita».

Mai bine patul omenesc, onorat de moarte!... Voi istovi drum de muritor – soartă de valuri şi urgii – şi voi păzi de ghimpele rău pe Cea pitită subt pânza mea. Mâini pieritoare, mâini sfinte! voi înnoiți pentru mine vrednicia de a învinge. Iubind, merg unde merge moartea zvânturată şi vană. O liber râs al Amanților, şi semeția de trai înalt, ca pe marea înşelătoare şi scurtă, acest mare freamăt de cinste unde tropotă vela sub franjurii ei!...

*

...Timp bun pe mare, două dungi pure pe fruntea nespus de pură, şi mare binefacere de amantă pe ape. Cea a cărei inimă hrăneşte neprihănirea zilei şi duce la sărăcime bolul ei de blândețe; cea care-şi duce dragostea ca o uitare de lămpi în plină zi; cea care-a spus în mine adevărul, şi care mă va răscumpăra din mâna Berberului, aceea, mai tare ca blândețea, mi-a spus de femeie mai mult ca femeia. Şi marea între noi ține o castă înaltă de muritori.

Strâmte sunt corăbiile, strâmt aşternutul nostru. Şi prin tine, inimă-n flăcări, toată-ngustimea de a iubi, şi prin tine inimă-n larmă, tot ce-i dincolo de a iubi. Ascultă cum şuieră mai înalt decât marea hoarda de aripi în migrație. Şi tu forță nouă, foc mai înalt decât a iubi, ce altă mare ne deschizi unde corăbiile-s de prisos? (Astfel am văzut odată, între insule, migrația arzând, de albine, şi ce tăia drumul navei, legând o clipă de catarge, prin înalt, roiul sălbatic al unui suflet prea numeros, în căutare de-un loc al său...)

Amanți cumpliți şi de taină, o, liniştiți Amanți, o, voi de nici un somn pângăriți, Marea vă aibă-n puterea ei!... Lumea aleargă la înnoirea-i din temelii – sfâşiere de înțelepți la proră, sămânță de fulgere pe toate crestele, şi toată voioasa despletire a

dramei fără greş. Pentru noi marea înveterată a visului, zis real, şi marile-i căi de imperiu purtând departe alianța, şi marile-i legi de ireverență purtând departe revelație; pentru noi, oh, chip prea prădalnic, imensul stup al viitorului, mai bogat în alveole decât falezele găurite de idoli ai Pustiei. Şi aşteptarea nu ne e-n van, şi prinosul e de femeie!...

Amanți! Amanți unde ni-s perechile? Înaintăm, cu fața spre noapte, cu un astru pe umăr precum uliul Regilor! În urma noastră toată această dâră ce creşte şi se-alăptează încă la pupa, amintire în fugă şi cale sacră. Şi întorcându-ne iarăşi spre pământul rămas în urmă şi spre norodu-i de stâlpi, îi strigăm, oh, pământ, puțina noastră credință în datina lui şi în tihna lui; şi nu-i pentru noi, pe mare, cenuşă nici pulbere în mâinile-ndrituitului.

Nici unei slujbe nu-i ştim povara, de nimeni acreditați – nici prinți nici trimişi de Imperiu la capăt de peninsule, să asistăm în mare Astrul regal la apusul său; ci singuri şi liberi, fără zălog nici garanție, şi fără parte de mărturie... O triremă de aur navighează, seară de seară, spre acea groapă de splendoare unde-s vărsate uitării toate epavele istoriei şi vesela pictată a vârstelor moarte. Zeii merg goi la lucrarea lor. Marea cu torțe fără număr înalță pentru noi splendoare nouă, ca solz de peşte negru.

Amanți! Amanți! Cine ne ştie căile?... În Oraş vor spune: «Căutați-i! Se rătăcesc! Şi lipsa lor ne e pagubă». Iar noi: «Unde greşeala? Zeii orbesc pe apa neagră. Fericiți rătăciții pe mare! Şi despre mare la fel se spună: fericită rătăcita! ...Un acelaşi val prin lume, un acelaşi val printre noi, înălțând, rotind hidra îndrăgostită de propria-i forță... Şi de la călcâiul divin, această zvâcnire foarte puternică, şi care totul cuprinde...Iubire şi mare de acelaşi pat, iubire şi mare în acelaşi pat...

Cinste, cinste veracității divine! Şi lungă aducere aminte pe mare poporului în arme al Amanților!»

VII

Iarna sosită, marea vânând, noaptea suie estuarele, şi velierele de ofrandă se leagănă la bolțile sanctuarelor. Călăreții în Est au apărut pe caii lor de culoare de păr de lup. Cotigile încărcate cu ierburi amare se ridică în țarini. Şi vasele pe uscat sunt vizitate de mici vidre de țărm. Străinii veniți din mare vor fi supuşi censului.

Iubito, ți-am văzut ochii scrişi de mare, cum sunt ochii Egipțienei. Şi luntrile de agrement sunt aduse sub portice, pe aleile tivite cu scoici, cu cochilii; şi terasele despărțite sunt năpădite de o ivire târzie de mici crini ai nisipurilor. Furtuna-şi înnoadă robele negre şi cerul îşi trage ancorele. Locuințele înalte pe capuri sunt proptite cu bârne. Sunt duse-n case coliviile cu păsări pitice.

*

Iarna sosită, marea departe, pământul ne-arată rotulele-i. Se fierb smoala şi catranu-n căldări de tuci. E vremea, o, Cetăți, de-a orna porțile Cibelei cu embleme în chip de navă. Şi a venit la fel vremea de serbat fierul pe nicovala cu două coarne. Marea e-n cerul oamenilor şi în migrarea acoperişurilor. Frânghierii dau înapoi în spre şanțurile portului şi cârmacii fără nave îşi reazemă cotul de mesele tavernelor, geografii strâng date despre drumurile de coastă. Magistratul pentru străini vă va spune cuibul Amanților?

O, încă vis, zi adevărul. Livrările de lemn de epavă trec porțile oraşului. Stăpânii caselor fac provizii de sare. Fetele de neam mare se primenesc dinaintea vetrei şi flacăra galbenă bate din aripi ca o pasăre hrăpitoare într-o cuşcă de fier. Se ard în odăi, pe

lopeți, foi de scorțişoară. Şi traficul de mare îşi varsă numerarul la cursul băncilor de familie, animalele de povară adulmecă bronzul fântânilor – zăngănit de aliaje, abacuri şi socotitoare în dosul uşilor zăbrelite – şi iată o sentență în chip încă de nacelă sau de pantof de femeie... La mărturia monedelor se luminează istoria şi cronica.

*

Iarna sosită, muştele moarte, se scot din cuferele de teatru marile stofe verzi cu motive de-un roşu aprins. Îngrijitoarele morților se-nchiriază în teatre cu figuranții. Şi marea cu duhniri de latrine mai scaldă unghiul vechilor ziduri. Mulțimea calcă, amestecată cu oase, încă-n troznirea scoicilor de septembrie... Iubită, ce altă mare-n noi se scufundă şi îşi închide trandafirul de iarba-nebunilor? Petele galbene ale verii se vor şterge de pe fruntea femeilor? Iată venind fondul lucrurilor: tobe de orbi pe străduțe şi praf pe zidurile în lungul cărora vezi săracul. Mulțimea-i deşartă, şi ora deşartă, unde merg oamenii fără vase.

O, încă vis, zi adevărul. Iarna sosită, astrele tari, Oraşul luceşte cu toate luminile. Noaptea e patima bărbaților. Se vorbeşte cu voce tare prin curți. Aspida lămpilor e-n odăi, torța hulpavă-n veriga-i de fier. Şi femeile sunt pictate pentru noapte cu-n roşu pal de mărgean. Scrişi de mare, ochii lor beți. Şi cele ce se deschid, în odăi, între genunchii lor de aur, înalță nopții o plângere foarte dulce, amintire şi mare a lungei veri. – În porțile zăvorite ale Amanților țintuiți chipul Navei!

*

...Un acelaşi val prin lume, un acelaşi val prin Oraş... Amanți, marea ne urmează! De moarte nu poate fi vorba. Zeii ne strigă la escală... Şi noi ne scoatem de pe sub paturi cele mai mari măşti de familie.

Cor

Mare a lui Baal, mare a lui Mammon...

1

«Mare a lui Baal, Mare a lui Mammon – Mare de orice vârstă şi orice nume,
Oh, Mare fără vârstă nici cuget, oh Mare fără grabă nici anotimp,

Mare a lui Baal şi a lui Dagon[42] – față dintâi a viselor noastre,
Oh, Mare din veci făgăduită şi Care întreci făgăduința,

Mare de dincolo de-acest cânt – Mare fără grija lui mâine,
Oh, Mare, amintire a celei mai lungi zile şi ca-nzestrată cu neştiință,

Foarte înalt văz purtat peste-ntinderea lucrurilor şi peste cursul Ființei, măsura sa!...

*

Te invocăm, înțelepciune! şi te cuprindem în jurăminți,
Oh, vastă în rătăcire şi în nepotrivire, oh, vastă de vastă castă şi înaltă de înalt

[42] Dagon, zeitate din Orientul mijlociu, preluată şi de fenicieni.

rang,

Ție însăți stirpea ta, ținutul tău şi legea ta; ție însăți poporul tău, aleşii tăi şi plebea ta,

Mare fără regență nici tutelă, Mare fără arbitru nici sfat, şi fără certuri de-ndrituire:

Îndrituită din naştere, drepturi toată; toată în titlurile tale şi întăririle-ți de domnie,

Şi-asigurându-te, în robele tale împărăteşti, spre-a cuvânta-n depărtări despre mărire şi-a risipi-n depărtări

Marile-ți feluri de a fi, ca favoruri de imperiu şi ocrotiri domeniale.

*

Oare dormeam, şi tu, aşijderi, Prezență, când fu visată pentru noi aşa rătăcire?

Ni te-apropiem, Masă a Marilor, cu inima strânsă de-o îngustime omenească.

E de strigat? e de creat? – Cine anume ne creează-n această clipă? Şi împotriva însăşi a morții, doar a crea?

Te alegem Loc al Marilor, o, neasemuit Meleag! Câmp de onoare şi de creştere şi de aclamări!

Şi ce-o mai fi, te rugăm, această alianță fără întoarcere şi această audiență fără recurs?

Mai curând e de ars în ocolul tău de mare o sută de Regi leproşi sub cununi de aur,

Masiv de cinste şi de calicie şi trufie de oameni fără apel.

*

Curs liber gloriei tale, Putere! oh, Prealabilă şi Suzerană!... Întins ți-e districtul, deplină jurisdicția;

Şi ni-e de-ajuns, în resortul tău, să cerşim folosința şi scutirea,

Oh, Mare fără pază nici îngrădituri, oh, Mare fără podgorii nici culturi, unde se-ntinde umbra de roşuri a Marilor!

Şezând la hotarele tale de piatră ca nişte câini cu cap de maimuțe, zei corciți din lut şi tristețe,

Pe toate pantele surpate, pe toate pantele calcinate, de culoarea drojdiei uscate,

Noi te visam, Sesiune ultimă! şi aveam pentru tine acest vis de o mai înaltă instanță:

Adunarea, cu lungi pliuri, a celor mai de sus vârfuri ale pământului, ca o sacră amfiționie a celor mai mari înțelepți instituiți – întreg pământul, în tăcere, şi în robele-i de colegiu, care îşi are lucrări şi sediu în emiciclul de piatră albă...»

2

Cu cei care, plecând, îşi lasă-n nisip sandalele, cu cei care, tăcând, îşi deschid căile visului fără întoarcere,

Ne îndreptăm într-o zi spre tine în straie de sărbătoare, oh, Mare, inocență a Solstițiului, Mare, indiferență a primirii, şi în curând nu mai ştim unde ni se opresc paşii...

Sau eşti tu, fum al pragului, care din tine urci în noi precum duhul sfânt al vinului în corăbiile de lemn vioriu, pe vremea aştrilor roşietici?

Te-asediem, Splendoare! Şi vom fi-n tine paraziți, stup al zeilor, oh mii şi mii de odăi ale spumei unde delictul se săvârşeşte. – Fii cu noi, râs din Cumae şi ultim strigăt al Efesianului!...

Astfel Cuceritorul, sub penele-i de război, la cele din urmă porți ale Sanctuarului: «Voi locui în odăile-oprite şi-n ele mă voi plimba...» Smoală a morților, nu eşti îngrăşământul acestor lucruri!

Şi tu, ne vei ajuta împotriva nopții oamenilor, lavă-n luciri pe pragul nostru, oh, Mare deschisă triplei drame: Mare a transei şi a delictului; Mare a sărbătorii şi-a strălucirii; şi Mare aşijderi a faptei!

*

Mare a transei şi a delictului – iată:

Trecem în fine verdele regal al Pragului; şi nu doar să te visăm, te călcăm, poveste divină!... Prin luminişurile submarine se răspândeşte stea fără chip; mai mult sufletul decât spiritul se mişcă aici repede. Şi ne eşti har de pe-un alt meleag. În tine, cea în mişcare, mişcându-ne, ispăşim greşeala şi vina, oh, Mare a primirii inefabile şi Mare totală a desfătării!

N-am muşcat din lămâia verde de Africa; şi n-am râvnit ambra fosilă şi clară plină de aripi de efemere; dar acolo trăim, şi goi, unde carnea nu mai e carne şi nici focul nu mai e flacără – în însăşi seva strălucitoare şi sămânța mult prețioasă: în tot acest limb de zori verzi, ca o singură şi întinsă frunză pătrunsă de zori şi luminoasă...

Unitate regăsită, prezență redobândită! Oh, Mare, instanță luminoasă şi carne de-aprinsă lunație. E limpezimea, făcută substanță pentru noi, şi ce-i mai limpede din Ființă dat în vileag, ca-n lunecarea spadei afară din tocul de mătase roşie: Ființa surprinsă-n esența sa, şi zeul însuşi mistuit în ipostazele-i cele mai sfinte, în codrii de palmieri sfinți... Vizitare a Prințului în răgazurile gloriei sale! Gazda se-aşeze-n sfârşit la masă cu comesenii-i!...

Şi alianța e săvârşită, cârdăşia desăvârşită. Şi iată-ne printre norodul slavei tale, ca țepuşa în inima vedeniei. Să strigăm? să lăudăm? Cine ne pierde, în această clipă, sau ne câştigă?... Orbi, lăudăm. Şi te rugăm, Moarte vizitată de Grații nemuritoare. Fie ca frazele noastre să însemne în cânt, o, zei! prin mişcarea buzelor miluite, mai mult, decât îi e îngăduit visului să mimeze.

Se află, se află, în loc de spume şi ape verzi, ca-n luminişurile-n văpăi ale Matematicii, adevăruri mai sperioase la apropierea noastră decât grumazul animalelor fermecate. Şi deodată acolo ne poticnim. Eşti tu, memorie, şi Mare cu-acelaşi chip? Tu încă mergi şi îți dai nume, şi încă mare te numim, noi care nu mai avem nume ...Şi am putea să te mai visăm, dar pentru atât de puțin timp, să te mai numim...

*

Mare a sărbătoarei şi-a strălucirii – iată:

Zeul cel De obşte, îşi guvernează provinciile. Şi Marea se-nveseleşte în jărăriile dragostei... Mâncătoare de nalbe, de minuni, oh, Mare mâncătoare de maci de aur în preriile luminate de un etern Răsărit! Spălătoare de aur în nisipurile răbdurii, şi Sibilă topită în gliile albe ale golfului. Eşti tu, mi te duci şi mi te cinsteşti, oh, spălătoare de morminte în toate colțurile lumii, oh, purtătoare de făclii la toate porțile arenei!

Bătrânii mestecători de cenuşi şi de scoarțe se ridică, cu dinții negri, să te salute-naintea zilei. Şi noi cei de-aici, noi am văzut, între palmieri, zorii îmbogățiți prin lucrările nopții tale. Şi tu însăți, în dimineață, lăcuită toată cu negru, ca fecioara poprită în care creşte zeul. Ci la nămiezi, întărâtată de-aurării! ca animalul de călărie,

înzorzonat, al zeului, pe care nimeni nu-l încalecă nici înhamă – vita greoaie cu pas adânc sub valtrapurile-i regeşti, înflorată cu nestemate şi înălțată cu argint, care îşi leagănă în focurile zilei altorelieful imaginilor năucitoare şi marile-i plăci îmbinate, de-o artă sfântă;

Sau înşeuată cu turnuri de pază, şi sub marile-i amulete de război încopciate cu-aramă veche, vita aspră încovoiată între platoşele-i de slavă, care poartă-n cârligele ei de ham, ca un balot de mațe şi alge, bogatul samar de zale, de ochiuri şi de carmace de bronz din zevelca-i de armură, şi frumoasele-i arme de luptă, soioase prin folosință, cu genunchiere-ncreținte ale marilor ei şorțuri de piele;

Sau şi mai bine, şi printre noi, blajina vită goală în culoarea sa de asfalt, şi zmălțuită-n motive mari de lut proaspăt şi ocru pur, purtătoare doar a sceptrului cu juvaer roşu şi betil negru; şi votivă, şi masivă, şi presând în cloaca mulțimii, care dănțuie, singură, şi presează, pentru zeul său, printre mulțimea nestânjenită...

*

Şi Mare aşijderi a faptei – iată:

Ne căutăm aici lăncile, oştirile, şi această zvâcnire a inimii ce iuțeşte în noi bravura ...Neostenită Marea a afluxului, fără greş Mare a refluxului! oh, Mare, violență a Barbarului şi Mare tumult al marelui Ordin, Mare nepotolită sub armură, oh, mai în formă şi mai în forță ca-n săririle dragostei, oh, liberă şi mândră-n tumbele tale! strigătul nostru răspundă la exultarea ta, Mare războinică a Marşurilor noastre, şi ne vei fi Mare atletică a Arenei!

Căci plăcerea ți-e în masa şi-n propensiunea divină, dar desfătarea-n vârful recifului, în frecvența fulgerului şi-n frecventarea spadei. Şi, Mare de violență, şi de mare beată, ai fost văzută printre marii tăi trandafiri de smoală şi scurgerile-ți de nafte luminoase, rostogolindu-te în gurile nopții, ca pietre de moară sfinte însemnate cu hexagrama impură, grelele pietre spălate de aur ale uriaşelor tale broaşte țestoase.

Şi tu însăți fremătătoare în înjghebările-ți de solz şi în largile-ți scobituri, Mare, sub platoşi fără oprire şi Mare putere foarte ageră – oh, masivă, oh, totală – lucitoare şi-ncovoiată pe masa ta, şi ca umflată de trufie, şi hăcuită mărunt de înaltul resac al faunei tale de război, tu Mare de grea temelie şi Mare, înrolare a celui mai mare Ordin – oh, izbândă, oh, cumul – de acelaşi flux purtată! umplându-te şi urcându-te până la culmea-ți de aur, ca ancila tutelară pe lespedea ei de bronz...

Citadelele prăbuşite la svonul surlelor de război nu umplu un loc mai vast pentru învierea morților!
În limpezimile de iod şi de sare neagră din visul mijlocitor, inelul cumplit al Visătorului îngrădeşte clipa c-o spaimă fără de moarte: curtea imensă pavată cu fier, de prin locuri păzite, şi fața, deodată, a lumii revelate căreia nu-i vom mai citi aversul... Şi din Poetul el însuşi în această căutare, şi din Poetul el însuşi ce se va alege, în această gâlceavă luminoasă? – Prins cu armele-n mâini, vi se va spune-n această seară.

*

...Fără număr imaginea, şi metrul, risipitor. Dar ora vine, şi ea, de întors Corul în circuitul strofei.

Plecăciune a Corului în pasul Odei suverane. Şi recitarea reluată în cinstea Mării.

Recitatorul încă înfruntă întinderea Apelor. El vede, nețărmurit, marea cu mii de

încreţituri

Ca mantia infinit plisată a zeului în mâinile fetelor de altare,

Sau, pe pantele cu iarbă săracă, în mâinile fetelor de pescari, larga mreajă de mare a obştei.

Şi ochi de ochi se repetă imensa tramă prozodică – Marea însăşi, pe foaia ei, ca un recitativ sacru:

*

«...Mare a lui Baal, Mare a lui Maminon, Mare de orice vârstă şi orice nume; oh, Mare din veci şi de oriunde, oh, Mare, făgăduinţă a celei mai lungi zile, şi Care-ntreci orice făgăduinţă, fiind făgăduinţă de Străină; Mare fără de număr a povestirii, oh, Mare prolixitate fără nume!

În tine cea în mişcare, mişcându-ne, îţi spunem, oh, Mare de nenumit: schimbătoare şi în schimbare prin năpârlirile ei, neschimbătoare şi-aceeaşi în masa ei; varietate în unitate şi paritate a Fiinţei, veracitate în minciună şi trădare în mesaj; toată prezenţă şi toată absenţă, toată răbdare şi toată refuz – absenţă, prezenţă; sens şi demenţă – licenţă!...

Oh, Mare, fulguraţie durabilă, chip lovit de strălucire fără seamăn! Oglindă-ndreptată spre Dincolo-de-vis şi Mare deschisă spre Dincolo-de-mare, precum chimvalul nepereche în depărtări împerecheat! Rană deschisă-n coasta terestră pentru intrarea celor sfinte, sfâşiere a nopţii noastre şi lucire a celeilalte – piatră a pragului spălată de dragoste şi loc cumplit al profanării!

(Iminenţă, oh, primejdie! şi vâlvătaia în zări purtată ca la deşerturile nesupunerii; şi patima în zări purtată ca la nevestele nechemate de un alt pat ...Ţară a Marilor, oră a Marilor – penultima, apoi ultima, şi chiar şi aceasta, iat-o, la nesfârşit dăinuind sub fulger!)

Oh, multiplă şi contrară! oh, Mare plenară a alianţei şi neînţelegerii! tu măsura şi nemăsura, tu cruzimea şi bunătatea; curăţia-n necurăţie şi-n necuviinţă – anarhică şi legală, ilicită şi complice, demenţă!... şi ce şi ce, şi ce încă, de neprevăzut?

Cea fără trup şi foarte reală, imprescriptibilă; irecuzabila şi indeniabila şi inapropiabila, nelocuibilă, frecventabilă; imemoriabilă şi memorabilă – şi ce şi ce, şi ce încă, de nerostit? Nesechestrabila şi incesionabila, ireproşabila nereproşabilă, şi încă şi-aceasta: Mare nevinovăţie a Solstiţiului, oh, Mare ca vinul Regilor!...

Ah! Cea în veci ce ne-a fost aici şi ce în veci ne va fi aici, onorată de ţărm şi de reverenţa-i, împăciuitoare şi mijlocitoare, învăţătoare a legilor noastre – Mare a mecenei şi-a cerşetorului, a neguţătorului şi-a trimisului. Şi încă Cea pe care-o ştim: asistată de condeiele noastre, aşezată-ntre preoţii noştri şi juzii noştri ce-şi dau preceptele în distihuri – şi Cea apoi pe care-o întreabă fondatorii de ligi maritime, marii federatori de popoare paşnice şi călăuze de oameni tineri spre soţiile lor de pe alte maluri,

Aceea iarăşi ce-o văd în somn ispăşitorii la frontiere, şi săpătorii de însemne pe bornele de imperiu; depozitării de mărfuri la porţile deşertului şi furnizori de numerar în monedă de scoici; regicidul în fugă pe nisipuri şi extrădatul dus pe drumeaguri de zăpadă; şi păzitorii de sclavi în mină răzimaţi de câinii lor, căprarii încinşi în zdrenţele lor de piele şi bouarul cu bulz de sare printre vitele-i înşirate; cei care merg după ghindă printre stejarii profetici, cei ce trăiesc în pădure pentru lucrări de dogărie, şi căutătorii de lemn cârjoiat pentru construcţia de etrave; marii orbi la porţile noastre când vine

vremea frunzelor moarte, şi olarii care pictează, prin curți, văluririle negre, în bucle, pe lutul cupelor, încheietorii de văluri pentru temple şi croitorii de vele pentru mare sub meterezul oraşelor; şi la fel voi, în dosul porților de bronz, tâlmăcitori nocturni de străvechi texte ale lumii, şi analistul, sub lampă, plecând urechea la murmurul depărtat al ginților şi al limbii lor fără moarte, ca Ogarul morților pe marginea gropilor funerare; călătorii în țară muntoasă înarmați cu scrisori cu pecete, cei care merg în litieră printre holdele unduind sau prin pădurile pietruite ale Regelui smintit; şi purtătorii în noapte, de perlă roşie, rătăcind cu Octombrie pe marile căi vuind de istoria armelor; căpitanii şirag printre mulțimea triumfului, magistrații aleşi în seri de răscoală pe pietrele de hotar şi tribunii înălțați pe marile piețe meridiane; amanta la pieptul amantului ca la altarul naufragiaților, şi eroul pe care-l înlănțuie în zări patul de Vrăjitoare, şi străinul printre rozele noastre pe care-l adoarme un sgomot de mare în prisaca hangiței – şi e amiază – briză uşoară – filosoful picoteşte în corabia lui de lut, judecătorul pe-anteblamentul de piatră cu chip de proră, şi pontifii pe tronurile în chip de nacelă...»

*

Făgăduință, de nespus! Spre tine arşița şi sbuciumul!

Popoarele trag de lanțul lor la singur numele tău de mare, vitele trag de funia lor la singur gustul tău de ierburi şi de plante amare, şi omul ochit de moarte mai întreabă pe patul său despre creşterea valului, călărețul pierdut în mirişti se mai întoarce deodată-n şa, căutându-ți încă sălaşul, şi în cer la fel se adună pe urma-ți norii, odrasle ale patului tău.

Mergeți şi urniți piatra ce-nchide fântânile, acolo unde izvoarele spre mare îşi chibzuiesc drumul. Şi să se taie şi legătura, temelia şi stâlpul! Prea multe stânci în oprire, prea mulți copaci țintuiți, beți de gravitație, la răsăritul tău de mare, ca vite la muls.

Sau însăşi flacăra, prăvălindu-se, într-o explozie în creştere de fructe de pădure, de coji, şi de cruste, să ducă cu biciu-i de flacără hoarda nebună a celor vii! până la locu-ți de sihăstrire, oh, Mare, şi la altarele-ți de bronz fără trepte nici balustri! strângând dintr-o trăsătură Stăpânul şi sluga, Bogatul şi nevoiaşul, Prințul cu oaspeții-i toți şi cu fetele vechilului, şi toată fauna la fel, familiară sau sfântă, scăfârlia şi părul, copita şi cornul, şi armăsarul sălbatec cu cerboaica sub creangă de aur...

(Şi de penat şi de lar viseze nimeni a se-ngriji; nici de străbunul orb, fondator al castei. În urmă nu ni-i soția de sare, în schimb în față luxuria şi desmățul. Şi cel hăituit, din piatră-n piatră, până la ultimul pinten de şist sau de bazalt, se apleacă peste marea străveche, şi vede, într-o sticlire de veacuri negre-albăstrii, imensa vulvă-n zvâcnire cu mii de creste şiroitoare, ca lăuntrul divin însuşi o clipă dat la iveală.)

*

...Spre tine Soția universală în sânul congregației apelor, spre tine Soția desfrânată în belşugul izvoarelor ei şi înaltul flux al pârgului ei, întreg pământul şiroind coboară văile dragostei; întreg pământul străvechi, răspunsul tău, dat la nesfârşit – şi de-atât de departe atât de-ndelung, şi de-atât de departe, atât de încet modulat – şi noi înşine cu el, cu mare sârg de popor şi tropăit de mulțime, în straiul nostru de sărbătoare şi-n stofele noastre uşoare, ca recitarea finală în afara strofei şi a epodei, şi cu acelaşi pas de dans, oh mulțime! ce în spre marea puternică şi largă, şi de larg beată, duce pământul docil şi grav, şi de pământ beat...

Afluență, o, favoare!... Şi sub pânze navigatorul care trudeşte la intrarea strâmtorilor, apropiindu-se iar şi iar de o coastă şi de alta, vede pe maluri, pe rând, bărbați şi femei din două rase, cu vitele lor pestrițe, ca strânsuri de ostateci la capătul pământului – sau păstorii, cu paşi mari, care mai umblă pe pripoare, săltându-şi bâtele-n felul actorilor antici.

Şi pe marea apropiată merg marile gheare de arătură ale-ngustării apelor. Iar dincolo se deschide Marea străină, la ieşirea strâmtorilor, care nu mai e mare de pălmaş, ci prag major de mai mare Orbită şi prag cu semn de mai mare Vârstă, unde cârmaciul e-nlăturat – Mare deschidere a lumii de nedeschis, pe fața cealaltă a viselor noastre, ah! ca pasul de dincolo al visului, şi visul însuşi neîndrăznit!...

4

– Şi noi Aceleia îi spunem vârsta noastră de oameni, şi spre Aceea ne-ndreaptă lauda:

«...Ea e ca piatra târnosirii desvelită de-nvelitoare; e de culoarea spadei ce se-odihneşte pe masivul de mătase albă.
În puritatea-i lustrală domnesc liniile de forță ale harului ei; ea reflectă cerul mişcat, şi care se ia după forma ei.
Ea e mare federală şi mare de alianță, la confluența tuturor mărilor şi tuturor naşterilor.

...Ea e mare de mare beată şi marea celui mai mare râs; şi vine la buzele celui mai beat, pe marile-i cărți deschise ca piatra templelor:
Mare de nenumărat în marile-i numere şi în multiplurile-i de numere; Mare neostenită în nomele ei şi-n numărătoarele-i de imperii!
Ea creşte fără cifre nici figuri şi vine la buzele celui beat cum numărarea vorbită despre care se pomeneşte în ceremoniile secrete.

...Mare măreață a distanțării, şi Mare a celei mai mari curgeri, unde pierd vremea regatele goale şi provinciile fără cadastru,
Ea e pribeagă fără întoarcere, şi mare de oarbă migrație, ducând pe marile-i căi pustii şi cărările-i sezoniere, printre marile-i năluciri de ierburi pictate,
Ducând mulțimea neamului ei şi a hoardelor ei tributare, spre contopirea îndepărtată într-o singură şi aceeaşi rasă.

...Îmi eşti prezență? – strigăt al celui mai beat – ori succesiune a prevestirii? Eşti tu, Prezență, şi ce ne visezi.
Te citățm: «Fii acolo!» Dar tu, tu ne faci alt senin, care-i de ne-nlăturat; ne-ai strigat nişte lucruri fără măsură.
Şi inima ni-i cu tine printre spuma profetică şi numărarea îndepărtată, şi mintea îşi interzice locul zbenghiurilor tale.

...Noi îți ziceam Soția semiterestră: ca femeia, periodică, şi ca faima, sezonieră;
Dar tu pleci, şi nu ne iei, rotind noianu-ți de grai peste tristețea gloriilor noastre şi faima vetrelor scufundate.
Să strigăm? Să ne rugăm?... Tu pleci, tu pleci. Imensă şi Vană, şi însăți faci roata la pragul altei Imensități...»

*

Şi-acum ți-am spus-o pe şleau, şi te vom iscodi, şi vom şti să ne folosim de tine în ale noastre cele-omeneşti:

«Ascultă, şi-o să ne-auzi; ascultă, şi-o să ne-ajuți.
O, tu ce păcătuieşti fără hotar în contra morții şi-a sorții lucrurilor,
O, tu care cânți fără habar trufia porților, strigând însăți la alte porți,
Şi tu care dai târcoale pe la Cei Mari ca un mornăit al sufletului fără bârlog,
Tu, în adâncurile de hău ale nenorocului oricând gata să strângă marile obezi ale dragostei,
Tu-n încercarea marilor măşti de veselie oricând gata să te acoperi de răni adânci,
Fii cu noi în slăbiciunea şi în forța şi-n ciudățenia de a trăi, mai înaltă ca bucuria,
Fii cu noi Cea din ultima seară, ce ne face să ne smerim de opera noastră, şi de smeririle noastre se va-ndura,
Şi te îndură, la ceas de tângă şi sub pânzele noastre ca vai de lume,
Să ne ajuți cu marea ta pace, şi putere şi răsuflare, oh, Mare natală a celui mai mare Ordin!

Şi sporul în vis ne vină la singur numele tău de Mare!...»

*

Te invocăm în sfârşit, pe tine, în afara strofei Poetului. Să nu mai stea pentru noi, între mulțime şi tine, strălucirea de ne-nfruntat a limbajului:

«...Ah! aveam pentru tine cuvinte şi n-aveam destule cuvinte,
Şi iată că iubirea ne confundă cu-obiectul însuşi al ăstor cuvinte,
Şi cuvinte nici nu ne mai sunt, nemaifiindu-ne podoabe nici semne,
Ci lucrul însuşi ce-l configurează şi lucrul însuşi ce-l împodobesc;
Sau şi mai bine, tu însăți recitându-te, rostirea, iată că însăți devenim, rostirea,
Şi tu însăți suntem, ce ne erai Neconciliabila: însuşi textul şi substanța-i şi mişcarea-i de mare,
Şi marea robă prozodică în care ne-nveşmântăm...»

În tine, cea în mişcare, mişcându-ne, în tine, cea-n viață, păstrându-ne tăcuți, te trăim în fine, mare de alianță,
Oh, Mare instanță luminoasă şi mare, substanță prea glorioasă, te aclamăm în sfârşit în strălucirea-ți de mare şi în esența-ți proprie:
Pe orice golfuri lovite de vâsle scânteietoare, pe orice coaste biciuite de lanțurile Barbarului,
Pe orice rade, ah! sfâşiate de vulturul amiezii, şi-n orice piață din pietre rotunde deschise în fața ta ca în fața citadelei în arme,
Te aclamăm, Rostire! – Şi mulțimea e în picioare cu Recitatorul, Marea la toate porțile, pâlpâitoare, şi-ncoronată de aurul serii.
Şi iată şi-un mare vânt, descins în seară la întâlnirea serii de mare, mulțimea-n mers în afara arenei, şi-ntregul zbor de frunze galbene ale pământului,
Şi-ntreg Oraşul în mers spre mare, cu vitele, de mână, purtând podoabe de aramă, figuranții cu coarne de aur, şi femeile toate înfrigurându-se, la fel steaua aprinzându-se la cele dintâi lumini ale străzilor – toate lucrurile în mers spre mare şi seara de larg de mare şi fumurile de alianță pe ape,
În îngălarea divină şi depravarea de om la zei...

– Pe Oraşul pustiu, deasupra arenei, o frunză rătăcind în aurul serii, mai căutând fruntea omului... Zeul străin e-n oraş, şi Poetul revenind singur cu Fiicele mahmure ale gloriei:

«...Mare a lui Baal, Mare a lui Mammon; Mare de orice vârstă şi orice nume!
Mare mitrală a visurilor noastre şi Mare bântuită de visul adevărat,
Rană deschisă în coasta noastră, şi cor antic în poarta noastră,
O tu greşeala şi tu strălucirea! demenţă toată şi agerime,
Şi tu iubirea şi tu ura, Ne-nduplecata şi înduplecată,
O tu care ştii şi nu ştii, o tu care spui şi nu spui,
În toate lucrurile învăţată şi-n toate lucrurile tăcută,
Şi-n orice lucru încă sculându-te împotriva gustului lacrimilor,
Doică şi mamă, nu maşteră, amantă şi mamă a mezinului, Oh, Consângeană şi prea-ndepărtată, o tu incesta şi prim născuta, Şi tu imensa milostivire de toate lucrurile pieritoare, Mare, nicicând de repudiat, şi Mare-n sfârşit de neseparat! Bici de onoare, caracatiţă de iubire! oh Mare plenară împăciuită,

Eşti tu, Nomadă, ce ne vei trece în astă seară pe ţărmii realului?»

Dedicaţie

Amiaza, fiarele ei, foamea ei...

Amiază, fiarele ei, foamea ei, şi Anul de mare la culmea-i, pe masa Apelor...
– Ce fete negre şi sângerii merg pe nisipurile năpraznice în lungul stingerii lucrurilor?
Amiază, poporul ei, legile ei puternice... Mai mare pe urma-i pasărea vede omul lipsit de umbră, la hotarul avutului său.
Ci fruntea nu ni-i fără aur. Şi victorioşi încă asupra nopţii sunt caii noştri stacojii.

Astfel Călăreţii-n arme, la capăt de Continente, dau pe margini de faleze ocol peninsulelor.
– Amiază, forjele ei, marele-i ordin... Promontoriile cu aripi îşi deschid depărtării calea de spumă vineţie.
Cu toată sarea strălucesc templele. Se trezesc zeii-n cuarţuri.
Şi omul de veghe, acolo sus, printre ocruri, printre crete roşcate, sună amiaza roşie în cornu-i de fier.

Amiază, fulgerul ei, prevestirile ei; Amiază, fiarele ei în forum, şi strigătu-i de pigargă[43] deasupra radelor pustii!...
– Noi ce-ntr-o zi poate vom muri rostim omul nemuritor în vatra clipei.
Uzurpatorul se înalţă în jilţul său de fildeş. Amantul se spală de nopţile lui.
Şi omul cu mască de aur îşi leapădă aurul în cinstea Mării.

1953 - l956

Cronică

I

[43] Pasăre rapace, diurnă, de mare, brună, cu capul şi coada albe, semănând cu vulturul.

«Vârstă mare, iată-ne. Răcoare a serii pe înălțimi, vânt dinspre larg pe toate pragurile, şi frunțile noastre dezgolite pentru arene mai vaste...

Într-o seară de roşii şi lungi friguri când lăncile se apleacă, noi am văzut în Apus un cer mai roşu şi trandafiriu, de un trandafiriu de insecte ale ghiolurilor: seară de mare erg, şi de înaltă orbită, când primele eliziuni ale zilei ne-au fost ca sfârşeli ale vorbirii.

Şi e o sfâşiere de măruntaie, de viscere, pe toată aria luminată a Veacului: albituri spălate în apele mume şi degetul omenesc preumblat, pe mai violetul şi verdele cerului, în rupturile însângerate ale visului – răni vii!

Un singur şi leneş nor limpede, cu o bruscă răsucire de-a latul cerului austral, îşi îndoaie pântecul alb de rechin cu aripioare de tul. Şi armăsarul roşu al serii nechează prin calcaruri. Şi visul ne este prin loc înalt. Urcare potrivită după urcarea astrelor, născute din mare... Şi nu despre-aceeaşi mare visăm în această seară.

Oricât de înaltă ar fi priveliştea, o altă mare departe se ridică, ce ne urmează, în dreptul frunții omului: foarte înalt morman şi strânsură de vârstă la zarea pământurilor, ca un zid de piatră la fruntea Asiei, şi foarte înalt prag în flăcări la zarea oamenilor de totdeauna, vii şi morți laolaltă.

Capul sus, om al serii. Trandafirul mare al anilor se întoarce la fruntea-ți senină. Copacul mare al cerului, ca un nopal, se îmbracă în roşii coşenile, în Apus. Şi-n vâlvătaia unei seri cu gust de algă uscată, noi creştem, spre mai înalte transhumante, mari insule la mijlocul cerului hrănite cu ienupăr şi cu strugurii-ursului.

Friguri pe sus şi pat de jar. Legi de soții pentru noapte pe toate culmile scăldate în aur!

II

Vârstă mare, tu minteai: drum de jar, nu de scrumuri... Cu fața arzând şi cu sufletul sus, spre care nechibzuință mai fugim? Timpul ce anul îl măsoară nu-i măsura zilelor noastre. Noi n-avem de-a face cu mai măruntul şi cu mai răul. Pentru noi, neastâmpărul ceresc, la vârtejul ultim...

Vârstă mare, iată-ne pe drumurile noastre fără margini. Plesnet de bici pe toate văile! Şi foarte lung țipăt pe înălțimi! Şi acest mare vânt de aiurea în contra noastră, ce-l îndoaie pe om deasupra pietrei ca plugul peste ogor.

Te vom urma, aripă a serii... Dilatare a ochiului în bazalturi şi marmori! Glasul omului e pe pământ, mâna omului e în piatră şi trage un vultur din noaptea lui. Dar Dumnezeu tace în zi; şi patul nu ne-a fost tras în întindere şi durată.

O, Moarte gătită cu mănuşă de fildeş, în van ne-ații potecile gheboşate de oase, căci drumul nostru tinde mai departe. Armaşul cu oase înzorzonat, ce-l găzduim şi ne slujeşte pe simbrie, va dezerta în această seară la cotul drumului.

Şi rămâne încă de spus: trăim din dincolo de moarte şi chiar din moarte vom trăi. Caii au trecut, ce fugeau spre osuar, cu botul încă umed de salviile pământului. Şi rodia Cibelei cu sângele-i mai vopseşte gura femeilor noastre.

Regatul nostru-i de-alaltăseară, această mare strălucire a unui veac spre culmea lui; şi n-avem scaun de judecată, nici câmp de onoare, ci o întreagă desfăşurare de stofe pe povârnişuri, revărsând în lungi falduri aceste maldăre mari de lumină galbenă pe care Cerşetorii serii le adună de atât de departe ca mătăsuri de Imperiu şi mătase crudă de tribut.

Ne-am săturat de deget de cretă sub ecuația fără dascăl... Şi voi, marii noştri Străbuni, în robele țepene, ce coborâți nemuritoarele trepte cu marile cărți de piatră, noi am văzut cum buzele vi se mişcau în seninul serii: şi n-ați rostit cuvântul ce înalță sau ne urmează.

Lucină[44] rătăcitoare pe țărmuri pentru plinirea odrăslirilor femeii, sunt altfel de naşteri unde să-ți duci lămpile!... Şi Dumnezeu orbul luceşte în sare şi-n piatra neagră, în granit şi-n obsidian. Şi roata se întoarce în mâinile noastre, ca în tamburul de piatră al aztecului.

III

Vârstă mare, venim de pe toate țărmurile pământului. Ni-i rasa străveche, fața fără de nume. Iar timpul ştie atâtea despre oamenii care am fost.

Am umblat singuratici pe drumuri depărtate; şi mări ne-au purtat, ce ne-au fost străine. Am cunoscut umbra şi spectru-i de jad. Am văzut focul ce ne umplea de spaimă caii. Şi cerul ținu mânie în vasele noastre de fier.

Vârstă mare, iată-ne. Nu aveam grija trandafirilor şi acantei. Dar musonul Asiei bătea, până la paturile noastre de piele sau de palmier, laptele lui de spumă şi de var nestins. Foarte mari fluvii, născute la Apus, torceau de zor în mare chilul lor gras de mâl verde.

Şi pe cerul de roşu laterit unde aleargă cantaridele verzi, auzeam într-o seară sunând primii stropi de ploaie călduță, printre zborul dumbrăvencilor albastre de Africa şi pogorârea marilor zboruri din Nord, care fac să trosnească ardezia unui mare Lac.

Călăreți fără stăpân, prin alte locuri, îşi dădeau caii în schimbul corturilor noastre de pâslă. Am văzut trecând albina pitică a deşertului. Şi insectele roşii cu puncte negre se-mpreunau pe nisipul Insulelor. Hidra antică a nopților nu şi-a uscat sângele pentru noi la focul oraşelor.

Şi eram poate pe mare, în ziua aceea de eclipsă şi de primă amețeală, când lupoaica neagră a cerului a muşcat în inimă vechiul astru al părinților noştri. Şi în abisul verde şi cenuşiu cu miresme de semințe, şi de culoarea ochilor de prim-născuți, ne-am scăldat goi – implorând ca tot acest bine să se termine în rău, şi tot acest rău în bine.

*

Prădători, desigur! am fost; şi de la nici un stăpân ci de la noi înşine având scrisorile noastre de scutire – Atâtea sanctuare dezgropate şi atâtea doctrine redate zilei, precum femei cu şoldul descoperit! Licitații pe cheiurile de mărgean negru, firme arse pe toate radele, şi inimile noastre în dimineață ca nişte rade străine...

[44] Nume dat Iunonei ca protectoare a naşterilor.

O, tu ce ne duceai la întreg acel miez de suflet, soartă pribeagă pe ape, ne vei spune într-o seară pe pământ care mână ne îmbracă-n această haină aprinsă a legendei, şi din care adânc de hău pentru noi veni spre bine, veni spre rău, întreagă această creştere de zori bătând în roşu, şi-această parte în noi cerească ce ne-a fost partea de întuneric?

Căci de multe ori ne-am născut, în întinderea nesfârşită a zilei. Şi ce-s aceste bucate, îmbiate pe toate mesele, care mult ne-au părut suspecte în lipsa Gazdei? Noi trecem, şi, de nimeni creați, se cunoaşte oare specia spre care înaintăm? Ce ştim despre om, spectrul nostru, sub gluga-i de lână şi marea-i pâslă de străin?

Astfel îi vezi în seară, în grelele burguri de corn unde sătenii îşi iau semințele – fântânile secate şi-ntreaga piață de glod uscat însemnată de urmele despicate – străinii fără nume nici chip, sub largi boruri încovoiate, acostând pe sub streşini, lângă stâlpul de zid al porții, marile fete ale gliei cu gust de umbră şi de noapte ca vase de vin în umbră.

IV

Pribegi, o, Pământ, noi visam...

Nu avem drepturi de feudă, nici moşii cu acareturi. N-am fost legatari, precum n-am şti să întocmim un legat. Cine, vreodată, ne-a ştiut vârsta şi numele omenesc? Şi cine, într-o zi, să vorbească de locul nostru de naştere? Eponim, strămoşul, şi faima-i, fără urmă. Faptele noastre trăiesc departe de noi, în livezile lor de fulgere. Şi nu ne avem rangul printre oamenii clipei.

Pribegi, ce ştim despre patul bunicii, blazonat cum era în pistruiatu-i lemn din Insule*?...* Nu ne spunea nimic vechiul gong de aramă din casele părinteşti. Nu ne spunea nimic paraclisul mamelor noastre (în lemn de jaca-randă sau de chitră), nici antena de aur vibrând la fruntea negrelor slujitoare.

Noi nu eram în lemnul de preț al spinetei sau al harpei; nici în gâtul de lebădă al marilor mobile lustruite, culoarea vinului de aromate. Şi nu eram nici în canelurile pilaştrilor, şi în onix, şi-n cizelurile bronzului, nici în geamurile cu arbori ale marilor dulapuri de cărți, numai miere şi aur şi piele roşie de Emir,

Ci-n găoacea de uriaşă broască țestoasă, încă greu duhnitoare, şi-n rufele slujitoarelor şi în ceara şelăriilor unde se pierde viespea; ah! în cremenea puştii învechite a negrului, şi-n universul de talaş crud al dulgherilor din porturi şi în ghibra velierei pe şantierul de familie; şi mai bine, în coca de mărgean alb, tăiată pentru terase, şi în dalajul alb şi negru al pardoselii din bucătării, şi-n nicovala fierarului de etrave, şi-n acel vârf de lanț lucitor, sub furtună, corn lung ce-l înalță greoaia vită neagră purtând pungă de piele...

Alga fetidă de miez de noapte ne-a fost părtaşă sub grinzi.

V

Vârstă mare, iată-ne. Întâlnirea fixată, şi de mult timp, cu-această oră de mari înțelesuri.

Seara coboară, şi ne întoarce, cu capturile noastre de larg. Nici o dală de familie unde s-auzi pas de om. Nici o casă de oraş, nici o curte pavată în roze de piatră sub bolțile răsunând.

E vremea să ardem bătrânele noastre vase năpădite de alge. Crucea Sudului e deasupra Vămii; fregata-vultur a ajuns iar la insule; vulturul-harpie e prin junglă, cu maimuța şi şarpele-vrăjitor[45]. Şi estuarul stă imens sub povara cerului.

Vârstă mare, iată capturile noastre: zadarnice, iar mâinile noastre libere. Drumul e străbătut şi încă nu e străbătut, lucrul e spus şi încă nu e spus. Şi ne întoarcem, grei de noapte, ştiind despre naştere şi moarte mai mult decât te învață visul omului. După trufie, iată faima, şi această limpezime a sufletului înflorind în spada mare şi albastră.

În afara legendelor somnului toată această nemărginire a ființei şi această înmulțire a ființei, toată această sete de a fi şi toată această putere de a fi, ah! tot acest foarte mare suflu călător ce la paşii-i stârneşte, cu zbor de lungi falduri – foarte înalt profil în mers la pătratul uşilor noastre – trecerea cu paşi mari a Fecioarei nocturne!

VI

...Cum cel ce, cu mâna pe coama calului, se gândeşte departe şi visează înalt: «Voi duce mai departe renumele casei mele» (şi câmpia la picioarele lui, în fumul serii, aşterne o țarină întinsă şi unduioasă, ca nişte şpan, şi măsurând cu ochii vremea împădurită a drumului, el vede – şi aşa e – o întreagă privelişte de albastre depărtări şi egrete albe, şi pământul în tihnă păscându-şi bourii de legendă şi ienuperii),

Cum cel ce, cu mâna întinsă peste hârtiile şi titlurile sale de dobândire, măsoară o mare avuție (şi intrarea în folosință nu-l mulțumeşte),

Noi extindem la-ntreg avutul deprinderea şi legile noastre.

*

Vârstă mare, tu domneşti... Etajul e cel mai sus şi priveliştea, cea mai vastă, încât marea e peste tot – mare de dincolo de mare şi de dincolo de vis şi doică de ape mume: însăşi cea care am fost, şi din naştere, în orice scoică de mare...

Etiajul îşi spune taina în dreptul inimii omeneşti, şi-această taină nu-i taină. Şi Oceanul pământurilor, la cumpăna lui de ape, îşi scoate miile de arcuri de mango şi de arcane ca o vie în vis resfirată pe fața apelor.

Şuieră mai încet, suflare din altă lume, în vegherile oamenilor de mare vârstă. Plângerea nu ne mai e de moarte. Glia îşi dă sarea ei. Seara ne spune un cuvânt de Ghebru[46]. Duhul apelor se poartă pe deasupra pământului, ca-n pustie un pescăruş. Şi nepătrunsul e-n zbor în dreptul tâmplelor noastre. Nu mai este cuvânt pentru noi să nu-l fi creat...

Vârstă mare, tu domneşti, şi tăcerea ți-e multă. Şi visul e nesfârşit unde se spală visul. Şi Oceanul lucrurilor ne împresoară. Moartea e la hublou, dar drumul nostru nu e acolo. Şi iată-ne mai sus decât visează pe coralii Veacului – cântul nostru.

---

[45] Expresie pentru şarpele boa.

[46] *Ghebru* (din persană) – adept al religiei lui Zoroastru.

Oscilare a orei între lucruri egale – făcute sau nefăcute... Copacul îşi scrie foile în seninul serii: marele copac Şaman ce ne mai leagănă pruncia; sau celălalt, în pădure, ce nopții se deschidea ridicând spre zeul său povara amplă şi măestrită a rozelor sale mari.

Vârstă mare, tu creşti! Retină deschisă spre arena cea mai vastă; şi sufletul, lacom de primejdie... Iată lucrul larg în Apus, şi răcoarea-i de prăpastie pe obrajii noştri.

Cei ce au fost la lucruri nu le spun scrumul, sfârşirea, ci această înaltă trăire în mers pe pământul morților... Şi pământul scoate zgomotul său de mare, în zări, peste corali, şi viața zgomotul ei de ruguri în flăcări pe culmi. Şi e ploaie de totdeauna, pe clar-obscurul apelor, de cenuşă măruntă şi de varuri moi, pe marile adâncuri mătăsoase ale abisului fără somn.

Odinioară, oameni de țări înalte, cu obrajii pictați cu ocru pe platourile de lut, ne-au dansat fără gesturi dans nemişcat de vultur. Aici, astă-seară, şi față cu Apusul, mimând îmblăciul ori varga vintrelei, ajunge să-ncrucişezi brațele ca să poți măsura cu cotul mărimea acestui an: dans nemişcat al vârstei pe deschiderea aripii.

Sau şezând, şi cu mâna pe pământ, precum mâna păstorului, prin cimbru, la toate frunțile acelea cucuiate, de piatră albă, atingem noi înşine întreg acest alb de migdală şi de coprah al pietrei de la creste: blândețe de spat şi de fluor, şi luciu frumos al gnaisului între şisturi laminate...

Nemuritor pelinul pe care îl striveşte palma noastră.

VII

Şi strângând în sfârşit pulpana unei pănuri mai largi, noi adunăm de sus tot acest fapt pământesc.

În urmă, pe acolo, la versantul anului, întreg pământul, cu falduri drepte, şi tras din toate părțile ca o sarică largă, de păstor, închisă până sub bărbie...

(Va trebui – cum Oceanul de lacrimi ne împresoară – să ne acoperim cu ea fruntea şi obrajii, cum face, pe capul cel mai de sus, omul de mare vis sub furtună vârându-şi capul într-un vas spre-a sta de vorbă cu Zeul său?)

...Şi peste umăr, până la noi, auzim şiroirea necontenită a tot ce-i ieşit din apă.

E pământul, de peste tot, țesându-şi lâna roşcată ca in de mare; şi umbletul prin fund de câmpii, al acestor mari umbre de albastru de Mai, care duc în tăcere transhumanța cerului pe pământ...

Fără cusur, o, pământ, cronica ta la privirea Cenzorului! Suntem păstori ai viitorului şi nu ne ajunge lunga noapte devoniană să ne susțină lauda... Şi suntem, ah, suntem într-adevăr? – sau am fost noi vreodată – în toate-acestea?

*

...Şi toate-acestea ne-au fost spre bine, ne-au fost spre rău pământul mişcător în vârsta sa şi în înaltu-i grai – încrețiri în mers şi lunecări de straturi, desfrânări în Apus

şi abateri fără sfârşit, şi pe apele-i stivuite ca praguri de estuare şi talaze lovind în țărm, neoprita înaintare a buzei lui de lut...

O, chip încrestat al Pământului, un strigăt pentru tine se facă auzit, sositule ultim în laudele noastre! Iubirea îți întăreşte toate boabele sălbatice, o, pământ mai încreţit ca şagrinul Maurilor! o, amintire în inima omului, din regatul pierdut!

Cerul în Apus se încinge ca un Calif, pământul îşi spală viile în roşu de bauxită, şi omul se spală cu vin de noapte: dogarul în fața hrubei, fierarul în fața forjei şi cărăuşul înclinat peste jgheabul de piatră al fântânilor.

Slavă fântânilor unde bem! Tăbăcăriile sunt loc de prinos şi câinii se umplu de sânge prin ciozvârtele căsăpiilor; dar pentru visul nopților noastre, cojitorii de plută au ivit un catarg mai bogat şi mai grav, de o culoare de cap de maur.

...O, amintire, ai grijă de trandafirii tăi de sare. Trandafirul mare al nopții găzduieşte steaua pe sânul său ca un gândac aurit. În afara legendelor somnului, acest zălog al omului încărcat de sori!

Vârstă mare, tu lauzi. Femeile se ridică în câmpie şi merg cu paşi mari la arama roşie a existenței.

Hoarda Veacurilor a trecut pe aici!

VIII

...Vârstă mare, iată-ne – şi paşii noştri de oameni spre ieşire. Ajunge cu strânsul, e timpul să vânturăm şi să cinstim, aria noastră.

Mâine, marile furtuni hrăpărețe, şi fulgerul la lucru... Sceptrul cerului pogoară să-nsemne pământul cu slova lui. Înțelegerea e făcută.

Ah! şi o elită se ridică, de foarte mari copaci pe pământ, ca semințe de mari suflete, şi care ne țin în sfatul lor... Şi străşnicia serii pogoară, cu dovada blândeții ei, pe drumurile de piatră încinsă luminate de levănțică...

Fremătare atunci, pe cea mai înaltă tijă cleită cu ambră, a celei mai înalte foi jumătate desfăcută pe şanțul ei de fildeş.

Şi faptele noastre se depărtează în livezile lor de fulgere...

Clădească alții, printre şisturi şi lave. Ridice alții marmorele-n oraş.

Pentru noi de-acum cântă mai năprasnice isprăvi. Cale deschisă de-o mână nouă, şi focuri purtate din culme-n culme...

Şi acestea nu sunt cântece de țesut, în iatac, nici cântece de veghe, zise cântece de Regină Ungară, la desfăcatul porumbului roşu pe tăişul ruginit al bătrânelor paloşe de familie.

Ci cântec mai grav, şi de-o altă spadă, ca un cânt de slăvire şi de mare vârstă, şi cânt de Stăpân, singur seara, croindu-şi cărare în fața vetrei

– mândrie a sufletului în fața sufletului şi mândrie de suflet sporind în sabia mare şi albastră.

Şi gândurile noastre se ridică de-acum în noapte ca oameni de mare cort, înaintea zilei, ce merg spre cerul roşu ducându-şi şaua pe umărul stâng.

Iată locurile ce le lăsăm. Fructele pământului sunt sub zidurile noastre, apele cerului în cisternele noastre, şi marile râşnițe de porfir odihnesc pe nisip.

Prinosul, o, noapte, unde să-l ducem? şi lauda, cui s-o încredințăm?... Noi ridicăm în vârful brațelor, pe talerul mâinilor, ca un cuib de aripioare în răsărire, această inimă-ntunecată a omului unde-a fost lacomul, şi aprinsul, şi atâta iubire nedezvăluită...

Ascultă, o, noapte, pe sub bolțile singuratice şi prin curțile mănăstirilor pustii, printre ruinele sfinte şi printre roasele turnuri de termite, marele pas suveran al unui suflet fără bârlog,

Ca pe dalele de bronz unde ar da târcoale o fiară.

*

Vârstă mare, iată-ne. Măsoară inima omului.»

Presqu'île de Giens
Septembrie, 1959

Cânt la un echinox

Alaltăseară tuna, şi pe pământul cu morminte eu ascultam răsunând
acel răspuns către om, care-a fost scurt, şi n-a fost decât lărmuire.

Prietenă, ploaia cerului a fost cu noi, noaptea lui Dumnezeu a fost vremea noastră rea,
şi iubirea, în orice loc, lua drumul izvoarelor.

Ştiu, am văzut: viața ia drumul izvoarelor, fulgeru-şi strânge sculele-n carierele părăsite,
polenul galben al pinilor se-adună-n colțurile teraselor,

şi sămânța lui Dumnezeu se duce-n mare să întâlnească pânzele mov ale planctonului.
Dumnezeu răzlețitul ne uneşte-n diversitate.

Doamne, Stăpân al gliei, iată ninge, şi cerul e făr-o rană, pământul făr-un samar:
pământ al lui Seth şi-al lui Saul, al lui Che Huang-ți şi-al lui Cheops.

Glasul oamenilor e în oameni, glasul bronzului în bronz, şi în lume undeva
unde cerul fu fără glas şi veacul nu avu pază,

un copil a venit pe lume – nu-i ştie nimeni rasa nici rangul,

şi geniul bate cu lovituri hotărâte în lobii unei frunți pure.

Pământ, Muma noastră, nu-ți pese de-această speță: e veacul grăbit, şi e veacul mulțime, şi viața-şi urmează cursul.
Un cânt se înalță-n noi care nu şi-a ştiut izvorul şi nu va avea vărsare în moarte:

echinox de un ceas între Pământ şi om.

1971

Secetă

Când seceta pe pământ va fi întins pielea ei de măgăriță şi întărit lutul alb în jurul izvorului, sarea trandafirie a salinelor va vesti rosurile de sfârşit de imperii şi femela ametită a tăunului, spectru cu ochi de fosfor, s-o năpusti, nimfomană, asupra corpurilor bărbaților dezbrăcați de pe plaje... Mocirlă a graiului, stacojie, destul cu-ngâmfarea ta!

Când seceta pe pământ îşi va fi pus temeliile, vom cunoaşte un timp mai bun la înfruntările omului: timp de veselie şi de trufie pentru marile ofensive ale spiritului. Pământul şi-a despuiat osânza şi ne lasă moştenire concizia sa. Să preluăm noi ştafeta. Recurgere la om şi mers liber!

Secetă, o, favoare! cinstire şi lux pentru o elită! Zi-ne alegerea aleşilor tăi... Sistru-al lui Dumnezeu, ne fii părtaş. Carnea ne fu aici mai aproape de os: carne de lăcustă sau de peşte zburător! Marea însăşi ne azvârle suveicile-i din os de sepie şi panglicile-i de alge ofilite: eclipsă şi lipsă în orice carne, o timp al marilor erezii!

Când seceta pe pământ îşi va fi-ntins arcul, îi vom fi struna scurtă şi vibrarea îndepărtată. Secetă, chemarea noastră şi prescurtarea noastră... «Şi eu, spune Chematul, am apucat în mâini armele: torțe ridicate la toate grotele, şi lumineze-se-n mine toată aria posibilului! Eu iau drept acord de bază acest strigăt îndepărtat al naşterii mele».

*

Şi pământul foarte slăbit îşi striga foarte marele strigăt de văduvă batjocorită. Şi acesta a fost un lung strigăt de măcinare şi încordare. Iar pentru noi, timp de-a creşte şi de-a crea... Pe pământul ciudat, cu hotare de pustiu, unde fulgerul bate-n negru, duhul lui Dumnezeu şi-avea dogoarea de limpezime, şi pământul veninos se-nfierbânta ca un masiv de coral de tropice... Nu mai era culoare în lume
decât acest galben de orpiment?

«Ienuperi de Fenicia», mai creți ca un cap de Maur sau de femeie din Nubia, şi voi If[47]-uri incoruptibile, paznici de forturi şi de insule întărite pentru prizonieri de Stat, mascați cu fier, veți fi singurii, în tot acest timp, să consumați aici sarea neagră a pământului? Plante cu ghimpi şi gheare se-ntorc în mărăciniş; verigarul[48] şi şistul[49] sunt pelerinii hățişului... Ah! ni se lase doar

[47] If, insula fortăreață din Mediterana. Acelaşi cuvânt desemnează şi arborele de tisă.
[48] Arbuşti mediteraneeni.
[49] Arbuşti mediteraneeni.

acest fir de pai între dinți!

*

Oh, Maïa, dulce şi înțeleaptă şi Mumă a orice vis, sfătuitoare şi mijlocitoare-ntre toate taberele pământului, nu te teme de anatemă şi de blestem pe pământ. Veni-vor timpurile, din nou, ce vor readuce ritmul anotimpurilor; nopțile vor readuce apa vie la ugerele pământului. Orele drumețesc în fața noastră ca espadrile, şi, îndărătnică, viața va urca iar din adăposturile-i subterane cu-ntreaga-i oaste de fideli: «Luciliile»-i, sau muştele aurii de pe carne, păduchii-i şi moliile-i şi ploşnițele-i din praf; şi «Talitrele»-i, sau purecii de mare, sub iarba de mare a plajelor cu mirosuri de spițerie. Albilița vineție şi cantarida verde ne vor readuce accentul şi culoarea; şi pământul tatuat cu roşu va îmbrăca iarăşi marii-i trandafiri necredincioşi, precum pânzeturi pictate pentru femei din Senegambia. Pecinginile de purpuri ale şopârlei sub glii bat de acum spre negru de opiu şi de sepia... Ne vor veni din nou frumoasele năpârci, de asemenea, în vizită, care par să coboare din litiere cu mlădierile lor de şolduri à la Sanseverina. Prigorii de Africa şi Viespari apivori vor face inspecții viespei la scorburile falezelor. Şi Pupăza vestitoare va căuta încă pe pământ umărul princiar unde să se-aşeze...

Zbucneşte, o, sevă neînțărcată! Iubirea sparge de peste tot, până sub os şi sub unghie. Pământul însuşi îşi schimbă scoarța. Să vină rutul, boncăluitul! şi omul încă, numai genune, se apleacă fără păs peste noaptea inimii lui. Ascultă, o, inimă credincioasă, această zbatere subt pământ a unei aripi ne-nduplecate... Sunetul se trezeşte şi salvează roiul în zumzet al stupului: şi timpul pus în obezi ne face să auzim în depărtări ciocănirea-i de ghionoaie... Gâştele sălbatice se împrăştie, oare, înspre țărmurile moarte ale orezăriilor, şi hambarele publice vor ceda într-o seară talazurilor mulțimii?... O, pământ al ungerii şi-al minunii – pământ încă darnic pentru om până-n izvoarele-i submarine celebrate de Cezari, câte minunății încă suie spre noi din hăul nopților tale! Astfel pe timp de clociri de furtună – o ştiam cu adevărat? – caracatițele pitice din mari adâncuri suie din nou, odată cu noaptea, spre fața-n umflări a apelor...

Nopțile vor readuce pe pământ prospețimea şi dansul: pe pământul osificat cu aflorimente de fildeş vor răsuna iar sardane[50] şi sacone[51], şi basul lor îndârjit ne şi ține urechea în ascultare la odăile subterane. La pocnetul crotalilor şi al tocului de lemn se mai face auzită, printre veacuri, dansatoarea gadiană[52] ce omora în Hispania urâtul Proconsulilor romani... Ploile nomade, venind din Est, vor mai zdrăngăni din daireaua țigănească; şi frumoasele averse de sfârşit de vară, descinse din largul mării în rochii de seară lungi, îşi vor plimba încă pe pământ poala de fuste paietate...

O, mişcare către Ființă şi renaştere-ntru Ființă! Nomade toate pulberile! ...şi timpul fluieră-n lungul gliei... Vântul ce schimbă pentru noi înclinația dunelor o să ne-arate în plină zi poate locul unde mulată în noapte fu fața zeului care aici îşi avea sălaş...

*

Da, fi-vor toate acestea. Veni-vor timpurile, da! ce ridică interdicția de pe fața pământului. Ci înc-o vreme e anatema şi încă ora e cu blestem: pământul sub fese, izvorul pecetluit... Încetează, o, vis, de a învăța, şi tu, memorie, de-a zămisli.

Avide şi muşcătoare fie orele noastre noi! şi aşijderi pierdute fie-n câmpul memoriei unde nimeni n-a trăit din rămăşițe ale culesului. Scurtă viața, scurt mersul, şi

[50] Cântece şi dansuri spaniole
[51] Cântece şi dansuri spaniole
[52] Din Gades, numele antic al actualului Cadix.

moartea ne dijmuieşte. Prinosul către timp nu mai este acelaşi. O, timp al lui Dumnezeu, ne ai în seamă.

Faptele ne preced, şi obrăznicia ne conduce: zei şi lichele sub aceeaşi țesală, pe vecie-n aceeaşi familie. Şi căile ni-s de-o seamă şi gusturile aceleaşi – ah! tot acest foc al unui suflet fără mireasmă, ce-l poartă pe om la mai viul său: la mai lucidul, mai fermul său.

Agresiuni ale minții, piraterii ale inimii – o timp al marei râvniri. Nici o predică pe pământ nu ne-ostoieşte setea; nici o vărsare-n noi nu-nchide izvorul dorinței. Seceta ne stârneşte şi setea ne ațâță. Faptele noastre-s parțiale, lucrările parcelare! O, timp al lui Dumnezeu, ne vei fi în sfârşit părtaş?

Zeul se macină înfruntând omul, omul se macină înfruntând zeul. Şi cuvintele graiului îşi refuză tributul: cuvinte fără hram şi fără legătură şi care rod însăşi frunza vastă a graiului ca pe o frunză verde de dud, cu un nesaț de insecte, de omizi... Secetă, o, favoare, zi-ne alegerea aleşilor tăi.

Voi ce vorbiți oseta pe vreun plai caucazian, în timp de mare secetă şi de erodări de roci, ştiți cât de-aproape de sol, în firul ierbii şi-al brizei, se face simțit divinul prin respirarea lui. Secetă, o favoare! Amiaza oarbă ne luminează: fascinații la sol ale semnului şi obiectului.

*

Când seceta pe pământ îşi va fi slăbit strânsoarea, din păgubirile-i vom reține ce-i mai de preț: slăbire şi sete şi favoare de a fi.«Şi eu, zice Alesul, mă-nfriguram de aceste friguri. Şi ocara tăriei ne fu norocul.» Secetă, o, patimă! desfătare şi hram pentru o elită.

Şi iată-ne acum pe căi de exod. În depărtări pământul îşi arde tămâile. Carnea sfârâie până la os. Ținuturi în urma noastră se sting în plin foc al zilei. Şi pământul despuiat îşi arată claviculele galbene gravate de semne necunoscute. Unde fu sorgul, secara, fumegă lutul alb, de culoarea drojdiei arse.

Câinii coboară cu noi potecile mincinoase. Şi Amiaza Urlătoare îşi caută morții în tranşeele înțesate de insecte în migrație. Dar căile ni-s aiurea şi orele nebuneşti, şi, roşi de luciditate şi beți de vremuiri, iată, înaintăm într-o seară pe pământul lui Dumnezeu ca un norod de înfometați ce şi-a devorat semințele...

*

Încălcare! încălcare! Tăios mersul nostru, neobrăzată căutarea. Şi înainte ni se înalță-nde ele lucrările-ne de mâine, mai incisive şi scurte – corozive.

Acum acrului şi asprului le cunoaştem legile. Mai mult decât fructe de Africa sau mirodenii latine, bucatele ne mustesc de acizi, iar izvoarele ni-s ascunse.

O, timp al lui Dumnezeu, ne fii prielnic. Şi dintr-o arsură de usturoi se va naşte poate-ntr-o seară scânteia geniului. Unde fugea ea ieri, unde-o fugi ea mâine?

Vom fi aici, şi-ntre cei dintâi, spre-a-mpresura pe pământ izbucnirea fulgerătoare. Aventura e nesfârşită şi-i vom face față. E-aici în această seară faptul omului.

Prin cele şapte oase sudate, ale feței şi ale frunții, în Dumnezeu se-ndârjească omul şi se macine până la os, ah! până la troznetul osului!... Vis[53] al lui Dumnezeu, ne fii părtaş...

[53] Vis *(songe)* – maimuță *(singe)*, joc de cuvinte intraductibil.

*

«*Maimuță*[54] *a lui Dumnezeu, destul cu trucurile!*»

1974

[54] Vis *(songe)* – maimuță *(singe)*, joc de cuvinte intraductibil.